

1920 ๕

ประชุมภาพย์เห่เรือ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายชุนท์ อรุณโรจน์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๓

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นายชุนท์ อรุณโรจน์ กำหนดงานวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๓ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เจ้าภาพได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าทแผนกคนกว้า กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากรว่าประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือ ประชุมภาพเห็เรือ เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้พิมพ์ได้ อนึ่ง เจ้าภาพได้ขออนุญาตนำภาพเห็เรือที่ ไรเห็ในงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่ง นายฉนท ขาวใส และ นายหริต เรืองฤทธิ ประพันธ์เป็นพุทธบูชา มาตีพิมพ์ไว้ในเล่มนี้ด้วย

กรมศิลปากร ขออนุเมตนากุศลรำลึกทกษณานุปทาน ซึ่งเจ้าภาพได้บำเพ็ญ อุทิศแด่ นายชุนท์ อรุณโรจน์ และได้ตีพิมพ์หนังสือนี้แจกจ่ายเป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขอจงเป็นปัจจัยตดบันดาลให้ นายชุนท์ อรุณโรจน์ ได้ประสมแต่สุคติในสัมปรายภพ ตามควรแก่ฐานะทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

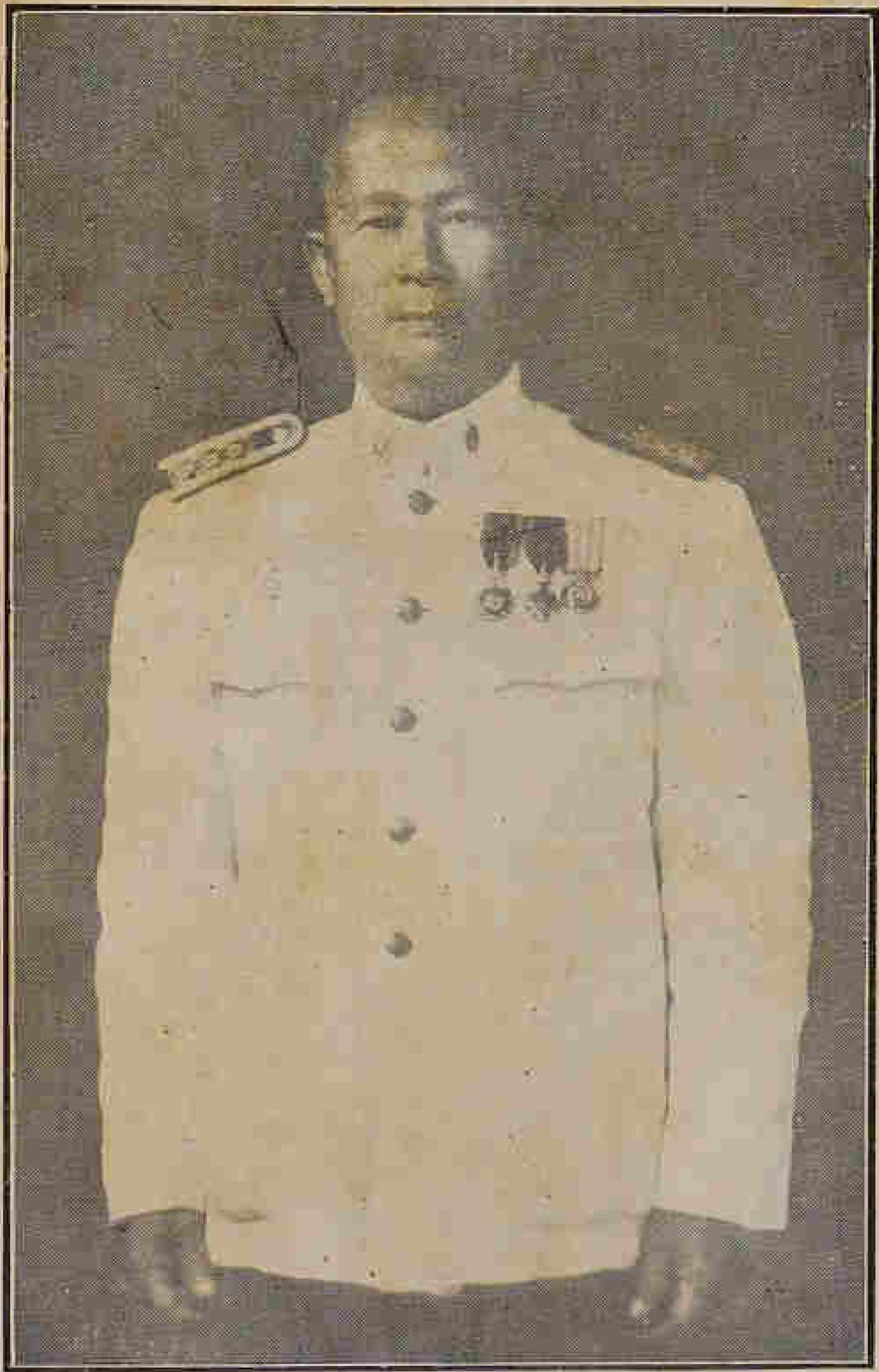
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๓

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณชุนท์ อรุณโรจน์ ในฉนั้น
ได้รับความกรุณาจากกรมศึกษาธิการ อนุญาตให้พิมพ์หนังสือ
“ประชุมกาพย์เห่เรือ” เป็นพระดึก จึงนับเป็นพระคุณอย่างยงหาที่สุดมิได้
อนึ่ง ในวันรตนาศพและวันสวดพระอภิธรรมนั้น ท่านผู้ใหญ่ทศเทพ
มิตรสหายและบรรดาเพื่อนครูในโรงเรียนทั้งหลาย ตลอดจนศิษย์ของคุณ
ชุนท์ อรุณโรจน์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งอนุภาคโรงเรียนต่างๆ
ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้เกียรติมาชุมนุมอย่างมากมาย ข้าพเจ้า
ขอขอบพระคุณได้ ณ ที่น้อครั้งหนึ่ง เพราะแน่ใจว่าในงานดังกล่าวนี้
ข้าพเจ้าไม่ได้อาศัยโอกาสได้ขอบพระคุณท่านทั้งหลายโดยทั่วถึง

หากว่าวิญญานของคุณชุนท์ อรุณโรจน์ สามารถจะทราบได้ถึง
ความรักใคร่อาลัยและไม่ตรีจศกรงน ก็คงจะปลื้มบิตเป็นดินพิน

สุดใจ อรุณโรจน์

นายชุลหน้ อรุณโรจน์

ชวตศ ๗ กรกฎาคม ๒๔๔๘

มตศ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๒

แล้วตัวให้สภากม ให้วันเปิดและวันที่ปิดงาน อยู่อยู่ในตามทรวงทำ ซอง ดูที่
 ได้ไปให้งานทั้งนี้ แต่มีใจ สักสิ่ง คน ที่ทำงานที่ เมย์ปิ่น ออกร่างที่ เป็นผู้
 ทำหน้าคนเอา: ชื่อตา นางปิ่น แล้ว นางกึ่งฟ้า แลนางทอง เป็นงาน ๓ คน
 ประการ นางปิ่น ออกร่างที่ ได้ทำงานตามสถาปนากมแล้ว ก็ให้ไปเยี่ยมตัวงานที่
 ฝั่งซ้าย ส่วนที่ฝั่งขวาให้ไปแก้ ๓ คน ไทย เป็นงานชิ้นสุดท้าย ซึ่งให้ที่
 นางปิ่น ออกร่างที่ ก็ไม่ได้เห็นผล งาน ๓ คน นางกึ่งฟ้า ได้ดูงานแล้ว ใน
 ๓ คนนี้ ได้เห็นความเรียบร้อยสวยงาม ยิ่งพอคนมากเท่าใด ก็ยิ่งได้สิ่ง
 ปิ่น ออกร่างที่ มากเท่านี้

นางปิ่น ออกร่างที่ ผู้หญิงคนมากได้รับตามเรียบร้อย คนโตเป็น
 ที่แรกคนอื่นเอา ในคนพวกนี้ นางกึ่งฟ้า นางปิ่น นางทอง คนทั้ง ๓
 คนที่ เมย์ปิ่น ออกร่างที่ ได้ ส่วน ขาดสิ่ง งาน ๓ คนนี้ ๓ คน ให้แก้ตาม
 ให้งาน ๓ คน ใน ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐ ๓:๐๐
 เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่ง ทั้งหญิง และ ชาย ทั้งให้ไว้เรื่องให้สำเร็จ และ นอก
 แล้วแต่คนพวกนี้คนอื่น อาจอดงานให้ไว้เรื่องอื่นๆ ดังนี้ "ตฤปฐน"
 ชื่อ "ตฤปฐน" ย่อมมีคนมา มาก แต่เขาทั้งหลาย เป็นชิ้นมาก

นางปิ่น ออกร่างที่ เป็น ที่แรกคนอื่น มีคนเป็น ตฤปฐน ๓ คน
 ๓ คนนี้ ชื่อ เป็น คน ให้สภากม และ ให้ปิดงาน ๓ คน ๓ คน ๓ คน
 เมื่อคนไป แล้ว ได้เวลา ๑:๐๐ เป็น ๓ คน นางกึ่งฟ้า นางทอง นางปิ่น
 ๓ คนนี้ ชื่อ "ตฤปฐน" อยู่

๑๖ มกราคม ๒๕๐๓

สำเนาสมุดประวัติ

ของ

นายชุนห์ อรุณโรจน์ หัวหน้ากองอนุฯ กรมพลศึกษา

นาม นายชุนห์ อรุณโรจน์ สัญชาติ ไทย เชื้อชาติ ไทย ศาสนา พุทธ
เกิด วันที่ ๘ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔ ตำบล ตู่เหว้าแขวง
อำเภอ บางกอกน้อย จังหวัด ธนบุรี

นามบิดา นายต๋อ อรุณโรจน์ นามมารดา นางบาง อรุณโรจน์

นามภรรยา หรือ สามี นางสุดใจ อรุณโรจน์

อาชีพบิดา ค้าขาย อาชีพมารดา ค้าขาย

อุปสมบท ณ วัดอมรินทร์ เมื่อ ๒ / กรกฎาคม / ๒๔๖๘

รับราชการทหาร ประจำการสังกัด - เมื่อ - + - / ปลดเมื่อ - / - /

เริ่มเข้ารับราชการ ชั้น จัตวา ตำแหน่ง ครูประจำชั้น กรม ตำมัญศึกษา

กระทรวง ธรรมการ วันที่ ๒๕ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๓

อายุ ๓๘ ปี ๓๐ เดือน ๓๗ วัน

(ลงนาม)

ชุนห์ อรุณโรจน์
เจ้าของประวัติ

คุณวุฒิการเล่าเรียน

พ.ศ.	ตำแหน่งศึกษา	จำนวนปี	ผลแห่งการศึกษาศึกษา	หมายเหตุ
๒๔๕๗	ร.ร. มัธยมวัดอัมรินทร์	๗	สอบมัธยมปีที่ ๓ ได้	คุณวุฒิ
๒๔๖๐	ร.ร. มัธยมโฆสิตต์ไมตรี	๓	สอบมัธยมปีที่ ๖ ได้	และ ความ
๒๔๖๒	ร.ร. ฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศ	๒	สอบประโยคครูมูลได้	รู้พิเศษ
๒๔๖๓	ร.ร. พดศึกษาถาวร	๑	สอบประโยคครู- ประถมได้	พ.ศ. ๒๔๗๔ ดุษฎีบัณฑิต
๒๔๖๘	ร.ร. พดศึกษาถาวร	๖	สอบผู้สอนพดศึกษา- ชั้นเอกได้	ผู้กำกับ พิเศษโท
๒๔๗๔	ร.ร. อบรมผู้กำกับเพชรบุรี	๒ เดือน	สอบผู้กำกับชั้นโทได้	

อิสริยาภรณ์ และเกียรติยศที่ได้รับจากต่างประเทศ

วัน เดือน พ.ศ.	อิสริยาภรณ์ และเกียรติยศ ที่ได้รับจากต่างประเทศ
๒๐ ก.ย. ๒๔๗๐	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๔๗๖	เหรียญปราบกบฏ เหรียญฉลองพระนคร ๓๕๐ ปี
๒๗ ก.ย. ๒๔๗๓	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธ.ค. ๒๔๗๓	จ.ม. (จักรถาภรณ์มงกุฎไทย)
๓๗ มี.ค. ๒๔๗๔	เหรียญเงินบรมราชาภิเษก จ. ๘
๓ มี.ค. ๒๔๗๔	เหรียญจักรพรรดิมาลา
๕ ธ.ค. ๒๔๗๕	จักรถาภรณ์ช้างเผือก

ยศบรรดาศักดิ์

รองอำมาตย์ตรี

๘ พ.ย. ๗๐

รายการตั้งแต่เริ่มรับราชการ
ตำแหน่งหน้าที่ และการเลื่อนชนอันดับเงินเดือน

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ พฤษภาคม ๒๔๖๓	ครูประจำชั้น ร.ร. บวรนิเวศ	ครู ชั้น ๖ ครี	๓๐	๓๐	
๓ สิงหาคม ๒๔๖๔	" "	" ๕ "	๔๕	๔๕	
๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๖	" "	" ๕ "	๕๐	๕๐	
๓ กรกฎาคม ๒๔๗๐	" "	ครี	๓	๘๐	
๓ เมษายน ๒๔๗๗	" "	ครี	๓ ก	๘๐	
๓ กรกฎาคม ๒๔๗๘	ครูพด ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	ครี	๓ ก	๘๐	
๓ เมษายน ๒๔๘๓	" "	ครี	๒	๓๐๐	
๓ เมษายน ๒๔๘๓	" "	ครี	๒ ก	๓๓๐	
๓ มิถุนายน ๒๔๘๔	ครูครี ————	ครี	๓	๓๒๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๖	ครูโท ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	โท		๓๒๐	
๓ ก.ค. ๒๔๘๖	ครูโท ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	โท	๓	๓๔๐	
๓ มี.ย. ๒๔๘๗	โอน ไป รับ ราชการ ในสังกัด ร.ร. เตรียม อุดม มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์	โท	๓	๓๔๐	

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ ม.ค. ๒๔๘๐	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๓	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	๑	๓	๓๗๐	
๓ ก.ย. ๒๔๘๓	ครู ร.ร. พดศึกษา กตาง กองกาย บริหาร กรมพด ศึกษา	๑	๓	๓๗๐	
๒๕ ก.ย. ๒๔๘๓	รักษาการในตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ร.ร. พดศึกษากตาง	๑	๓	๓๗๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๒	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	๑	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	โอนไปรับราชการใน สังกัดกรมพดศึกษา	๑	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	หัวหน้าแผนก กายบริหารหญิง กองกายบริหาร กรมพดศึกษา	โท	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	๑ ๑	โท	๒	๒๐๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๔	๑ ๑	๑	๒	๒๔๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๕	๑ ๑	๑	๒	๒๖๐	

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ มี.ค. ๒๔๘๖	หัวหน้าแผนกตรวจ การพดศึกษา กอง ส่งเสริมและตรวจ การพดศึกษา	โท	๒	๒๖๐	
๓ มี.ค. ๒๔๘๖	หัวหน้าแผนกตรวจ การพดศึกษา กอง ส่งเสริมและตรวจ การพดศึกษา	โท	๓	๒๗๐	
๓ มี.ค. ๒๔๘๖	พ้นจากรักษาการใน ตำแหน่งอาจารย์ ใหญ่ ร.ร. นึกหัดศร พดศึกษาอีกตำแหน่ง หนึ่ง คงดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนก ตรวจ การพด ศึกษา กองส่งเสริม ฯ เพียง ตำแหน่งเดียว	โท	๓	๒๗๐	

ณ

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓๗ เม.ย. ๒๔๘๗	รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้ากอง ส่งเสริม และตรวจการ พดศก ษาเป็น การชั่วคราว จนกว่า หัวหน้ากองผู้ ครองตำแหน่งเดิมจะ กลับจากต่างประเทศ	โท	๓	๒๘๐	
๓ เม.ค. ๒๔๘๗	หัวหน้าแผนกตรวจ การพดศกษา กอง ส่งเสริม และ ตรวจ การพดศกษา	โท	๓	๓๐๐	
๓ เม.ค. ๒๔๘๗	ดำรง ตำแหน่ง หัวหน้า แผนกพดศกษา นิเทศก์ กองส่งเสริม พดศกษา	โท	๓	๓๒๐	
๓๓ ต.ค. ๒๔๘๘	รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้ากอง ส่งเสริม พดศกษา จน กว่าหัว หน้ากองส่งเสริมจะ กลับจากต่างประเทศ	โท	๓	๓๒๐	

ญ

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ ม.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่งหัวหน้า แผนก พด ศึกษานิเทศก์ กอง ส่งเสริมพดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่ง ครูโท วิชา ดย พด ศึกษา กองส่งเสริมพดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓๐ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่งรักษา การผู้ช่วยผู้ อำนวยการ การ วิชา ดย พด- ศึกษา กอง ส่ง เสริม พดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓๐ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ วิชา ดย พดศึกษาและหัวหน้า พดศึกษานิเทศก์ กองส่งเสริมฯ	โท	๓	๓๕๐	
๓๕ ก.ย. ๒๔๘๘	อาจารย์วิชา ดย พด- ศึกษา และหัวหน้า พดศึกษานิเทศก์ กอง ส่งเสริมพดศึกษา	๓ เดือน เป็น ชนเอก	๓	๓๕๐	

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓๕ พ.ย. ๒๕๑๗	เป็นผู้รักษาการ ใน ตำแหน่งผู้อำนวยการ การกองส่งเสริมพด- ศึกษา อีก ตำแหน่ง หนึ่ง จนกว่าผู้อำนวยการ การกองส่งเสริมพด- ศึกษา จะกลับจาก การไป ในงาน ของ และแข่งขัน โอลิมปิก ณ ประเทศ ฮอลันดา เดี่ย	เอก	๓	๓๕๐	
๓๕ เม.ย. ๒๕๐๐	ดำรง ตำแหน่ง หัว หน้ากองอนุภาษา	เอก	๓	๓๕๐	
๒๕ ก.ค. ๒๕๐๐	เป็นผู้รักษาการ ใน ตำแหน่งหัวหน้า แผนกฝึก และอบรม ของ อนุ ภาษา อีก ตำแหน่งหนึ่ง	เอก	๓	๓๕๐	
๓ พ.ค. ๒๕๐๓	หัวหน้ากอง อนุภาษา	เอก	๓	๓๘๐	
๒ มี.ย. ๒๕๐๒	ถึงแก่กรรมด้วย โรค เส้นโลหิตหัวใจอุดตัน				

ราชการพิเศษ

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๘	พ.ย.	๒๔๘๒	เป็นกรรมการ ในงานแสดงศิลปหัตถกรรม ของนักเรียน ณ ร.ร. สอนกุหลาบ	ตาม คำ สั่ง กระทรวง ศึกษาธิการ
๔	ต.ค.	๒๔๘๓	เป็นกรรมการ ในงานแสดงศิลป หัตถกรรม ของนักเรียน ณ ร.ร. สอนกุหลาบ	" "
๓	มี.ค.	๒๔๘๖	กรรมการ สอบ ได้ประ โยค ผู้ก่อกำเนิด ศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๔๘๗	" "
๒๐	เม.ย. - ๓ พ.ค.	๒๔๘๖	กรรมการ ประชุมอบรม วิชาผู้ศึกษา และ พลศึกษา แก่ ครู ผู้สอน วิชา ผู้ศึกษาและ พลศึกษาใน ร.ร. ผู้ก่อกำเนิด สอนภูมิภาค ณ กวีสถาน	" "
๒-๖	พ.ค.	๒๔๘๖	กรรมการแผนกแสดงพลศึกษาในงานศิลป- หัตถกรรมนักเรียน ๒๔๘๖ และเป็นกรรม การที่ปรึกษาในงานแสดง ฯ	" "
๘	พ.ย.	๒๔๘๖	ไปตรวจราชการที่จังหวัดอุบลราชธานี กับ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	คำสั่งปลัด กระทรวง
๒๒-๒๓	พ.ค.	๒๔๘๖	เป็นเจ้าของนาที่ผู้คิดดิน ประจำเส้นชัย ในการ แข่งขันกรีฑาของกองทัพบก ประจำ ปี ๒๔๘๖	หนังสือกรม สวัสดิการ ทหารบก
๓๘	มี.ค.	๒๔๘๗	กรรมการ สอบ ได้ ประ โยค ผู้ก่อกำเนิด ศึกษา (สังคมศึกษา)	คำสั่ง กระทรวง ฯ

วัน เดือน ปี	รายการ	หมายเหตุ
๒๕ มี.ค. - ๓ เม.ย. ๒๗	กรรมการ ประชุมอบรมวิชาผู้ศึกษา และ พดศึกษาแก่ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ ร.ร. ประชาบาล ณ ร.ร. ฝึกหัดครูพด- ศึกษา	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๓๖-๓๐ ส.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ ประชุมอบรม วิชาผู้ศึกษา และพดศึกษาแก่ครูใหญ่ และครูน้อย ร.ร. ประชาบาล ในจังหวัดภาค ๓ และภาค ๖ ณ ร.ร. ทดงททาการภาค	" "
๒-๖ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ทงาน แต่งตั้งป- หัตถกรรม นักรเรียน ของ กระทรวงศึกษา- ธิการครั้งที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๒๗ แผนกแต่ง พดศึกษา	" "
๗-๑๗ ธ.ค. ๒๗	ไปควบคุมการตรวจ ฝึกบัตร์ผ่านประตุงาน ฉดองรัฐธรรมนุญ พ.ศ. ๒๗	คำสั่งกรม ฯ
๒-๘ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ทงาน แต่งตั้งป- หัตถกรรม นักรเรียน ของ กระทรวง ศึกษา- ธิการ ครั้งที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๒๗ (หัวหน้า แผนก แผนกแต่งพดศึกษา)	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๓-๗ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ทงาน แต่งตั้งป- หัตถกรรมนักรเรียน ของกระทรวง ศึกษา ฯ ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๒๗ (หัวหน้าแผนก แต่งพดศึกษา)	" "

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๗-๒๓	ธ.ค.	๒๔๘๘	ไปควบคุมการตรวจฉีกบัตรผ่านปฏิบัติงาน ของรัฐมนตรีมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๘	คำสั่งกรม ฯ
๘	มี.ค.	๒๔๘๘	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ส.ศ.ร. ๒๔๘๘ ณ จังหวัด อุดรธานี ๔-๓๖ เม.ย. ๒๔๘๘	หนังสือครุสภา
๒๗	ธ.ค.	๒๔๘๘	ไปร่วมบรรยาย การสอน พลศึกษา ในชั้น ประถม ใน การ ประชุม อบรม ศึกษาธิการ อำเภอทอราชอาณาจักร วันที่ ๖ ณ จ.อ. ฉะเชิงเทรา และดูการสอนพลศึกษาใน ชั้นประถม	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๒๓	ธ.ค.	๒๕๐๐	ไป บรรยาย พลศึกษา ใน การ ประชุม ครู อาจารย์ใหญ่อาชีวศึกษาทั่วประเทศ (๓๐๐ คน) ของกรมอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัย เทคนิค	หนังสือเชิญ ของประธาน กรรมการ
๓๓	ก.ย.	๒๕๐๐	เป็นอนุกรรมการพิจารณาการบรรเทาทุกข์ ชาวอีสาน	คำสั่ง สภาภาชาต ฯ
๘	พ.ค.	๒๕๐๐	กรรมการ ดำเนินการสอบคัดเลือก ข้าราชการ การตรวจการสามัญสมัครและชั้นจตุตถ ใน ศาลคดีเด็กและเยาวชน	คำสั่งกระทรวง ยุติธรรม ฯ
๓๓	ธ.ค.	๒๕๐๐	อบรมการสอนพลศึกษาและการเล่นต่าง ๆ ในการ อบรมครู ร.ร. ประถมศึกษา ของ สมาคมศึกษาดัมพณี ๓๓-๓๖ น. ณ หอ ประชุม ร.ร. ส่วนกุหลาบ	หนังสือเชิญ ประธาน กรรมการ

๑๓

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๒๐	พ.พ.	๒๕๐๓	เป็นอนุกรรมการ ใน คณะอนุกรรมการ มัธยมศึกษา	คำสั่งคณะ กรรมการปรับ ปรังหลักสูตร
๗	เม.ย.	๒๕๐๓	เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ ช.ศ.ร. ๒๕๐๓ ใน การอบรมของครูตภา ณ จ.ว. ดังชตา ไป - กลับ ๗ - ๓๗ เม.ย. ๒๕๐๓	หนังสือครูตภา
๒๔	พ.ค.	๒๕๐๓	ไปบรรยายเรื่อง เครื่องเล่น สนาม และ อุปกรณ์การสอนพลศึกษาสำหรับเด็กและผู้ อบรม ๕๐ คน ในการประชุมอบรม เจ้าหน้าที่การศึกษา (ร่วมกับตำรวจชาย แดน) เกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็ก (ใน จ.ว. ชายแดน ๓๕ จ.ว.) ที่อยู่ใกล้ คมนาคมของกรมตำรวจ ณ ศูนย์มณฑล ในบริเวณ ร.ร. พญาไทย ๗ - ๓๒ น.	
๕-๓๐	พ.ย.	๒๕๐๓	เป็นกรรมการประจำหมวดวิชา (พถานา มัย) เพื่อเข้าสัมมนาหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลายและเตรียมอุดมศึกษา	คำสั่ง กระทรวงฯ
๓๓	พ.ย.	๒๕๐๓	เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศ.ศ.ร. ๒๕๐๒ ประ เภท ดองแก่งแม่บึง ไป - กลับ ๓๗ มี.ค. - ๒๓ เม.ย. ๒๕๐๒	คำสั่งครูตภา
๒๐	พ.ย.	๒๕๐๓	ไปสอนวิชาบางประเภท ในการอบรมวิชา हितศึกษา ณ ร.ร. การช่างราชบุรี จ.ว. ราชบุรี ไป - กลับ ๓ - ๒ พ.ค. ๒๕๐๓	หนังสืออธิบดี กรมอาชีวศึกษา

ณ

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๑๒	ม.ค.	๒๕๐๒	ช่วยหัดการบริหารของนักเรียน (ในฐานะที่เป็น กรรมการ อำนวยการ คน หนึ่ง ของโรงเรียน) เพื่อแสดงในการพระราชทานประกาศนียบัตร และทอดพระเนตรการกริธาของนักเรียน	หนังสืออยู่กับ วชิราวุธ
๒๒-๒๘	ก.พ.	๒๕๐๒	ไปเข้าร่วมประชุม สัมมนา ศึกษา นิเทศกิตตาม น โย บาย ของ โครงการ พัฒนา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดขึ้น ณ ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา สยามพราน อ. สยามพราน จ. นครปฐม	บันทึกกรมพด- ศึกษา
๓๒-๑๗	พ.ค.	๒๕๐๒	เป็น กรรมการ และ เสนา ญ การ ใน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในสนามแข่งขันกีฬา ระหว่างประเทศภาคพื้นแหลมทองครั้งที่ ๓ (๓๒ - ๓๗ พ.ค. ๒๕๐๒)	หนังสือเชิญ ของคณะกรรมการ การโอลิมปิก

สำเนาอันถูกต้อง

มงคล อุไรพันธุ์

๒ ส.ค. ๐๒

นายชุนห์ อรุณโรจน์ ได้สมรสกับนางสาวสุดใจ รัตนพงศ์
 เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗ และอยู่ด้วยกันตลอดมาจนถึง
 แก่กรรม โดยปัจจุบันด้วยโรคเต็มโตหืดหัวใจของตน เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน
 พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ บ้านเลขที่ ๓๓๒ ในคลองบางกอกน้อย ตำบล
 ศีรีราช อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี มีบุตรธิดา ๕ คนด้วยกัน คือ

- ๑. นางสาวชรัตน์ อรุณโรจน์
- ๒. นายชรินทร์ อรุณโรจน์
- ๓. นางฉันทรา รัตนชนะ
- ๔. เรืออากาศโทสุชาติ อรุณโรจน์
- ๕. นางสาวสุพรรณ อรุณโรจน์

สารบัญ

อธิบายตำนานเหเรือ

หน้า (๑)

บทเหเรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

เหชมเรือกระบอง

๖๖ ๓

เหชมปลา

๖๖ ๓

เหชมไม้

๖๖ ๕

เหชมนก

๖๖ ๖

เหเรื่องกาก็ (ของเดิม)

๖๖ ๗

เหเรื่องกาก็ (ได้มาใหม่)

๖๖ ๘

เหเรื่องกาก็ (บทของเดิม)

๖๖ ๓๐

เหบทตั้งवाद

๖๖ ๓๓

เหตรวจ

๖๖ ๓๒

บทเหเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เหชมเครื่องดาว

หน้า ๓๖

เหชมผลไม้

๖๖ ๓๗

เหชมเครื่องหวาน

๖๖ ๓๘

เหตรวจเขากบหนักชดฤกษ์

๖๖ ๒๓

เหบทเจ้าเซิน

๖๖ ๒๓

บทเหเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เหชมสวน

หน้า ๒๕

เหชมนก

๖๖ ๒๗

เห็นมไม้ หน้า ๒๗

เห็นมโอม " ๒๘

บทเห็นเรือ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

เห็นมเรือ หน้า ๓๓

บทเห็นเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เห็นมกระบวนเรือ หน้า ๓๓

เห็นมพระนคร " ๓๕

เห็นมทางไปปากน้ำ " ๓๗

เห็นมปลา " ๓๘

เห็นมชายทะเล " ๔๓

เห็นมขวัญ " ๔๔

เห็นมเครื่องวาง " ๔๕

เห็นมขวัญถึงหนังสือ " ๔๗

เห็นมเรื่องนางตัด " ๔๗

เห็นมเรื่องพระร่วง " ๕๓

เห็นมเรื่องชื่อมรบนกระบวนเรือ " ๕๓

เห็นมชวนเขาราชนาวาสมาคม " ๕๕

ภาพเห็นเรือ ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

นายฉันทน์ ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธบูชา

เห็นมประตู หน้า ๕๖

เห็นมประตู " ๕๗

เห็นพพาน	หน้า	๖๒
เห็นพระพุทธ	"	๖๔
เห็นพระธรรม	"	๖๖
เห็นพระสงฆ์	"	๖๘
เห็นพระไตรรัตน์	"	๗๐
เห็นตอง ๒๕ พุทธศตวรรษ	"	๗๒
เห็นบรมแห่ทางชลมารค	"	๗๖
เห็นมตอกไม้	"	๗๘
เห็นมุก	"	๘๑
เห็นมปลง	"	๘๓
เห็นเฉลิมพระเกียรติ	"	๘๖

กาพย์เห่เรือ ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

นายหรรด เรื่องฤทธิ ประพันธ์

เห็นเริ่มศตวรรษ—แห่กระบวนเรือพุทธพยุหยาตรา	หน้า	๘๘
เห็นสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย	"	๙๑
เห่ขอพระเกียรติ ร. ๘	"	๙๖

อธิบายตำนานเห่เรือ

เวลาคนมาทำการอันใด ซึ่งจะต้องออกแรงในขณะเดียวกัน มักใช้ศัพท์สัญญาอย่างหนึ่งอย่างใดสำหรับบอกจังหวะให้ทำพร้อม ๆ กัน ยกอุทาหรณ์อย่างคำเช่นช่วยกันลากซุงกมกร้อง “ตาระพา เฮโต” เป็นต้น เป็นศัพท์สัญญา พายเรือก็ทำนองเดียวกัน เรือดำใตคนพายมากก็ย่อมมีศัพท์สัญญาให้พาย ๆ พร้อม ๆ กัน อันนี้เป็นมูลเหตุที่เกตุมเหเรือคงมาคงแต่เริ่มใช้เรือยาวเป็นยานพาหนะ และคงมีในประเทศอื่น ๆ ด้วย

เมื่อว่าแต่เฉพาะเรื่องเห่เรือของไทยเรา ดูเหมือนลักษณะการเห่เรือแต่เดิมมาจะเป็น ๒ ประเภทต่างกัน คือเห่เนื่องเป็นการพระราชพิธี เช่นเห่เรือพระที่นั่งพระเจ้าแผ่นดินเมื่อเสด็จพยุหยาตราทางชลมารค เป็นต้น จะเรียกชื่อไปว่า “เห่เรือหลวง” ประเภท ๑ และเห่สำหรับเล่นเรือเที่ยวเตร่กันในพนมเมือง จะเรียกว่า “เห่เรือเล่น” ประเภท ๑ มีเค้าเงื่อนพอเป็นท่วงเตยอยู่ทั้ง ๒ ประเภท

เห่เรือหลวงนั้น ดังเช่นเวลาพายข้ามคนคนบทชกคางว่า “เขยอว” ผู้พายรับพร้อมกันว่า “เขยอว” ซึ่งยังใช้อยู่จนทุกวันนี้ และเวลาพายจาเช่นเมื่อแข่งเรือ คนบทชกคางว่า “อเขยอวเขยอว” ผู้พายรับ “เขยอว” ดังน กับบทซึ่งเรียกว่าสระเห่ (พิมพ์อยู่ที่หน้า ๓๕ ในสมุดเล่มนี้) ก็อยู่ในประเภทเดียวกัน ด้วยบทเหล่านี้โดยมากเป็นคำภาษาอื่น มิใช่ภาษาไทย เหตุใดจึงเอามาใช้เมื่อพายเรือกระบวนหลวง เรื่องนี้อาพเจ้าไปพบเค้าเงื่อนในอินเดียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ เวลาพักอยู่ณ

เมืองพาราณดี จะข้ามไปแม่น้ำคงคาไปหามหาราชาเจ้าเมือง พาราณดี
 ทวงรามนคร มหาราชาให้เอาเรือขนานดำสำหรับรับแขกเมืองมารับ เรือนี้
 มีคฤหคิงเกาะทงอยู่ข้างท้าย เวลาพายเรือข้ามแม่น้ำคงคา มีคนนับ
 คนหนึ่งชกบทเป็นภาษาล้านตลกอุคซนดด้วยคำว่า “โอม รามะ” แล้วว่า
 อะไรต่อไปอีกแต่ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ พอหมดบทก็พายทงดำกรับเสียงคิง
 “เยอว” พร้อมกับเหไปอย่างฉุนฉ่องท่ารามนคร เห็นชอบกตจึงถาม
 ขุนนางผู้กำกับ เขาบอกอธิบายว่า พวกสันตูกิดอกว่าเมื่อพระรามจะไปจาก
 โลกนี้ไต่ลงไปทางแม่น้ำคงคา เพราะเหตุนี้เมื่อจะข้ามแม่น้ำคงคาจึง
 ถวดค้ำนมัสการพระรามเพื่อเป็นลวดีคุ้มครอง ได้ความคิงจึงสนนิษฐาน
 ว่าเหเรือหงวงนั้นเหจะเป็นมนตร์ ในตำราไสยศาสตร์ซึ่งพวก พราหมณ์พา
 เข้ามาแต่ตีกดาบรรพ์ เดิมกคิงจะเหเป็นภาษาล้านตลกอุค แต่นานมากเดอน
 ไป จึงกตายเป็น “เหยอวเยอว” อย่างทุกวันนี้ แต่ยงเรียกในตำราว่า
 “ลวระเห” “ชาตลวระเห” และ “มูตเห” พอได้คเภาว่าไต่มาคเอนคเย
 เหเรือหงวงนหนักคิงมมาคิงคเแรกไซเหเรือยาว เพอคความรินแรงและ
 ใหผีพาย ๆ พรอม ๆ กนจึงหาบทในภาษาไทยอนจะชอนให้รินแรงมาเหเรือ
 ถ้าจะยกคว อย่างเหียบก ทานองคเยอกกับ ใหทหาเรเดร กระบวน ร้องเพลง พอ
 เพตคเพตคนอย่างทุกอนน แต่กระบวนพายเหเรือเดนไซจึงหวะคเ ๒ อย่าง
 คเจิงหวะจ่าอย่าง ๓ กับจิงหวะปลคคเอย่าง ๓ จิงหวะช่าอย่างพาย “นกกบิน”
 เรือหงวงหาไซไม บทดำหรับเหเรือเดนเมื่อพายจ่า คามทล่งเกตคมา
 ทุเหมือนไมมีค้นบท บทอันใดผีพายชนใจก็เอามาไซร้องพรอม ๆ เช่น
 “หุย ช่า ให ชิว” “มาดะเหวยมาดะจ่า” “ลวระพา เหโต” เหถ่าน

เป็นต้น แต่ส่วนบทเห้สำหรับปกตินั้น ใช้เป็นบทกถอน มีต้นบทจน
ก่อนแดงผายรับคือไป อธิบายทกตจวมานเป็นเคาเงอนคณเคมของเห้เรือ
คือจามเห้เรือหดวงอย่าง ๓ เห้เรือเจ่นอย่าง ๓ มาแต่โบราณ

ถ้าจาดงบทเห้เรือ เรือกระบวนหดวงแต่โบราณจะใช้บทอันใดเห้
ขอหาทราบไม่ บทที่ใช้เห้เรือกระบวนหดวงในปัจจุบันนี้เอาบทเห้เรือเจ่น
ซึ่งเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงแต่งเมื่อตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยามาใช้ และ
ฟังเอามาใช้เมื่อในรัชกาลที่ ๔ กรุงรัตนโกสินทร์ (๑) แต่ปรากฏอยู่ใน
บทเห้เรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ตอนชมเรือพระที่นั่ง ว่า

“เรือครุฑยุดนาคหว ตวัดอยมาพามันผยอง
พดพายกราบพายทอง ร้องโหเห้โ้เห้มา”

เป็นอันแสดงว่ามีบทสำหรับเห้เรือพระที่นั่ง แต่ที่ว่า “ร้องโหเห้ โ้เห้”
ดูตรงกับคำในสังขเห้ ชะรอยจะใช้บทดจะเห็นนเองเป็นบทสำหรับเห้
เรือหดวงคอกกระมัง บางที่แต่โบราณสังจะเห็นนจะมีกระบวนเห้เป็น
อย่างหนึ่งซึ่งเห้โดยคชาจ ฟังคดียโหดนเพียงรักษาใจมิให้คูนยเดยทเดยว
เมื่อเอาบทเห้เรือเจ่นมาใช้เห้เรือหดวง บทเห้ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ออก
แห่งหนึ่ง ว่า

“เรือชยใจองหว รดตเรจจริงยงอย่างตม
เสียงเต้าเร้าระตม ห่มท่ายเขนเด็วตุกัน”

(๑) ขอนี้มีหลักฐานที่โคลงเรื่องพยุหยาตราทางชลมารก กรมสมเด็จพระ
พระปรมาภิไธยในรศทรงแต่งเมื่อรัชกาลที่ ๓ มิได้มีกล่าวถึงเห้เรือเลย แม้ในหนังสือ
เรื่องอื่นอันแต่งในกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนรัชกาลที่ ๔ ก็มีได้ปรากฏกล่าวถึงเห้เรือกระบวน
หดวง.

บทนี้ความย่อว่าเรือกระบวนแห่เสด็จ ใช้กระทุ้งเสาให้จังหวัดพระยาศรีสุริยราช
 แขนงเห่

ลักษณะเห่เรือเด่นนั้น เหตุด้วยในแขวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 และหัวเมืองที่ใกล้เคียงเป็นท้องทุ่งท่ม หน้าแดงมีแม่น้ำลำคลองสำหรับ
 ใช้เรือไต่แห่ทุกหนทุกแห่ง ถึงหน้า ๆ หลากหลอมทุ่งทั่วไป การใช้เรือ
 แล่นเรือจึงเป็นเครื่องนิยมของชาวเมืองทุกชนบรรดาคักคิด ความนิยม
 ยังมีต่อมาจน ในกรุงรัตนโกสินทร์ แม้เป็นสมัยใช้รถยนต์และรถยนต์กัน
 บดบัง ก็ยังมีคนชอบเห่เรือพายตามอย่างโบราณอยู่ไม่ขาด ในสมัย
 เมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี วัตถุประสงค์เรือคูเหมื่อนจะเริ่มแต่ออก
 พรรษา ตั้งแต่เดือน ๓๓ แรมค่ำ ๓ ไปจนถึงเดือน ๓๒ ในเวลาเรือเห่
 นั้น นักร้องไปไหว้พระและทอดกฐินตามวัดต่าง ๆ ในเขตกลางวัน และ
 นักร้องไปทอดผ้าป่าในเวลากลางคืน ตามตำบลหนึ่งกมเรือยาวถ้า ๓ หรือ
 ๒ ลำ พวกชาวบ้านในตำบลนั้นลงเรือไปด้วยกัน (ยังมีเป็นประเพณี
 อยู่ตามหัวเมือง คือพระนครศรีอยุธยาเป็นต้นจนทุกวันนี้) แต่โบราณ
 เจ้านายและขุนนางต่าง ก็เห็นจะมีเรือยาว ไหล่คนห้า ไทยพายไปเข้า ประชุม
 เรือเด่นกับราษฎร ในระตูเดือนเรือเช่นกล่าวมา เวลาพายเรือไปก็ให้เรือ ครั้น
 ไปถึงที่ประชุมจอดเรือแลงก็เดินเพลงและตอกกลิ้งร้อยสี่กรวดต่อไป เป็น
 เครื่องรื่นเริง การเห่เรือเด่นแต่โบราณนั้นสันนิษฐานว่าจะคิดบทเป็น
 กถอนสดเช่นเดียวกับเดินเพลงและตอกกลิ้งร้อยสี่กรวด ถ้าเจ้าของเรือเด่น
 เป็นคนชำนาญการแต่งกถอนก็แต่งเอง ถ้าไม่สามรถจะแต่งได้เอง
 ก็คองหาผู้อื่นไปเป็นผู้คิดบอกบทให้เรือ และบทตอกกลิ้งร้อยสี่กรวด ใน
 คนเดียวกันนั่นเอง บทเห่เรือคงมีมาก แต่หากศูนย์ไปเสียด้วยไม่มี

ใครจัดไว้ บทเหรีเยอครึ่งกรุงศรีอยุธยาจึงเหตออยู่แต่บทของเจ้าฟ้าธรรม
ธิเบศร์ เพราะนับดอกกันว่าแต่งดีเป็นอย่างยิ่ง

บทเหรีเยอที่ปรากฏอยู่ แดะรวบรวมพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มนี้ (เงินแต่
บทของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์) ตั้งเป็นบทแต่งสำหรับเหรี
เยอเล่นทงนพ ก็เหตอได้จึงเอามาไซเหรีเยอพระที่นั่ง ขอนไม่พบจดหมาย
เหตอได้แต่ต้นนิษฐาน เห็นเค้าเงอนมอยู่ด้วยเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว แรกเสด็จเถลิงถวยราชสมบัติ ทรงพระราชปรารภว่า
ประเพณีการดอยพระประทับแต่ก่อนมา เจ้านายแะข้าราชการผู้ใหญ่ต้อง
ทำกระทงใหญ่ถวายดอยเป็นพุทธบูชาทุก ๆ ปี ต้องลงทุนรอนกันมากนัก จึง
ทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้แก้ไขระเบียบการเกณฑ์ให้ทำเป็นเรือขนาดย่อม
บักเทียบรายตามกระทงเรือ ถวายทรงจุดแะดอยเป็นพุทธบูชาแทนกระทง
ใหญ่ ให้เจ้านายทำตามแบบอย่างเรือพระที่นั่ง เจ้าฟ้าแะต่างกรมผู้ใหญ่
ชั้นกรมสมเด็จพระ ทำเป็นเรือพระที่นั่งกิง ต่างกรมชั้นรองลงมา
ทำเป็นเรือพระที่นั่งศรี พระองค์เจ้าทำเป็นเรือพระที่นั่งกราบ ขุนนาง
ผู้ใหญ่ทำเรือตามตำแหน่งตำแหน่งของตน ตั้งแต่เรือรูปสัตว์ลงมาจน
เรือกันแะเรือแซเป็นเรือกระบวนดอยถวายตั้ง ตั้งจนพระยาไชยิกกราช
เศรษฐีชั้นให้ทำเป็นเรือสำเภา [เรือกระทงที่เกณฑ์ให้ทำตั้งถวดมาจน
ทำหนเดียวแะจัดดอยเล่มออกไปทุก ๆ ปีไม่ต้องทำใหม่ อึ่งเมื่อถึงคราวดอย
พระประทับเดือน ๑๒ โปรดฯ ให้แต่งเรือพระที่นั่งกิงจริง ๆ ๒ ลำ ลำ ๑
ตั้งพระชยวัฒน์ในบุษบก อีกลำ ๑ ตั้งพานทองสองชั้นมีพุ่มดอกไม้พุทธบูชา
ทำฉัตรเทียบเป็นเครื่องส่งตั้งรายสำหรับทรงจุด เมื่อเสด็จลงดอยพระ
ประทับโปรดฯ ให้เรือกิงใหญ่ลำที่ทรงพระชยวัฒน์มาเทียบที่เรือบัลลังก

ก่อนเรืออื่น เสด็จลงทรงจุดไฟเครื่องนมัสการแล้วเสด็จขึ้นประทับบนเรือ
 บัดดงก ในเวลาที่จุดไฟตามเครื่องสูงในเรือนั้น โปรดฯ ให้เห็นเรือใช้บท
 ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์บ้าง บทพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธ
 เลิศหล้านภาลัยบ้าง ทถวายทรงตามพอพระราชหฤทัย แดงจึงให้เคื่อง
 เรือหนีไป สันนิษฐานว่าที่เอาบทให้เรือเดินมาไซ้ให้เรือหลวง จะเริ่มเกิด
 ขนเมื่อเปิดย่นระเบียบการตอຍพระประทีป แดงจึงโปรดฯ ให้ไซ้ในเวลา
 เสด็จพยุหยาตราทางชลมารคต่อมา

ว่าตามที่เคยสังเกตเห็นลักษณะให้เรือกระบวนหลวงซึ่งตั้งเป็นแบบมา
 แคว้นชกาท ๕ นน เมื่อเสด็จประทับในเรือพระที่นั่งแล้ว หลวงพิศณุ
 เสน่กับขุนรามเกียรติ์เป็นต้นบท (จะเป็นโดยตำแหน่งหรือโดยฉะเพาะกิจ
 ข้าพเจ้าไม่ทราบแน่) คนหนึ่งนั่งคุกเข่าพนมมือให้โศดงหน้ากาย บางที
 เรียกกันว่าเกร็น โศดงก็เคยได้ยิน เมื่อจบบทโศดงด้วยข้อ โทนจึงบอก
 “ออกเรือพระที่นั่ง” พดพายนกบินจึงหวัระข้า เพราะ (เสด็จไปพระราชทาน
 พระกฐินวัดอรุณราชอารามระยะทางไกลกับท่าราชวรดิฐและ) เรือตามน้ำ
 ไม่หนักแรกผจงพายเองมาได้ ไซ้ท่านองเห็นข้า เขาใจว่าใดก็บทเรียก
 ในตำราว่าช้าระเห่ พอจนจะถึงที่ประทับ คับบทุกชกัถระเห่ คำน
 จะหมายคความอย่างไรยังคิดไม่เห็น คระเนพอจบบทเรือพระที่นั่งกตงทา
 ฌนวนทจอต ครนชากตบเรือทงนาคองพายหนักจึงพายจึงหวัระเรือชน
 ไซ้เห็นท่านองเรือ มีพดพายรบ “อะโฮ” นนเขาใจว่าใดก็บทเรียก ในตำรา
 ว่ามุดเห่ คงหมายความว่าเห็นเป็นพน เมื่อจบบทพายเจ้า ๓ ที่ส่งทุกบท
 ลักษณะการให้เรือหลวงเคยเห็นดังกล่าจมาน.

ทจนจะกล่าวถึงตำนานให้เรือทพมพ์ ในสมุดเล่มนี้ต่อไป

บทเหวี่ยงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์มี ๒ เรื่อง เรื่องที่ ๑ ชม
 พุทธยาตราทางขตมารค จนคนแต่ “พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือ
 คันทงามเกิดฉาย” คือชมกระบวนเรือ ว่าด้วยชมปลา ชมไม้ ชมนก
 เป็นนราศ์ บทเหวี่ยงเห็นได้ในตำนานว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงนิพนธ์
 สำหรับเหวี่ยงพระที่นั่งของตนเอง เวลาตามเสด็จชนพระบาท ออกจาก
 จัหวัดพระนครหรืออยุธยาเข้า พอเขนกถึงท่าเจ้าด้นุก

บทเหวี่ยงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์เรื่องที่ ๒ นั้นเป็นคำตั้งวางส เอ
 เรื่องพระยาครุฑตกนางกากมาหน้าบท จนคนว่า “กางกรโอบอุ้มแก้ว
 เลื่องามแพรวอัสสรพวงศ” แล้วว่าต่อไปเป็นกระบวนตั้งวางสจนจบ ถ้า
 ตั้งเกล้าจะเห็นได้ในตำนานว่าเขาเรื่องจริงอันเป็นความ ขาดบดใน พระฤทธิ
 ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์หรือออกมาจากตลอดทั้งเรื่อง เรื่องที่งามนี้อาจจะรู้ได้ใน
 บัญฉบับนี้ ด้วยมีปรากฏอยู่ในหนังสือพระราชพงศาวดารที่ใดก็ตามถึงเจ้า
 ฟ้าธรรมธิเบศร์ตอบแขกสมักรักใคร่กับเจ้าฟ้าสังวาล จึงเขาใจว่าบทเรื่อง
 หลงนี้ ว่าด้วยเรื่องตั้งวางสเจ้าฟ้าสังวาลทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้แต่เดิมเห็นจะใช้บท
 เรื่องนี้เห็นแต่เฉพาะเวลาทรงเรือประพาส โดยดำพัง เช่นเที่ยวทุ่งเป็นต้น.

บทเหวี่ยงพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น
 ตั้งแต่ชมกับเขาของกันชนว่า “มศัหมันแกงแกงตา หอมยหรรษาสรองแรง”
 เป็นต้นตลอดจนว่าด้วยงานนักขัตฤกษ์ เขาใจว่าทรงพระราชนิพนธ์แต่เมื่อ
 ในรัชกาลที่ ๑ ผู้หนักผู้ใหญ่เขากันมาว่าพระราชนิพนธ์นี้ทรงชมสมเด็จพระ
 ศรัลธิ์เย็นทราบรมราชินี แต่ยังเป็นสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ คือยกกระบวน
 แต่งเครื่องเสวยไม่มีผู้ใดจะดัดเติมอ ในกริ่งนั้น บทเหวี่ยงซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
 พระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ ก็สำหรับเหวี่ยงเสด็จประพาส

มิได้ใช้ในราชการ เรื่องให้เรือในราชการนั้น โคลงพยุหยาตราพระกรูนิ
ซึ่งกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสทรงนิพนธ์เมื่อในรัชกาลที่ ๓ ไม่ได้
กล่าวถึงให้เรือเลย จึงเข้าใจว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดฯ ให้เอาบทให้เรือ ทั้งบทครึ่งกรุงศรีอยุธยา และบทพระราชนิพนธ์
รัชกาลที่ ๒ มาใช้ให้เรือในราชการแต่เมื่อในรัชกาลที่ ๔

บทให้พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ นั้นมี ๔ บท คือ สมถนบท ๑
สมนถบท ๑ สมไม้บท ๑ สมโถมบท ๑ ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อใช้บทให้เรือ
เดินให้เรือหลวงเป็นประเพณีมาแต่รัชกาลก่อนแล้ว สำหรับให้เห็ดถวาย
เวลาเสด็จตงตอยพระประทีปตั้งกล่าวมา ไม่ใคร่จะได้ใช้ในท่อน นาน ๆ
ได้ยินเอาไปให้กระบวนพระกรูนิพยุหยาตราครั้ง ๓

บทให้พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์พระราชทาน
สำหรับพิมพ์ ในหนังสือสมุทสาร อุดหนุนราชนาวิกสมาคมเมื่อปีชวด
พ.ศ. ๒๔๕๗ เอาเค้าเรื่องบทให้เรือเก่ามาเทียบเคียงซึ่งเป็นอยู่ในสมัยเมื่อ
ทรงพระราชนิพนธ์ เป็นคันท่าให้เก่าสมกระบวนเรือพาย ซึ่งเป็นเรือพระที่นั่ง
และเรือรบเรือใดในครั้งนั้น พระราชนิพนธ์ทรงชมเรือพระที่นั่งและเรือรบ
เรือใดซึ่งเป็นเรือกลไฟในเวลานั้น ถึงบทอันก็ทรงเทียบให้ตรงกับกาเรทเป็น
อยู่ ทั้งในทางที่พรรณนาและในทางกลอนตั้งว่าดี ถ้าผู้เป็นนักเขียนโบราณ
คดีอ่านด้วยความตั้งใจแก่บทให้เรือตั้งแต่แต่งครึ่งกรุงศรีอยุธยาและที่แต่งครึ่ง
รัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์ และพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ จะได้
ประโยชน์ความเข้าใจการที่เปลี่ยนแปลงมา โดยลำดับทั้งความนิยม และการ
งาน นอกจากประโยชน์ที่ได้ในทางอ่านหนังสือกลอนที่แต่งออกสั่ง ๓

บทให้เรือพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระ

นริศรานุกตองคัมน์ ส้มเด็จพระเจ้าพญาเฮอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์
 จรพิณิตทูตเชิญให้ทรงพระนิพนธ์เมืองานพระราชพิชบรม ราชากิเชกสัมโภช
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยมีการสัมโภชส่วนกระทรวง
 ทหารเรือต้นองพระเศษพระคุณ เมื่อดมท ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ มี
 การตก แต่ง สถานที่ ในกรม ทหารเรือ แลจท่า ราชวรดิฐ ทั้งสองฟาก แม่น้ำ
 คตยตถึงวัดอรุณราชวราราม แลเริ่มกระบวนแห่เรือในแม่น้ำ บทเห่เรือนี้
 เห่ในเรือพระที่นั่งกงเมือมาจออกตลววยชยมงคลททาราชวรดิฐ คำานานของ
 บทเห่เรือมีดังแล้ดงมานี้.

บทเห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

เห่ชมเรือกระบวน

โคลง ปางเสด็จประเจศคล้าย	ชตาโดย
ทรงรัตนพิมาณไชย	กิ่งแก้ว
พริ้งพริ้วมพอกพดไกร	แห่นแห่
เรือกระบวนคัมแพรว	เพริศพริ้งพายทอง ฯ
ซำถวายให้ พระเสด็จโดยแดนซด	ทรงเรือคันทงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยิบงามงอน
๑ นางาแน่นเป็นขนิด	ตจรูปสัตว์แสนยากกร
เรือตจทวงธงลัดอน	ตจกรดนทรนกรนพอง
๑ เรือกรุทยตนาศหว	ตจตอยมาพาณผยอง
พดพายกราชพายทอง	ร้องไห้ไห้โอเห่มา
๑ สรมุขมุขดีตาน	เพียงพิมาณผ่านเมฆา
มานกรองทองรงนา	หตังคาแดงแยงมังกกร
๑ สมรรตไชยไกรทาบแก้ว	แต่งแฉอดจับจับสาคร
เรียบเรียงเคียงคู่จร	ตั้งร่อนฟ้ามาแดนดิน

- ๑ ดุจรรณหงส์ทรงภูห้อย
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์
- ๑ เรือไชยไคว่ของฉิ่ง
เคียงเจ้าเร้าระดม
มุละเห่ คชสีห์ทศภาคแผ่น
ราชสีห์ทศย่นยน
- ๑ เรือมาทนามุงนา
เพียงม้าอาชาทรง
- ๑ เรือตั้งหิ้งแผ่นไฉน
คู่ยั้งตั้งที่ดำพอง
- ๑ นาคาหน้าตงเป็น
มังกรถอนพายพัน
- ๑ เคียงฉวาง่าเท้าไฉน
นางจาหน้าอินทรี
- ๑ ตนครมืองอด
ให้ฮักครึกครนโครม
- ๑ กริ่งทาหมู่มาเวศ
เหิมหิ้นขึ้นกระมด
- งามชดช้อยตอยหงส์นช
ดินตาค่เดือนเดือนคาสม
รวดเร็วจริงยิ่งอย่างถม
ห่มท่ายเย็นเต็มคู่กัน ๆ
คู่ตั้งเป็นเห็นชบชัน
คนตองคู่ค้อยง
แดนเฉื่อยฉาดาระหง
องค์พระพายฉายฉนฉยของ
โจนตามคตมึนผ้าฟอง
เป็นแถวท่องท่องคามกัน
คู่ชระเม่นเห็นชบชัน
ทันแข่งหน้าจาดกริ
เพียงโจนไปโพจาร์
ทบักเหมื่อนเดือนตอยโพยม
ก้องกาหตพดเหโหม
ไฉมหนักชนรินเริงพด
จากนคเวศ์โดยสาธด
ยดมัจฉาดสารพันมี ๆ

เห่ชมปลา

โกล่ง พิศพรรณปลาว่ายเคตา	คตงกัน
๐ ถวิลตุคาคองจันทร์	แจ่มหน้า
มัยยั้งพัวพัน	พิศวาส
ควรฤพรากน้องช้ำ	ชวดเคตาคตงชม ฯ
ช้ำลระเห่ พิศพรรณปลาว่ายเคตา	คตถึงเจ้าเคว้าอารมณ์
๐ มัยยั้งรูชม	ตมธำใจไม่พามาก
๐ นวดจันทร์เป็นนวดจริง	แจ่งามพริงยงนวดปลา
คางเขอนเขอนหน้ามา	ไม่งามเท่าเจ้าเขอนชาย
๐ เพียนทองงามตงทอง	ไม่เหมือนน้องท่มศาดพราย
กระแหแหห่างชาย	ตงต้ายธอาทคตาศจากตม
ทรงแปลง เกมช้ำช้ำโครตอง	อันแกมน้องช้ำเพราชม
๐ ปลาทุกทุกชยภกรรม	เหมือนทุกชพทจากนาง ฯ
(๑) ทรงแทรก ๕ บท	
บุละเห่ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕	ชวดพรายชองตงธำอาง
๐ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕	งามเรอเรอเนอตองต
ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง	เคตาถนอยุดงามต
๐ ปลากรายว่ายเคยงคู่	เห็นปลาเคตักเคว้าใจจร
แต่นางห่างเห็นที่	

(๑) ที่บอกไว้ในต้นจะบับว่าทรงแทรก ๕ บทนี้ พิจารณาดูยังสงสัยว่าจะเป็นใจ
แทรก และบทเห่เรอตอนอื่นจำนวนบทก็ไล่เลี่ยกัน ถ้าตัดบทที่แทรกในตอนชมปลานี้
ออกเสีย ๕ บท ก็จะสั้นเกินขนาด

๑ หางไก่กล้วยแหวกกล้วย
ก็คือนงคองคเฮอร์

๑ ปลาสร้อยลยดองชด
เหมือนสร้อยทรงทราญ

๑ เนื้ออ่อนอ่อนแคชช
ใครคองชองจคคชช

๑ ปลาเดือเห็ดอทตา
เหมือนตาตาดวง

๑ แมตงกุญเคียงว้าย
ก็คคกยามยามเมือดม

๑ หัวเกศเพศชอปลา
หัวเกศตาเจ้าจระตาง

๑ ชะแวงแยงฝงแนบ
เหมือนพแนบแอบถพอม

๑ พิศดูหมุมัจฉา
คณิงนชตตตายตมร

หางไก่คต้ายไม่มีหงอน
นมประบ่าอ่าเอี่ยมโร

ว้ายเวียนอนปนกันไป
ไม่เห็นเค้าเค้าบว้าย

๑ เนื้ออ่อนอ่อนแคชช
ไม่วายนิกตริกตริงทรวง

๑ ปลาเดือเห็ดอทตา
เดือนแหตมกจ่าปลาทั้งปวง

๑ แมตงกุญเคียงว้าย
เห็นคต้ายคต้ายนาเชยชม

๑ หัวเกศเพศชอปลา
ตนิทเคด้าเจ้าเฮวบาง

๑ ชะแวงแยงฝงแนบ
ก็คตต่าอ่าองคณาง

๑ พิศดูหมุมัจฉา
เส้นเกศตตวयरวยกถถนทอม

๑ ชะแวงแยงฝงแนบ
ชจวตแอบแปบปนปดอม

๑ พิศดูหมุมัจฉา
จอมตจวาทนาอูบงอร

๑ หางไก่กล้วยแหวกกล้วย
ว้ายแหวกมาในส่าคร
มาตววยพิจระดีใจ ฯ

เห่ชมไม้

๑ ไกลง เรือช่ายชมมิ่งไม้
ริมท่าส่าครทันช

๑ เพ็ดคคอกออกแกมกัณฑ์
หอมหนพรวนรดเพียง

๑ มี่พรวน
กถนเกดยง

๑ ชุชอ
กถนเนอมนวดนาง ฯ

๑ รวยรินกตัญญู

นั่งแนบแอบเขว้าง

๑ ชมดวงพวงมาด

วนิตามาดังยกกัน

คิดพิเศยเชยกตัญญู

หอนแห่ห่างว่างเงี้ยว

ศรีเต้าจกาศยหิตากหตายพรณ

จะออนพชชเมย ๑

เห่ชมนก

โกล้ง รอนรอนสร้อยไธ

๑ เรยเรยลบเมรลง

รอนรอนจคคจาง

๑ เรยเรยเรยมคอยแกว

๑ ซักวะเห่ เรยเรยมารอนรอน

๑ สรยจรโกถก้า

๑ เรยเรยมาเรยเรย

๑ ควเคยงมาพตคค

๑ เห็นฝูงยุงรำพ้อน

๑ สร้อยทองของเของกราย

๑ สรวถกามาตามค

๑ แต้พนอวอรณ

๑ นางนงตนวดนารัก

๑ แกวพนลตนวด

๑ อัยฏงคค

๑ ควแถว

๑ นชพ เพยงแม่

๑ คตบคตวยเรยมเหตยว ๑

๑ ทพากรจระคกค

๑ คานงหน้าเจ้าคาค

๑ นกบินเคยงไปทงหม

๑ เหมือนพอยลเคยงตาย

๑ คตบงอรร์อพร้ากราย

๑ เหมือนถายถวาทนาคนวยจร

๑ ชมกนอยลตมถม

๑ หอนเห็นเจ้าเศว้าใจครวน

๑ ไม่นวดพกคคเหมือนทรามถงจ

๑ คตนางพ้าหน้าไซยของ

๑ นกแก้วแจ้วแจ่มเต๋ยง
 เหมือนพินประคอง
 มลยห์ ไก่ฟ้ามาตัวเต๋ยง
 เหมือนพรากจากนางเข่า
 ๑ แหกเคาเคสาคุเคียง
 เวียมคนงตงเขวบาง
 ๑ ดูเหว่าเจ้าจับร้อง
 ไพเราะเพราะกัจจาด
 ๑ โนรีตีปานชาค
 ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย
 ๑ สักงานาเอ็นดู
 เหมือนพทจากมา
 ๑ บกษมีหลายพรรณ
 ยิงฟังจงเวงใจ

จับไม้เวียงเคียงคู่ตอง
 วิชาญน้องตองมือเรา ๆ
 เดินท่องเที่ยวเต๋ยงเหตียมเรา
 เป่าใจเป็ดขมเหตียมหานาง
 เวียงจับไม้ไชปีกหาง
 เคยแนบข้างร้างแรมนาน
 ดันนกกของชองเต๋ยงหวาน
 ปานเต๋ยงน้องร้องตั้งชาย
 เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มกาย
 ห่มคาดพรายกรวยกรมา
 คอยหาคุอยู่เอกา
 ครอบงำเจ้าเค้ว่าเต๋ยงใจ
 บ้างชมกันอันเพรียกไพร
 ดอนหลายหลายมากภาษา ๆ

เห่เรื่องกากี (ของเดิม)

โกลง กางกรอ้ม โอบแก้ว	กากี
๑ บกกระพือพาศรี	ตุงจ
ฉวยฉาบคาบนาค	เป็นเหยื่อ
หางกระหวัดรวตีหว	ดูไม่เรียงเรียง ๆ

ภาพย์ ๑ กางกรอ้มโอบแก้ว

๑ ปักปกอกกเอวบาง

๑ อดยฉาบคาบนาคา

๑ หางกระหวัดตรงรัดพัน

๑ สดัดถ่านพินามมาศ

๑ เข็มหวนยวงนกำม

๑ เวงรัตนชั้นเซยปราง

๑ กอตเกอเมื่อนวดหง

๑ กากแ่งนอยนาฏ

๑ กัมเกดากถางฉอฮน

๑ ปักษกรทางม

๑ กดมเกดยวเกยจกรพัน

๑ ส่องดูชส่องตั้งวาศ

๑ ส่องสนิทนิตรากรมย์

๑ แขนยมพรมพกครา

๑ แสงนตมูกดูชดมพอง

๑ ตมพดกตคเมฆเกดฮน

๑ อดาหกตทไพรยปราย

๑ เหวราว่าเวงรัตน

๑ ส่องดมกดมกรวิทา

๑ เจ้างามแพรวัดบสรรพางค์

๑ พดางคตงเคธาเคธาจรวัด

๑ เป็นภักษาพามกณ

๑ คณเมฆามาตัมพด

๑ เกดยวกตมตจาทนาฏถาก

๑ ปรีดาแนบแอบอิงองค

๑ พดางคตงเคธาเคธาชบขง

๑ ปดงตจาทชมตมเด้พยตมร

๑ อภิวาทประณมกร

๑ ซอนชบหน้าคตเมียงน

๑ ภิรมย์เปรมเกษมสันค

๑ ฌนยจเยาเคธาคตงชม

๑ แสงนตมูกดูชดมตอง

๑ กดมเกดยวชดูชดมตอง

๑ ต่าภิรมย์ตมจคคปอง

๑ ใหนองแกวแพรวัพรรณราย

๑ พาดนเดชนแถบแสงพราย

๑ ฉายสินธุ์ นองทองชารว

๑ ฉายเคธาคตมทินทรวิทา

๑ เป็นผาตูกทุกนวันตรี

เห่เรื่องกากี (ได้มาใหม่)^(๑)

ข้าทระเห่	สุบรรณแดงเตชดำ	บินบน
๐		
กางปีกบังสุริยน		มีดฟ้า
ร่อนดงดูโพชนก		ปรากฏมาศ
๒๒	๒๒	๕
เขานางแอบนุชเกล้า		แนบเนียนวตสมร
๒๒		
บุทระเห่	สุบรรณดำแดงฤทธิ	โหมคิมคิบัติอมพร
๐		
ร่อนดงตรงบัญชี		จรล่อนองแกวกากี
๐	กถาวรต์พจนาศัด	ถ่ายสุตตวาทเจริญศรี
๒๒	๒๒	๒๒
ยื่นหน้ามาพาท		พคอชายชาญดกา
๐	ประดังกจานงรัก	จึงตอบดกเขามาหา
๒๒		
หวังเชิญแกวگانดา		ไปสู่ฟ้าพพานจันทร์
๐	เสวยรมย์ดมบคัพ	ในถิมพลัดเกษมสันต์
๒๒		
แดงจะพาเจ้าจระจิง		เที่ยวชมชนพระเมรุช
๐	พิระชมทรายแก้ว	งามพรายแพริอเชงคิงช
๒๒		
แม่พาลีทนคร		คิงชกรนเป็นกรกรก
๐	จะพาชมพิทษาช	ฝูงกนรแดงเหมหงต
๒๒		
เหล่าตัดศกัฏระภูตวงค์		อยู่ในดงเขาสัตกัณท์

(๑) บทเห่เรื่องกากีที่ได้อมาใหม่นี้ จะเป็นพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าบรมขนิเบศวร์หรือผู้ใดแต่งยังสงสัยอยู่ อาจมีบทน้อยอยู่เดิม เจ้าฟ้าบรมขนิเบศวร์ทรงแต่งบทเห่เรื่องกากีบทหลังต่อกันเป็นได้

๑ จะไ้ช้มนารีผด
 ชุ่ยชดตเขาอศักรรณ

๑ จะพาไปไ้กรดาศ
 ดุเทพมาบังคม

๑ เทพบุตรคองชัย
 แทรกเป็ดยนเจียนไปมา

๑ ขย้าอาดัยมมนุษย์โดย
 ว่าพตางทางคิตพัน

งามสัณษัคตังแต่รังสรรค์

ฝูงคนชรรพมาเชยชม

เฝ้าเบองบาทพระสยาม

จับระบ้ำรำผาดา

ล่าวลัวรงค์ย้ายมาฝ้ายชวา

กรคควาไซวไ้พัถวัน

ไปชมเชยพิมานลัวรงค์

มันจุมพิศชิตชมนาง ฯ

เห่เรื่องกากี (บทของเดิม)

ขั้ลระเห่ กากีกรบ้องบัค

๑ ไ้จิงมาย้อชด

ไม่เกรงพระบิณมฤต

มาอาจชอกคำพร้อง

กรครุท

๑ เหนยวน้อง

จอมราช เดยนา

๑ ดอเดยอเจรจา ฯ

ขั้ลระเห่ กากีกรบ้องบัค

๑ เดยวชานคางกรัธา

๑ คอบรตัพจนวาที

ไม่เกรงพระภูบาด

๑ ถึงเป็นชายชาญตกา

ฝ้ายเจ้าก็เลิกชวย

๑ คองตมมตด้วยบัคษา

๑ มานะใจให้ยั้ประมาณ

๑ คิวเจานโอหังการ

๑ ทงภัยพาดในอบาย

๑ ไม่เจตนาอย่าพักหมาย

๑ สายสุริวงค์พงค์เทอญ

๑ เสด็จที่พิพมานทอง
ไม่ควรมานุกพัน

๑ ซึ่งว่าจะพาชม
ขอประทพจมาน

๑ ครุฑทั้งถ่ายสุดสวาท
เจ้าดวงทิพมณฑาท

๑ พิพระมาทอาษาณนิก
เท่าฟ้าแผ่นดินดอน

๑ ขอฝากไมตรีจิตต์
ว่าพลางทางกำใจ

ผู้นางน้องถวนดาวสวรรค์
จะพากันตกนรภานต์

บรมสุขสันนุกสนาน
ไม่ควรรกรอย่าเจรจา

ปรามาศขนิษฐา
จางาจิตต์ดาวพดงอน

เพราะจงรักเจ้าถ่ายสมร
ห่อนกตั้งใจเพราะหวังใจ

กว่าชีวิตจะคณษย์
สัพยอกเข้าหยอกนาง ๆ

จบบทเห่เรื่องกากี

เห่บทสังวาส

โกลง ^๕ ^๕ ^๕
๑ พนมพิเชยแต่
เจ้ามอ้ออำคความ
เจ้าเออนมเื้ออชาม
นิพนพทครมาชยาชอง

ข้าลวะเห่ ^๕ ^๕
๑ พนมพิเชยพดาง
เจ้าเออนอายพิญา

๑ พิศจงทรงจรงรูป
สุดชกต์ไบบาง

พดางถาม
ไปพร้อม
เขินพิ อยู่ญา
ชคเคนเคองเดย ๆ

^๕ ^๕ ^๕
พดามนางเจ้าไม้อ
^๕ ^๕
พชอถามคความจริงนาง
พดางกอดจูบคอกคาง
พดางคตงเคต่าเข้ายอพนตม

๑ พิศรูปกัณารัก	พิศพิศศรีกัณารัก
ชอนแอนอรเชวกถม	ชมขวัญนงคองคางาย
๑ ไกรเห็นเป็นขวัญเนตร	ตมทุกขโทษเจตน์จงหมาย
มาคณชดัดเต็มอกกาย	บ่วายรักตั้งกนาที่ ๑
มฤคหี ไหยหวนครวญไกร่นาง	อกเพียงพางต่างชว
๑ นิ่งนอนห่อนฤม	ตั้งซึ่งตู่ชทุกเวตา
๑ คัดเคยเซยชมพ้อง	ไม่ห่างห้องตองเต็มทา
เป็นตู่ชทุกเวตา	มาจากไคให้อาจรณ
๑ อกเอยเคยตั้งวาด	กรรมบ้ำราคคตาคคตาดมร
นับเดือนเดือนปีจร	ห่อนเห็นแดงแกจตาเรียม
๑ พุ่มพองตองดอกฟ้า	โนไคให้ดำหาไหนเทียม
โถมงามทรามตั้งยม	เรียมรักเจ้าเท่าดวงใจ ๑

เห่กรวญ

โกลง รอนรอนตู่รียกต้อย	ถ่ายชนห
๑ เรือยเรือยเรือแดงจันทร์	ส่องฟ้า
รอนรอนจิตคกรรสน	เดี่ยวตวาท แม่เอย
เรือยเรือยเรียมคอยถ่า	๑๒ ทพนห่อนเห็น ๑
กาพย์ เรือยเรือยมารอนรอน	รียากรเขาถ่ายชนห
๑ เรือทองตองตู่จันทร์	ตั้งแดงกถ่าน่าพิศอง

๑ ริวรววจนทรแจ่มฟ้า

สูงต้ววยรววยรูปทรง

๑ เขวอชอนชอนองค

หาไหนไม้เทียมทัน

๑ ชาวตักพุดจบบจัน

ทงวงเขาซงนก

๑ นอนนงตงชาตย

หวังชมสมกตมเกดียก

๑ ข้าลวะเท ชาวตักพุดชอนแซม

โถมอากว่าทงเมือง

๑ ไตนองทองนพมาศ

วังมเรือนเพื่อนพิงเขนย

๑ ฝนคกยกลบักบ้อง

ซิดเชอเนอนวดชา

๑ วิกนชตักงายใจ

ขอคองน้องอาชเห็นยม

๑ ฝนคกฝนทากคต

ตมพดริบชวญบบน

๑ ฝนคกไม้ทัวฟ้า

ไม่เย็นในอกเรา

เหมือนพกตราหน้าองตมจง

๑ สึงตเจ้าเทาตจนทร

โถมยนงกทรวงสาวตจจวรก

๑ ขวญเนตรพนพาวก

๑ เจามตมพมกักค

๑ แคพรกเจ้าคนเดยว

๑ สายตักใจไม้แตเหตุยง

๑ คจรฎาน้องชองใจเคอง

๑ เนื้อแอร่มอร่ามเหตุอง

๑ ทนแห่งใดไม่เหมือนเดย

๑ มาตังจวตพาดชมเชย

๑ เคยจิงวอนขออนหจวนค้ำ

๑ พิวร้องคองเอาคนงัว

๑ ออนตมุนอุนอกเรียม

๑ คองหญทัยไม้เท่าเทียม

๑ เกวียมคตคเจ้าเฝ้าทกชทน

๑ แก้วกบอกลอย่าโกวรฝน

๑ แก้วโกมตมานอนเนา

๑ เย็นแหล่งหล้าในกูเขา

๑ เพราะเพื่อนเคตเจ้าเจ้าอยู่ไกล

มุละห์ ^๑ เรียมว่าฟ้าตก
แต่คนึงถึงตายใจ

อกกร้อนร้อนดังต้มไฟ
เจ้าไกลดวงอาทิตย์เรียม ๑

โกลง ^๑ เตียงตรวตรววัน
เตียงนุชพญาใคร
เตียงตรวตเตียงทราวมวย
เตียงบังอรตมรด

เตียงโต
ใครรู้
นุชพ มาแม่
อนนันทาม ๑

มุละห์ ^๑ เตียงตรวตรววัน
เตียงตรวตเตียงทราวมวย

เตียงแก้วพญาเตียงใคร
ตัดตายใจพิศามมา

๑ ตมชวยรวยกตนน้อง
เกตยบเกตยเห็นคดาวยมา

หอมเรอชคองกตของนาถา
เหตยจหาเจ้าเบตาวังเวง

๑ ยามดองชองขามยา
เตียงบมครวญเครง

ทุกคนคายาอกเอง
เหมอนเวียมคราราคระงญนาน

๑ ถ่วงดามยามปตายแถ้ว
มอยหตบกตบมมคต

จนไก่แก้วแถ้วชนชาน
ถึนเห็นนอชคองตคต

๑ เพรางายวายเสัพยรัต
ชมทุกชอมชตนา

แต่นก้าตรวตต โฮชว
อิมไศกาหน้านองชต

๑ เวรามาถันแถ้ว
ให้แถ่นแถ่นชคทน

จิงจ่าแถถ้วแก้วโกมต
ทุกชตงเจ้าศรวาเตียตย

๑ งามทรวงวงคิงวาค
งามพรมยมแยมพราย

งามมารยาทนาคกรกราย
งามค้ำหวานถานใจถจิต

๑ แตะเข้าเท่าถึงเย็น
ชายโต โนเอนคืน

กตาทัดนเขญเป็นอาจัน
ไม่เหมือนพื้ที่ตรอมใจ

โคลง	เริ่มทนทุกขแต่เข้า	ถึงเย็น
๑	มาตั้งขคนเขญ	หม่นไหม้
ชายโตจากสมรเป็น	ทุกขเท่า	เริ่มเคย
จากคู่นเดียวได้	ทุกขบมปานบิ	ฯ

สวะเห่

๑ เห่แต่เรือ เห่ระเห่เห่ เห่โหดเห่โหด เห่โหดเห่เห่ เห่เห่เห่เห่เห่
โหดเห่

๑ สาดระเห่ โหดเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหดเห่

๑ ขาดระเห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหดเห่ เจ้าเอยก็พาย พักพาย พายเอยตง
พายตงให้เต็มพาย โอดโอดเห่

๑ ขาดระเห่ โหดเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหดเห่ มุตรเห่เห่เห่ โยเห่มารา
โยเห่เจ้ารา โยเห่เจ้าธา มารา ไชโย ล้อเอยไชโย ล้อไชโยแก้วเอย ไชโยเอย
แก้ว ไชโยแก้ว พ้อเอย โอดโอด ฯ

- ๑ ความรักยกเปิดนทา
กตอ้อมกตอ้อมเกดยงกตพ
- ๑ เข้าหุงปรุขอย่างเทศ
ใครหุงปรุขไม่เป็น
- ๑ เหลดอรุหมุบาศม
รอยแจ้งแห่งความขำ
- ๑ ซาซาพลาเนอสด
คิตความยามดนม
- ๑ ถ้าเคียงคิตเคียงน้อง
ตคทดนชนชอบกต
- ๑ เห็นหุ่มรุมทรวงเศร้า
เจ็บโศกใจอาวรณ์
- ๑ รังนกพวงนำชด
นภพราวจากวงรวง
- ๑ ไตปลาเด่นแต่รังดำ
ไบได้กบออกโคกครวญ
- ๑ ผักโคมชื่อเพราะพร้อง
ผักหวานช้ำนทรวงใน
- ทำนายาอย่างแกงขม
ขมไม่วายคตบคตายเห็น
รดพิเศษ ได้ถูกเอ็น
เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทา
แกงขจัดม ไล่ระกำ
ซาทรวงเศร้าเศร้าครากครอม
พุงปรากฐรสชื่นหอม
ต้นทเนอเจอเต่างคนช
นอมนเคียงทองท่าเมืองบน
ยดอยากนทรี คคแนบนอน
รุ่มรุมเจ้าคือไฟฟอน
รือรุ่มรุ่มกดมกตางทรวง
โอซารสกว่าทั้งปวง
เหมือนนเวียนร้างห่างห้องหวน
คุดจวจากระบิตกระขม
ให้พี่เศร้าเจ้าดวงใจ
เป็นโคมชั่งๆโคมไหน
ใคร่ครวญรักผักหวานนาง ฯ

เห่ชมผลไม้

โกลง ๑ ผลซีกแฉล้มไอ	เอมใจ
หอมฉนกลัดนหวานใน	อกสูง
รินรินรสรรมย์ใด	ฤาตุจ น้แม่
หวานเด็กเห็ดขรรค์	แต่เพอหงพาด ๑
ภาพ ๑ ผลซีกแฉล้มอบ	หอมตระหงาดตาเหลืองหวาน
รสไหนไม่เปรียบปาน	หวานเห็ดอแต้วแกวักกลอยใจ
๑ คาดเงาเหมาใจจริง	รสเย็นยงยงเย็นใจ
กิดความยามพิงมัย	หมายเหมือนจริงยิ่งอยากเห็น
๑ ผลจากเจ้าตอยแก้ว	บอกความแดงจากเจ้าเป็น
จากชานาตากกระเด็น	เป็นทุกขาทาหน้าจวดแดง
๑ หมากรางนางปอกแก้ว	ได้โถแก้วแพรวพรายแดง
ยามฉนวัน โขยแรง	ปรางอิมฮาบชาบนางา
๑ หอนห้วงม่วงหมขนทของ	อีกอกกรื่องรดโอชา
กิดความยามนิทรา	อุราแนบแอบขกขร
๑ ตนมจมครุ่นครุ่น	เรียกดัมฉุนใช้นามกร
หวนถวถดถนถมถอน	ชอถนถอขรชยกระบถน
๑ พดบจพจกถวขมถ	ท่าประถนตนาตากถถถน
กิดโอหรู้ช่อนขมถถ	ยถยงพดบยขยบพพถถ
๑ น้อยหน้าหน้าเมตคอก	ปถถนเปตคอกปอกเป็นอศักรถถ
มัยใครไหนจกถถ	เทียบเทียบมถถมถถ

๑ ผลเกิดพิเศษดัง

ค่านึงถึงเอวบาง

๑ ทบทมพรมตาครุ

ดักแดงแดงจกย้อย

๑ ที่เรียนเขียนตองปู

เหมือนศรีวิชัยกาย

๑ ดาวลวดแดงเนอหอม

กถนพตางทางเพงพิศ

๑ ผลเงาะไม่งามแฉะ

หวนเห็นเช่นรจนา

๑ ล้อธล้าแดงผล

ท่าทมบมบ้นกาม

โอรารธดาเด็คปาง

ธางเก็คเด็นชนเม่นตอย

ไต่จวนคุดจเม็คพดอย

อย่างแหวนกอยแก้วตาธาย

๑ เนื้อคุดเหลืองเรื่องพราย

ธายธวาทพิศคุด

ผลงอมงอมรธหวนธนิท

กิดขามธารทยาครามา

๑ มด่อนเม็คคแตธเห็ดขบญญา

จ่าเจ้าเงาะเพราะเห็นงาม

กิดธำคั้นแน่นหนาหนาม

๑ นามธธมดธเมตคา ฯ

๑ เห่ชมเครื่องหวาน

โกลง ๑ ตั้งชยาหน้าไซคั้น

๑ แกมกับเข้าเห็นขอดี

๑ เป็นนัยนำวาท

๑ แดงจ่า ไค้กธ่มขพ้อม

๑ ภาพ ๑ ตั้งชยาหน้าคองไซ

๑ เป็นนัยไม่เค็ดขบแดง

๑ เคยม

๑ ไค้กข้อม

๑ ธมธแม่ มาแม่

๑ เพียบเข้าออร ฯ

๑ เข้าเห็นขอดี ไค้กธ่ม

๑ แดงจ่าเจ้าเค็ร่าไค้กเห็ดข

- ๑) ซาหฺรึมตมทอานตา
 วิตกอกแห่งเทวอ
 ๑) ต้าเจียกชอชนม
 โกตกตนคินแคโดย
 ๑) มีศกอกกอกออย่างไร
 กอกกตนจะเห็นความ
 ๑) ลูกคินนาชม
 โอชาหน้าโกแกง
 ๑) ชนมจับเจ้าจับห่อ
 นกนอองนงจับตวาย
 ๑) ไรศรียกตานา
 คานังนอนางเจียม
 ๑) ทองหียบทพยเทียมทัต
 หดงหียบจ่าชาตม
 ๑) ชนมมึงมึงฆ่าจวออื่น
 ไรอนนักรักแรมโกด
 ๑) ริงไรโรยด้วยแบ็ง
 โอชกนทังปวง
 ๑) ทองหยอชทอชคตนิท
 ดองบีดองบีตบั้ง
- แทรกใต้น้ำกรทึเจือ
 ใต้ได้พยหฺรึมพิมเด่นโรย
 นึกโถมฉมหอมชวยโรย
 โหยให้ห้าบุหงางาม
 นำสงสัยไกรชอถาม
 ชนมนามนยงแคง
 แฉ่แฉ่นกตมเพียงแฉ่นแฉง
 แคงชองแซกแปดกกตนอาย
 งามตมดอประพิมประพาย
 ชายพกจับกตบแนบเนียน
 ประดิษฐูท่าชนมเทียน
 เทียนห่อเหงาเกดากตังกตม
 ต้ามหียบชคินาเซยชม
 กัมหน้าเมินเขินชวยใจ
 เพียงไฟพอนพอกทรวงใน
 เมื่อไรเห็นจะเขินทรวง
 เหมือนนกกแคงทาวังรวง
 ยงยนคิตด้วยมีริง
 ทองม้วนมิตกคิตความหลัง
 แคด้าพั้งดองค้อดอง

- ๑ เดือนห้าหน้าร้อนจัด
เรื่องรอนผ่อนเพทนา
เจ้าให้พดตามจดมา
เพื่อพินิตาไม่ละเลย
- ๑ กานงดงเดือนหก
งามดุดนุชพี่เอย
ทอทายกตาม โคมเศย
ไต่เห็นกนนวนบุชา
- ๑ เดือนแปดวันเพ็ญเจ้า
รับคัดอย่างดีกา
ย่อมไปเข้าพระพรรษา
ด้วยเจตนาจำนงใน
- ๑ เห็นนวดครวญครุ่นคิด
ไปได้ก็จะไป
ถ้าเรียบจิตควาบหวนไหว
โอบเอวอ้อมพุ่มพวงพวง
- ๑ ยามฝนตกเดือนสิบ
หาของต้องการปรุง
เริ่มเข้าทพยเจ้าจะหุง
มุ่งใจจิตต์ประคิษรู้ประคอย
- ๑ เดือนสิบเอ็ดเค็ดเค็ดเค็ด
เห็นเรือไถลชอย
ยามกรู้นทุกจันคอย
กตอยกตบเห็นเช่นแรกสม
- ๑ กิตรูปน่ารักเห็ดอ
คิดเนตรชากอนคม
กิตนุมนเอนาเชยชม
ฉมหอมสนรณรังคมช
- ๑ ฤดูเดือนสิบสอง
ซนตของทองเทยวชด
หญิงชายช้องแซ่ชองฮอด
ยตยาปาราครัททาด
- ๑ แขงแซ่เดี่ยวเกี
พาทยฆ้องก้องกังวาล
ปานเวียมคัทรองประหาร
ดาร์ตุจनोंวของเดี่ยวเวียม
- ๑ ทุกถาดอบเต็งถักษณ
ดูไหนดไม่เทียบเทียบ
ไม่พบพิศดรเจ้างามตั้งยม
ร่วมรักเวียมรูปร่างรัต

- ๑ ^{๕ ๕๑๕} เคนยพชพญา
ต่างหนุ่มกำหนคณัต
 - ๑ ^{๕ ๕๕๕} เรียมเตร่ตรวจทุกช่อง
จาทวนตนแดนย่น
 - ๑ ^๕ เชียวซาญกัรรตาคัน
ถอทำยกายอ้อน โอน
 - ๑ ^๕ แรมคำรำให้หวน
เคยเห็นเป็นฮาจัน
 - ๑ ^๕ โอมอวดตจตตำเนียง
ดำเด็กเคิด โอมงาม
 - ๑ ^{๕ ๕} อ่อนหวานงารเส่นา
แจ้วเจอยใจจาบตย
 - ๑ ^{๕ ๕} เหาคายายามปลาย
อยู่โกถจระ ไกรงร
 - ๑ ^{๕ ๕ ๕ ๕} เตือนแรมเหมือนเรียมค่าง
แรมรดแรมพจนา
- โยนชิงช้ำชนแฮ็ค
ทศนาแห่แจหากัน
 - ไม่เห็นน้องเนอมวตจันทร
หันเห็นท่าชิงช้ำ โยน
 - โยกเขกยตคนทก โนม
 - โตนคิดได้ตั้ง ใจถวิต
 - เหือศวรย่ายามย่น
 - ช้ำหงัดเห่เดห้อมพราหมณ
 - ไม่เหมือนเดียงนางนงราม
ยามเขนเขาเจายานฉนัท
 - เพราะอักษรกตอมพาดพัน
ทกวนทองพงเดียงตมร
 - เห่นารายณเร่งอาจรณ
 - ไปรับเจ้าเคดาคดอมา
 - เรือกรักร้างแรมชมิษฐา
แรมเห็นหนานงนอนแรม ๗

เห็บทเจ้าเซน

- ๑ ^๕ ไกลง คตเคือนมทรหำเจ้า ^{๕ ๕} เซนยี่ โนมแม่
- มะหงนประปรานทอ ^๕ เทอชให้
- ห่อนเห็นมิงมาร์คี่ ^๕ เสมอชัพ มานา
- เรียมตูปอกไถไถ ^{๕ ๕ ๕} คุช่อนทรวงเซน ๗

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

हेชมสวน

โคลง	นาเวศ์คตาคเกิดอนกถ้อย	ชดชาร
๐	ตวงกระแสดโนทยาน	ถิ่นไม้
	เมอเหต่าพฤษศักรวการ	ตวงคอก
	หอมรินชนจิตต์ให้	นิกนึ่งคนึ่งหตัง ฯ
กาพย์	นาเวศ์คตาคเกิดอนกถ้อยคตาค	ตองตอยมาตามชดชาร
๐	ชมไม้ในอุทยาน	บานเกิดอนกถนหดนเรียราย
๐	ช้องนางนางกตได้	กิตทรามว้ยเคยต้งรงต้าย
	กตนรำน่าอบชาย	ไม่วายว่างห่างหอมเตย
๐	เห็นปรางคิตคณัติน	เหมือนพชนชิตชมเซย
	จากนางต่างช้ชเตบย	เตยชมุปรางค่าง โฉมฉาย
๐	นางแย้มแชรมนนตวัน	พุกถนนองยมพราย
	ชนชมตมตชลบาย	ฉายตจวาทนถตวกรทมเกวียม
๐	เต็มนางอย่างเต็มนอง	เหตองคจทองหาไหนเทียม
	บคบ้องช้องชวณเรียม	เห็นรอยคิตคิตไม้หาย
๐	ตาเจยกกตบหวดออน	เหมือนศวีตมรแม่แตงกาย
	มืองม้องตองคชาย	หมายรทนองปองจิตต์จง

๑ รัดดูคนธั่งกถนกดบ

เรือชายโกลถกาหลง

๑ กถว้ยไม้พ่นไม้คิต

ชಾಯอบตบนาตา

๑ กถนแกวแกวกถนชค

นามแกวคอกแกวคค

๑ คอกแกวศรัชาวมอง

ชางเหตองเรือเรือใต้

๑ พุคทชาตคชาษคินคก

มถคอกออกแกมกน

๑ พุคทชาตแกมมถ

รชยกกรองคองจคคเรียม

๑ ไม้คอกออกค่างค่าง

คคคความยามบังอร

๑ สาวหยุดชนพนรว

สาวหยุดสาวนาวพวง

๑ ถ้าเหตงาเซาแกมคว

เมานุชคุดสวาทหมาย

๑ รักเวเวร้างรัก

จากน่องคองจำจน

เหมือนน้ำอบไรดมองค

คคคโถมยงเจ้าตามมา

เป็นพวงพิกเพริกพรายคา

พากถนน้องตองมาถา

พระพายพคธาเพยกระพือ

แกวเนตรพ่นไซโคร

ไม่เหมือนน้องคองคคคใจ

โนแหตงหถาหาไหนทั้น

กอกานปรกประเกยงพ่น

หวนหวงนุชคุดกรมเกวียม

น้องชางริหาไหนเทียม

ฉางให้พชางทนอม

หถากหถายอย่างคอรชร

เจ้าคูกไม้ให้เลียบทรวง

คคคพ่นพวควคอกคอง

สาวหยุดหน้อยคอยพชาย

เหตงาแกมถวยทงเมามาย

ร่ายถว้าเหตงาเผ้าทุกชทน

เดให้เรียมหักรักเวรน

ผตกรรมพรากจากน่องนาง

๑ กระฐุนตั้งกตมเกดยง

จำพรากจากจรทาง

๑ ชอนชู้ชอนชก

ชายโต โนแผ่นดิน

๑ ชมไม้มาตามทาง

พริ่นพริ่นหวอนจิตศครน

๑ แม่นแม่มาทขพ

ขมเขอนไม่เขอนเฉย

คิดฟ้างเพียงจากจำจาง

ทงน้องใจไกลกระฐุน

ชอนชายรักเรียมจากถัด

คิดเขยนของคองเคองกัน

ไหคนงนางทุกจอน

ย่นพกศรไปไม่ถ่มเตย

จะชอนชกชมเซย

เตยชมเด่นเช่นเคยชม ๗

เห่ชมนก

๑ โกลง เรียมร่าร่ากน้อง

เคยกระกองบงอร

ยดเหตาทชากว

๑ นกเมื่อยามกอดเกอ

๑ ภาพ เรียมร่าครวญครวญ

๑ บกษาน่าเซยชม

๑ ไนรดีปานชาติ

๑ เหมือนนุชนฤมต

๑ สาดกาจบกงแก้ว

๑ เหมือนเลี้ยงเจ้าโฉมฉาย

๑ นวดสมร แม่เซย

๑ อุนเนอ

๑ กกคู เคียงแฮ

๑ เกศแกงกษกร ๗

๑ โดยแหวทางทอ้งเถอนพนม

๑ แซ่เลี้ยงชร์องร้องออด

๑ งามประหตาคหน้าพิงยด

๑ ห่มดีสวดบาดตาชาย

๑ ตั้งเลี้ยงแจ้วจับไต้คหมาย

๑ พริ่งไฟเราะเต้พาระกรรณ

๑ พิราบพิดาปรีชา
จากพราวเหมือนพราวขวัญ

๑ นามนภชอรวงนาน
นางนวดนิกนวดจอม

๑ เบนยววรรณวันจากเจ้า
เค้าโมงโมงไคนาง

๑ ดอกบัวดูจบัวเจ้า
นกแกวคังแกวตา

๑ สัตวาวานไต้เต้า
หอนเห็นนกพาที

เหมือนน้องครำครอญจาบัดย์
เนตรพิไลให้เกรียมกรอม

เหมือนนภกราญนานถนอม
กรอมจิดคตริกนิกนวดนาง

ถ้าครตเค้าเราแทบฉายฉาง
จกคนแอบแนบนิทรา

เขตนคตงเคตาเค้าบุษบา
มาราร้างห่างต้มศรี

ไปแจ้งเจ้าเรียมทุกขทัต
รอบอกคังพังดวงแต่ ฯ

เห่ชมไม้

โกลง แด่นถวิลหวนนหวนนด้วย

๑ พดางระเมียรพฤกษา

เรียงรูนรูกชฌก

ไปบถ่างไครกสร้อย

กาพย์ เฌอปรางเปรียบปรางเจ้า

๑ สัตตโตโยยุพินทร

๑ สัทอนสัทอนทรวง

๑ กระทุมคังทุมกร

๑ ศุกกรมไม้กรมสูง

๑ คันโลกเหมือนเรียมคัตย์

วนิตา

๑ ช้อช้อย

๑ ดอกคก

๑ สุตฉ่างฮาตุร ฯ

๑ หอมรสเรารินรวจริน

๑ สัตตโตให้อาจรณ

๑ ทุกขระดองแทบม้วยมรณ

๑ คอกรำครำครอญคัตย์

๑ กรมแต่ทุกขทุกจวัน

๑ ไครกส่อนกถนนาตา

๑ วิกขมาชอพง

ตตาดึงเดหัดดา

๑ ไม้เกตเหมือมเกศ้เจ้า

ชานางอย่างน้องกราย

๑ ระวังนามระกะ

ไม้จากเหมือมจากจำ

๑ ชงโคกคุดคุดงมี

นางแย้มคุดเรียมยด

๑ ดำควนหวนหอมชน

นมต้วนเดหีบวคาม

๑ กระฐุนกถนหอมกตบ

อินทนินกถนตระการ

๑ พิกุดคุดนกถนชน

หตนกตาดดาชฎวุดด

กขรกันพองนงค้พงา

น้องเจียนไว้ให้พชาย

กถนรุงเร้าชวนอบอาย

อย่างเของกวิตจวิตทำ

เหมือมอรุเรียมระกำ

เพราะจากเจ้าเฝ้าทุกขัตน

โถมอนงค้กนฤมต

น้องแย้มยมพรมพรายงาม

เหมือมรดร์นชุนงราม

บงกชเจ้าตาเกापาน

เข่นหน้าอบต้ามายดัย

เข่นเกศ้เจ้าเศถาล์จุกคณั

รจยระรินชนกระมต

กถนสู้ไว้ให้เรียมชม ๑

เห่ชมโฉม^(๑)

โคลง ยดพกศรวณมองเพียง

๑ ด้ยเนตรยงกมศัร

พ้งเดียงตุดอวารณั

งามทวนต้วนตักษณต

ศัศัชร

บาดชา

หวังสวาท

แหล่งหล้าหาไหน ๑

(๑) เดิมมีแต่เห่ชมโฉมนั้นบทเดียว และไม่มีโคลงมีตั้งแต่ภาพย์ไปเท่านั้น

- กาพย์ ยลพัทตร์ผองมืองมุต
 ๑ ดับเนตรเนตรยงศ์ร
- ๑ พิศขมวงดังจาด
 พิศปรากฏปรากฏน้าชม
- ๑ พิศไอริยไอริยแฉดัม
 คำชดชยับเป็นมัน
- ๑ พิศกรรณกรรณบางเรียบ
 พิศค้อค้อรหง
- ๑ พิศถันถันเตงตั้ง
 คต่ายคต่ายนัยนา
- ๑ พิศกรอ้อมโอหนยัต
 กรัติกกรายชายกระบจน
- ๑ เหวออ่อนท่อนเพลาภดม
 มืองมืองดังทองพราย
- ๑ พิศพัทตร์คต้อคบาท
 ขอค้องน้องชายเห็นยม
- ๑ กล่าวก้าช้ออหนจาม
 เถ่นาะเตียงเจ้าพาท
- ๑ พมนพทหมายมาต
 แม่นไต่เจ้าทรามวัย
- งามบริดท์ทชเดหัจนทร
 รอนจคชาตาเหต้อคม
- นาตีกผาดพองามดัม
 ปรากฏทองเปรียบไม่เทียบทัน
 ยามยมแย้มเห็นรายทัน
 ผนพกครเขอนเออนอายอังก
 งามทตเทียบกตบบุษบง
 ทรงงามสรรพรบอังกฤษา
 งามตุงตั้งประทุมมา
 น้าใครค้องดองเตียมตจน
 งามนงทักันชานอด
 ชอนจคตพนมาตหมาย
 สูงค้ำส้มพอกอวรกาย
 สายสัดเสงาทบาตตาเวียม
 งามผลผาดทาโหนเทียบม
 เวียมรักเจ้าเท่าชีวิต
 เพราะเปรียบปรากฏเพดงคนตรี
 จับจคคังปลดงฤทัย
 กิดหวังสจาทจ้านงใน
 ไม่เห็นห่างจางรักเลย ง

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์^(๑)
ทรงเมื่องานพระบรมราชาภิเษกสมโภช พ.ศ. ๒๔๕๔

ให้ชมเรือ

โคลง	พระเสด็จยราตรชน	พดด้พบตา
พร้อมพรั่งพดนาฉา		แวงด้อม
ถวายนันทยหรรษา		ตั้งแต่ง
เรือกระบวนคนช่อม		ให้ช่อมพายถวายน
กาพย์	พระเสด็จยราตรยงขบ	ชนประทับบนพดด้พบตา
พร้อมพรั่งพดนาฉา		มาน้อมเกล้าเฝ้าบาทบงตั้ง
๑ โสมนัดจัดถวายนดำ		เรือจำนำที่นั่งทรง
แต่งไฟผืนพายตง		ตั้งเลี้ยงถวายนพายเพียงบิน
๑ สู่พรรณหงส์ทรงพู่ห้อย		งอนชดช้อยดอยหัดงตั้งนริ
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์		บินแต่ฟ้ามาสู่บุญ
๑ ผจงจัดประภัสร์ไชย		หลาดวงระไมแต่อ่อนนระมุณ
ตายเด่นเห็นดังตน		ทองดำชดชบชบทองฉาว
๑ เรือยหนักนาคราช		กตาดหัวเด็ดคองเหยียดยาว
ปากอ้าเขยงตาพราว		ราวนาคราชอัคร์นารายณ
๑ บุษบกบดตงกตอย		ตั้งกล่พดอยงามพราวพราว
แต่งไฟส่องแสงฉายน		พายนถองว้องถวายนพร

(๑) ขณะนั้น ดำรงพระยศเป็น สมเด็จเจ้าฟ้า กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

๑ พระยศให้ยิ่งยง

พระเดชกนดัดกร

๑ พระองค์ทรงเฉลิมยศ

ประชาชาติต่างปรีดา

๑ ดนตรีของขอต

ให้อีกก๊กก้องไพยม

๑ กรีฑาพดนาเวศ

เหิมหีนชนกระมด

พระเกียรติจงเกริกดินดอน

พระคุณเด่นพนเกล้า

เป็นศรีสวัสดิ์ดีจอมขัตยา

ดมโภชเจ้าฉาวกรนิโครม

ก้องกาหตพลเห้โหม

โตมน์ชันรนิเวิงพด

ผลของพระเดชคุณเจ้าคน

ยตมัจฉาจารย์พนมี่ ฯ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

हेชมกระบวนเรือ

โคลง ปางเสด็จประเวศหัว ทรงมหาจักร	สดธิ เกยรตกลอง
พริ้งพริอยุทธนา เสียงอิทธิกทวทอง	แหมแห่ ถนดางอ่าวสยาม ฯ
ภาพย์ พระเสด็จโดยเตนชล มหาจักรมี	ทรงเรือคันทามสดศรี เกยรตกลองทองสำคร
นางจางรายุทธ แห่ห้อมจอมนคร	อุตุดตแตตุดอน ราวจะรอนริปูเป็ดอง
ขงทิวปติวระยับ อินขงพระทรงเมือง	ตัสตบขาวแดงเหล็อง เหล็องอร่ามคองามคา
ขงครามหาราช รูปครุฑะราชา	ม่องมุดมาดโนเวหา อ่าบกกจ่างท่าทางบิน
ขงแดงคังแดงชาติ บอกตรงขงแผ่นดิน	ตายข่างกาจก่องกายิน ถนสยามอินงามงอน
จักรินาฉราช ตั้งาราวอาภรณ์	ทิพอาสน้องคฤุช เพือประดับทพเรือไทย

๑ ไทใหญ่กว่านาจาดรรพ
บรรดาพญาไทย

๑ ปืนไฟใหญ่ประเภท
สามารถอาจเหี้ยนหัน

๑ อีกรหัสปอนด์หนัก
เตรียมชยุด์ศึกแข่ง

๑ พาดรงทวป
เรือปืนนยทชยง

๑ เรือแรงกำแหงยุทธ
คอยผู้ศึกทรูพาด

๑ ผู้กรัฟครองเมืองศรี
เรือปืนนยทชโยกร

๑ ผู้ริษมณฑตกล้า
หาญคอบรอกถยนต์

๑ เรือเดี่ยวทยานชต
กัฬกล้าในสาคร

๑ เรือเดี่ยวกำวนสินธุ์
จูโจมแฉะโถมถา

๑ อีกรเรือคอร์บีโด
ดวงใจได้ยั้งนแย้ง

ในกองทัพพหุเกร
โนบิตันไม่มั่น

๑ ผู้ผนวเศษสุดแข่งขัน
ฉนหนาผู้ศึกทรูแรง

๑ ผู้พร้อมพริกศกิดกาแหง
แยงยอยุทธสุดกาดัง

๑ ผู้รบแดงตามงามเงื่อนขดง
ดงกระบพาดหาญ

๑ มกุฎราชกุมาร
ผู้ชยุดมกุฎไทย

๑ ผู้รนาอู่มุงชิงไชย
เหมือนพญาพานะเรนทร์

๑ นาดากดาดดกตตระเวน
ผู้ศึกผู้วิบุรุษญ

๑ พินาอูพลวิบุรุษยอน
บ่ย่อหย่อนนยทชนา

๑ พินาอูภินอริมดา
กล้าประยุทธันสุดแรง

๑ ผู้ชิงไร้ผู้เฝ้าแห่ง
ผู้ถ้ายสอดคอคเอาไชย

๑ กระทบดวงเด่นต้อง
อธิกคุณก็ใจ

ไปแทบต้องชลาศัย
จิตต์จกผู้ศรัทธา ๑

เห็นชมพระนกร

โกลง ต้องดอยโนน่านน้ำ

เจ้าพญา

จากเทพนครกตา

คตาดเค้า

ชมวงษ์พรังปรา

สาทรคั่น

ชมนครเขตต์เค้า

เมืองมั่นเมืองราม ๑

ภาพธี่ ต้องดอยโนน่านน้ำ

วิเศษดำเจ้าพญา

จากกรุงเทพมหา

นครราชธานี

๑ ค่อยเดือนเคจอนนาวา

จากหน้าท่าวงสู่กรี

ไซจักรต้องนที

นาวาเดอชเฉื่อยตามถม

๑ เหลือบแดงระนังพิศ

คุศุติตจนารมย์

เคยเทียบจกเดยวชม

คบบบมาสารพัน

๑ ชมวงตั้งวิมาน

ถิ่นสถานมีมัจฉ

เพตนิพิศไพจิตรสร

พระงามเนตรวิเศษชม

๑ สตั้งปรางคมหันค

อนันตส์มาคม

อัมพรสถานตัม

เป็นสถานพิมานอินทร์

๑ สถานวิมานเมฆ

เอกอาสน์โอ้ท้าวโกสินทร์

อภิชัยกศุติคภิญ

โอบยศยงองค์ภูบาด

- ๑ คำหนักดำนักตา
ที่พระยอดดา
- ๑ สระพรังวังอนุช
ปารุตต์กัตุเพดินตา
- ๑ คำหนักพระชนนี
อยู่ทางบ่ห่างไกล
- ๑ นาวาผ่านนิเวศน์
พินิจพิศเพดินตา
- ๑ ต่่างปรางค์ปราสาท
รยบจบรพี
- ๑ ปราสาทราชฐาน
ยงยอดต่งต่งต่งอน
- ๑ จักรพระที่นั่ง
ตำราญต์ถานต่ม
- ๑ ตุตต์ปราสาทตั้ง
พิมานรธยา
- ๑ มณเฑียรต่งต่งต่งต่ง
เคียงไกลต๋อไพศาล
- ๑ ฝ่ายหน้าต่งต่ง
พระโรงภูมัย
- จิตรตตารโหฐาน
ตำราญรมย์ภิรมยา
ผู้ทรงต่งต่งต่ง
ต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
มีนามว่าพญาไท
ไกลต่งต่งต่งต่ง
พระทรงเคจรจอมประชา
ต่งต่งต่งต่งต่ง
ประกอบมาศมณีสรี
ต่งต่งต่งต่งต่ง
อวดต่งต่งต่ง
ยอนยั้งฟ้าหน้าพยอม
ต่งต่งต่งต่งต่งต่ง
ต่งต่งต่งต่งต่ง
พระมณงกระคีตา
ต่งต่งต่งต่งต่ง
จักรพรรดิพิมาร
ต่งต่งต่งต่งต่ง
อมรินทร์ต่งต่ง
ต่งต่งต่งต่งต่ง

๑ อารามวัดพระศรี

มณฑลมหาสถาน

๑ อ้นกรงรุ่งเรืองกิตติ

เติศตวันชวณจิตต์ชม

๑ ถพนธ์ถดมารศ

รุ่งเรืองตั้งเมืองราม

รัตนศาสตร์ดาการ

ปฐนียทนิยม

ทตติศพิโรคม

ตมเกียรติตตองเมืองสยาม

อิกคตองหตาทตวันแดงาม

จักรพรรดิศร์ตาทต ๑

เห่ชมทางไปปากน้ำ

โคลง แด่นเรือมาเข่มช้ำ

๑ แดเห็นอบเห็นยวหงัด

ใจโยนประหนึ่งแพ

ตมเลื่อยระเรื่อยสร้าน

กาพย์ เรื่อยเรื่อยเรียดอยดำ

๑ แดเห็นอบเห็นยวหงัด

๑ เรือนแพแด่ระพรัง

แพโยนโยนเหมือนใจ

๑ ย่านหน้าจกอรุณ

ขอบุญการุณพา

๑ ขอย่าให้ช่าศึก

ตมารถอาจภินพัง

ตามกระแด่

ไผ่บ้าน

โดนคตม

จิตต์เค้ร้าหาศรี ๑

๑ ตามตายน่าตูกกระแด่

ไผ่ถึงบ้านสร้านโศกใจ

คตมโดนฝั่งกักจัตไกว

เรียมผู้ไผ่ถึงเคหา

เคขทำบุญญะบูชา

ให้ช่าสมอารมณ์หวัง

๑ ผู้พตภทาจก่าตัง

พระปรารภศร์ชานนี้ไทย

- ๑ ผ่านทางบางคอแหลม
แหลมทอดกจกหาใหม่
- ๑ ปากถศศคตจวิถ
งานถศศคตทางจร
- ๑ ยามมองช่องนนทรี
หลังคาเกหาโน
- ๑ เห็นเสาศิวิชัยเด่น
ถนศศคจจจจ
- ๑ ดูราวกับสองจิตต์
เหมือนดาวฤกษ์สาย
- ๑ ผ่านป้อมเสือสอนเต็บ
โบราณท่านตั้งไว้
- ๑ ยิงเบ็งแสงกลางน้ำ
อนิจจามาบัดนี้
- ๑ ฝั่งตมทุกป้อม
ยังมีนครนครนคัง
- ๑ สุ่มทเจดีย์
เขียนไอส์โมสร
- ๑ นางามายังหยุด
คูเมืองรุ่งเรืองบ้าน
- ชื่อบางแนมเห็นบดวงใจ
เหมือนแหลมคำเจ้าราวอน
ทางนทศศคต
ตลสูงเจ้าศศคศรัใจ
เห็นธานีอยู่ไกล ๆ
นครยวนชอนจคคคณ
เป็นของเด็กประเสริฐครัน
พูดกันได้ไม่มีตาย
มิตรต่อมิตรคิดเหมือนหมาย
ตาเห็นรักประจักษ์ใจ
นกนำเจ็บดวงหทัย
ให้เต็งเหมาะจำเพาะดี
ไม่ผิดดำถูกหน้าดี
บ้อมปรกแด่หลักพิง
หนึ่งนัยยอมคู่แข่งขลัง
คำนำของศพรทรงศร
บุษนัยประณมกร
กลางนิมตชดชาร
ยังสมุทปรากฏ
ศดาตของทศองใจ

๑	เรือรือพอเวลา	๕๕	นาชนมามากพอไป
	ก็เดือนเกิดอนกตาโคต		ไปสู่ห้องทรเจตม
๑	ตมเคือยเรือยเรือยพา		กถนบุบผามารวยรมย์
	รินรวยราวมอขม		ที่เคยตมขมขึ้นใจ
๑	ตมพักไม้จัตจัน		พอประมาณไม่แรงไป
	เหมือนขามเจ้าทราวมอ		พัตราเพยเซยฤดี
๑	อากาศสอาดไปรัง		สบายโล่งกตางวาริ
	แต่จิตตคคิดถึงศรี		จิตคจึงเหงาเค้าฮาตุร ๗

เห่ชมปลา

โคลง	ฝูงปลาตากาษาทอง	ทะเลหลวง
๑	ดูซาคิมต่งยาปวง	คูเกล้า
	ยิ่งคือง ไทรมทรวง	แต่นไศก
	โอคนงถึงเจ้า	จิตคจาเหงถจิต ๗
ภาพ	ฝูงปลาคูตากาษา	ฉายเกิดอนกตาทะเลหลวง
๑	ดูซาคิมต่งยาปวง	เคยงคูเกล้าเขายอนเซย
	ยิ่งแตชระแกพิศ	ยิ่งเค้าจิตคินจจาเอย
	ราวปลามาแต่รังเขย	ให้เรียมเค้าเหงาจิญา
๑	ปลาทูชอชอน	หอนคานึงถึงเคหา
	ค่านึงถึงแกจคา	พฐน้อยผู้กตอยใจ

๑ ภูเขาเขี้ยวจวนจิตต์

เราอยู่คู่พัดมัย

๑ เนื้ออ่อนน้อนนแต่ซ้อ

นวดจนครรชอนนวดจนทร

๑ กระพวงเปรียบพวงขวัญ

ห่างเจ้าเฝ้าท้อแท้

๑ โดมามาว่ายต่อ

ฉาพมาหาหนงราม

๑ ศาเคียดจวดตเตยจวด

เรีกร้างห่างแก้งศา

๑ ฉดามครกดามเห็ดอ

คูศด้ายชายช่างเกยง

๑ ฉดามอ้นหยามหยาบ

น้องเราเจ้าคงเฉย

๑ นางนวดนกกทะเล

นางนวดเปรียบนวดน้อง

๑ คุณกแซ่न्छลาค

ร่อนเร่เหินไป

๑ เปรียบปตาเหมือนเรือดำ

แต่นตอดตอดมาตี

คิดถึงมิตรชิตหทัย

เราทั้งสองครองคู่กัน

ถ้าเปรียบเนอนางศจวรรค

ไม่นวดเท่าเจ้านวดแะ

อันแอ๊ดไมตวงแค

เหมือนนบกพวงดงหน้ายหนาม

พอเห็นได้ไค่นางาม

ทรามตั้งวนชวณนางมา

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
กยงดกดาพยา

ต้องตาแดงแพศาเคียด

ว่ายคามเรื่อรวดเรื่อเจยง

๑ เทยจคอยมองหาช่องเซย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เดี่ยวทวามตะเจ้าเอย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
มิให้ชชชชชชชชชช

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
บีนร่อนเร่เหินมอง

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
นกกถาเท่าเจ้านวดโย

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เหมือนนอากาศยานไคด

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เทยจตรวจชคูหม่อรี

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เคิงไค่นาสาศกรศรี

๑ ๑ ๑ ๑ ๑
เรือดำใหญ่ไค่นางครา

๑ นางพจนินทอชง

ใจเจียวเดี่ยวโฉบปลา

๑ คุณกมลโฉบปลา

สามารถอาจสังหาร

๑ ยานกิจหิคาหาญ

ช่วยถือหนังสือไป

๑ พิราบเขาเสียงโถ

นางพจนินทอชงมา

๑ กระไรช่างใจดำ

แตกจามจากเขย

๑ กานงดงเจ้าพิ

เรศร้างห่างเหินชม

มองถนัดมัตถยา

ไปกินเด่นเป็นอาหาร

ก็เหมือนอากาศยาม

ถือได้นำระยำไป

เราขอถามข้างเป็นไร

ถึงเรือนเจ้าเขาดพา

เขากไสลอสงารา

เป็นทุกข์ถึงนอดเขย

ไม่พังกาเราขังเสย

เหมือนเพลิงรุ่มตุ่มอกกรม

ราวไฟจ้องฮารมณ

จำแหวจตุคคิตถวิต ๗

เห่ชมชายทะเล

ไกล ^{๕ ๖ ๗ ๘ ๙}
๑ ตั้งขงขงขอแดด

อย่าโกรธพจจิง

คือไกลจตุคคิตขง

เด่นหลังพิกนึ่ง

อย่าชิง

จตุคคิตขง

เผาแพย

นึ่งไอฮายุร ๗

ภาพย์ ^{๕ ๖ ๖ ๕} ^๕
 ๑) ดั่งซงซงแคะซอ

ขอแต่แม่ดวงใจ

๑) คิวไกลใจพ่อยุ่

ห่างเจ้าเฝ้าแต่หลัง

๑) บางพระนกกิ่งพระ

แตงตงยงต์ถาม

๑) ผ่านทางบางปดาสร้อย

นิกสร้อยสายเพชรทอง

๑) บางนบุรีงาม

แต่ห้องทะเลจน

๑) อย่างหินนิกอย่างหิน

ไยว่ายุพาพาด

๑) เรือผ่านเกาะกระต่าย

จะเขียนนงาราคิน

๑) ถึงฮ่างพูดชาวัน

^{๕ ๕} ^๖
 สดถงพูดชานจก

๑) คดกพริกกัณฑ์เกิดขี้

เสร์งานกถับน้ากนมา

๑) ครวนถงท่งไกเตย

นิกยามเจ้าทรามดัย

^๕
 เกาะนนทจากระซังไกร

^{๖ ๖ ๕ ๖ ๖}
 ฮยวซงซงพจรงจง

^{๕ ๖} ^{๕ ๖}
 เป็นคูนของศรของย่นย้ง

^{๕ ๖ ๕ ๖}
 ตง ไกคตมิตร์ดมาน

^{๕ ๕ ๖}
 บูชนยท่งกการ

^๖
 แทบทวนอนขอพรครอง

^{๕ ๕ ๖} ^๕
 จิตตละห้อยละเหยหมอง

^๖ ^{๖ ๖}
 กตองค์อเจ้าเฮ่ากรมด

^๖ ^๕
 ฮนออกนามว่าเมืองฮต

^{๖ ๖}
 ฮตนัยนโหดดงธาร

^{๕ ๕}
 ทัยพมเคยส่งน่าน

^{๖ ๖ ๕ ๖}
 จะฮ่างจางรมฮ่างหิน

^๖
 แม็ดามารถจะพ้งภิน

^{๕ ๕}
 ศนาส่งถงนงเข่าจ

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 วิกวิกถ่มถ่มชอกเรา

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 เคยเกบใจให้พยา

^{๕ ๕ ๕}
 ใจให้พจรมพูดชา

^{๕ ๕}
 พอได้ถ่มช่มชอบใจ

^{๕ ๕}
 ฮิงละเหยละห้อยไป

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 ปรงแตงไกให้พกน

๑ เติร์ผ่านร้านดอกไม้

เคยชวนโถมยัพิน

๑ เกาะยอเหิมอนยอเจ้า

แฉ่งยอบมกจร

๑ เขาถงสี่ตะหีบ

นักษามเจ้าทราชมชม

๑ ขบวนเรือประพาส

ขงขงคองหนังกอย

๑ จอดห้อมมดอมเป็นวง

ดูเหมือมเดือนง่า

๑ ดูพลงทางวิฬัง

นกกนกรูตกราด

๑ แม่มกักตงคราม

จำพรากจากทราวมวย

๑ เกิดมาเป็นชาวไทย

รักเจ้าเขาวมาดย์

๑ จะยอมให้ไพร่

เช่นนั้นตั้งจัญไร

๑ เพราะรักประจักษ์จริง

จงรักภักดีมา

ถียงไม้ใจจืด

ชมดอกไม้ที่ไม่งอน

ยุพเยาว์องคณวด

เพราะนมเนื้อเหลืองเลิศชม

ริบหัดปลัดหมักดนม

จตุมาจขบถงหีบพอย

ดูตาดาศกตาสเกลอนตอย

จะดอตุตศกรูตดา

วอบเรือองค์พระราชา

อยู่ท่ามกตางหว่างหมู่ดาว

นั่งคานงกิงเนื้อขาว

ไปงานก็กพิตใจ

ถึงสยามในวันใด

ไปต่อผู้ศักรูพาด

ต้องทวงใจเป็นทหาร

ก็เจ้าหักกรับไป

เหยียบย่ำแผ่นดินไทย

ไม่รักชาติศาสนา

จึงของทงเจ้าแก้วตา

อาสาต้านราญริปู ฯ

เห่กรวญ

ไกลง รอนรอนช่อนอกไอ	ยั้งอุ้งกต์
๑ ตรียพระมิตอง	หมดแดจ
ขามมตชตเยนของก	ดาบพิค
ยงศรทนกถงแกจ	พเคว้าทรวงกัถย ๑

กาพย์ รอนรอนช่อนอกยั้งอุ้งกต์	ตงนลงดบเหตยมยา
๑ มคมนตชชยา	พามิตมวักจตวงใจ
๑ ชะเง้แดเทียกเขา	เป็นเงาเงาชยู่ไร
ว้าพงกานงไป	ชอนให้หนักถงคักราม
๑ คักแกดเป็นแนวข้าง	ถนนทางนศรงาม
ช่วงกระค่างจาม	คัวยไฟฟ้าอย่าเขียมแดง
๑ ชีกตามถนนหดจวง	ไฟฟ้าตวงรุ่งเรืองแรง
ช่วงกระค่างแกจ	แดงช่วงราวกตางจัน
๑ ยามเยนเคยเห็นคน	๕ ขนรลยนศรชบชองตถน
นาจัทคมตั้น	ต่างข้มแข็งแต่จยวนช่าย
๑ ฝ้ามองชี่ชวงไฮคิ	เหตยองแดงโรจนลี้หลากหลาย
๕ เดยแพรแดคตถาย	ฝ้ามพวท่มด้นจ่มตถวย
๑ หน้างตมจตแต่ช้อย	แซมช้อยสมกับพมมวย
ชาทรรณชอนแวมท้อบ	แวงจวบวบพชจับคา
๑ ภูไทโรไมชนคิตคัก	เท่ามิงมิตรอนีตกา
ภูพตางทางจับคา	บายตารักชกตาชม

๑ คาคาชาแกวพ

พินชาอตุราดหม

๑ หนังสือกาจารู

ประเสริฐเดิศจารี

๑ กิจการไพบ้านช่อง

ทุกตั้งยอดหญิงถวน

๑ ไม่เหมือนหญิงบางคน

มัวมั่งยุงแต่งสาร

๑ ถ้าแดงแต่จิศา

ยุงนักษักพเพน

๑ นองพิศนาค

ช่างชวนเตยวนยอ

พองมตยบสณ

แกวมุกคานายนตี

พอกวรออยู่แก่งตริ

เจ้าไมทงสังทคกร

เจ้าข้าของงั้นทั้งมอด

จะชยนหมันการงาน

ตำระวดไม่เข้ากร

จนตมงานการบ้านเรือน

หญิงต้อป่าจนแซเชื่อน

พุงต้วนไปจนไร่ฝัก

แต่กล้ามารดในภากรถ้อง

ให้พชมตมอาหาร ฯ

เห่ชมเครื่องว่าง

โกลง เขาคมอมรสเปรี้ยว

เค็มปน

เนียนกนุมนรคน

ฝักเคี้ยว

ร้อนร้อนตักทลายหม

หอนเปื้อ

รดรดตากทตากรดเจ้า

เร่งให้ไม้กิน ฯ

กาพย์ เขาคมอมรสเปรี้ยว

คจรงเคี้ยวเปรี้ยวเค็มปน

เนียนกนุมนรคน

ปนฝักเคี้ยวรดเจ้าท

๑ เขาคมเนอโคกถั่ว

มันเทศวิเศษมี

๑ ตำกุ่มืดใหญ่กลม

รดยงนชวนให้กิน

๑ ขนมหีบเจ้าช่างทำ

มะเฟืองเป็นเครื่องแกดัม

๑ ขนมหีบของญวนใหม่

ทอดกรอบกรอบกินมัน

๑ หมูแหมแหมเครื่องเวียน

พริกแดงแซงตอตไว้

๑ เมี่ยงค้ำน้ำตายดอ

เขากดุกดุกดุกไก่หมู

๑ เขาคงกรขบถนัต

เขาคงบงใหม่มา

๑ อีกกตงขนมหีบเอง

ตะเตงแกงเหล็ยดรร

๑ แกงไก่โตเครีของถม

เขามันมันแกมรด

๑ ดูกไม้ไล่โถแก้ว

ตำพัสจตีให้กิน

ป่นถั่วเขยวถมเกดยงค

รดโอชาแต่น้ำกิน

แกมเขาคมดัมถิต

ตั้งทงหมตรดเหล็ยแถม

ทงน้ำพริกมะตแถม

รดเห็นบแหมแหมชุกัน

ประกอบได้จเค็ชสร

เค็ชกรอบกรอบชวนชอบใจ

หอมกระเทียมถักขี้ใหม่

ใบคองหตางวางขี้หมู

เมี่ยงดมอเมี่ยงปดากู

น้ำพริกถั่วทงโอชา

น้ำพริกถั่วตระเตงทา

จมหันตงทงแกมมัน

เครีของช่างเคดเจ้าเหมาถักัน

ชูโอชาไม้ดาดต

คดุกขนมหั้นแบ็งต

ต้มตำเป็รยงชวนเค็ชจกัน

ตั้งนเค็ชแฉ้วสมใจจันค

แฉ้วโตไม้ขี้คขวาง

๑ ทั้งหมดรสอาหาร
รสเหมาเพราะมือนาง

เปรียบเต็มหวานไม้จิตจาง
แกงพเคตดาเขายอนใจ ฯ

แก้ครวญถึงหนังสือ

โคลง	เขียนเหมาแปล่าออกโอ	อกครวญ
๑	หทัยสมศชตชจน	อ่านบ้าง
	นอนอ่านอ่านถึงหอม	ใจโศก
	น้องพเคยเคยงข้าง	ชวยชชจนหัก ฯ

กาพย์	เขียนเหมาแปล่าออกหมอง	คิดถึงน้องหมองวิญญา
๑	จึงหทัยหงดือมา	แก้ว่าคาญอ่านเรื่อยไป

๑	อ่านอ่านว่าคาญชือ	แบบหนังสือต้มยใหม่
	อย่างเราไม่เข้าใจ	ภาษาไทยเขาไม่เขียน

๑	ภาษาต้มยใหม่	ของดูกลใจพวกนักเรียน
	อ่านนักชกวงเวียน	เขาช่างเพียรเดี่ยจริงจัง

๑	แบบเกเชรภาษา	สมมตจากแบบฝรั่ง
	อ่านเบือเหลอกาทง	ฟังไม่ได้คตนได้เหลือ

๑	อ่านไปไม่ได้เรื่อง	ชกชจนเคอองเรอองโทเบือ
	คั่งกนคั่งมณเือ	อย่างภาษาย่านาตาย

๑	ไยว่าภาษาไทย	ช่างกระไรจวนฉิบหาย
	คนไทยไฟถกฉิบกลาย	เป็นใช้ตบ่านาบตดี

๑ หนังสือฟ้าหวนอ่าน
ขงฮานคาตฤติ

๑ ดองหามาอ่านใหม่
สมมคมทกระคอน

๑ พุทโธโอใจหาย
ลบหมดบทกถอนไทย

๑ ทงมจถถันเหตคเหตล
เวียงเบอยเตอยรงวัง

๑ กตบหันหาเวองค
อ่านให้ใจสบาย

๑ แก้วกาญไคลัท
เดยตองขจางกถางลาคกร

๑ พมอินไคเป็นบทกถอน
ขนขอเสียงเฉยียงไว

๑ เราเศราหรือจยนกะไร
ไม่เป็นตำระยามัง

๑ ทุกแผนกขนิจั้ง
ทงดอยคำชาหยาบกาย

๑ ทเอาไวไคถักไคถักกาย

๑ หายง่วงเหงาเศร้ากรรมต ๑

๑ เรื่องนางสีดา

๑ โกลง แดดงปรางนางแม่ข้อย สีดา
๑ ถูกยักษ์อปรัตักษณัพา ห้างห้อง
๑ พระรามพระโอรชา ยักษ์โหด
๑ พระจึงยกพดก้อง กักเข้าไประอน ๑

๑ กายบี กถางปรางนางสีดา ถูกพญาทศคีรัย
๑ สักพาไปธานี จึงเกิดศึกพิคกหนวย
๑ เหตุสุรบนชา บักกามาแค้นตามานัย
๑ มิ่งพระอดดาว ให้เป็นผัวเพื่อตัวครอง

๑ เสร็จแล้วจึงจำแดงกาย

ไปเที่ยวเตยยอดดง

๑ พระองค์ผู้ทรงศักดิ์

หญิงงามจไม่หัน

๑ นางยักษเจ้าหกหาญ

น้องรักพระจักรี

๑ พระคตจุมุกมัน

ทาด้านแสนงามานัย

๑ ไปชวนทั้งทูษณ์ไซร

ยักษาปราชัย

๑ - เคียดดาตนางมารบ้า

กลอกกลดบแสนอปรีย์

๑ ท้าวยักษได้ฟังความ

ให้คิดพิศมัย

๑ ไช้มารีจจำแดง

พอพบประดังพตา

๑ ทูลอ่อนช้อฮนง้อ

จนองค์พงศ์นรินทร์

๑ จับศรีสรพด

ให้ตักษมณพักอยู่พตาง

ให้เกิดฉายนงดตของ

พรากพชฌุณเคียงกัน

ไม่จงรักด้วยกบมัน

มันจะพาเสียราคี

ราญส์คายอดนารี

จึงนำราบปราบนางมาร

ยักตงพันธุแหดกลาญ

กรบริหตกหนไป

มาราญรอนภูวไนย

ไม่ทนพระบารมี

จึงไปหาทศคีรัษ์

ดาระแนยแหยไป

เหมือนไฟถามจ้อจใจ

ไผ่อนงก้องกัศิดา

แดงเป็นกอจางร้างโศภา

ศิดาเจ้าเฝ้าถวิล

คอส้มเค็จพระจักรีน

พระเกรงน้องจะหมองหมาง

เสด็จขึ้นไปตามกอจาง

เป็นนุเฝ้าเจ้าศิดา

๑ มารัจกรนฤกัศร
เวียกตักษมณอนุชา

๑ ยุพินยีนเตียงมณ
ไซตักษมณรีบสูตง

๑ ตรานนทศัศรัษ
เข้ามาหาหนงคราญ

๑ กล่าวกำร่าเกตยกล่อม
พูดไปไม่โยคี

๑ ยิงขตยงกตตกตุม
พาดองฟองเงหน

๑ พระรามกลบศำดา
องคัพระองคาร

๑ ขอนพระอนุชา
เคีรพตางแดศรจญพตาง

๑ ส่วยตูกพระธาทิตย
กำแหงพระแมตงศร

๑ สุกวิพจิงจตพล
เพือพระองคาร

๑ เกิดศักพิตักเตช
ชิงรักชักชวณพา

ทำเตียงอนคัด้วยมารยา
มาช่วยพิท ไนพง

๑ กัดำคญเคตอบแบตงตตง
ชวยองคัพระองคาร

๑ ลิงไตทเหมือนใจพาล
จำตงร่ำงอย่างโยคี

นางไม่ยอมฟังจาท
พิชเพติงกามขิงตามตน

๑ เข้าโอบอุมนฤมต
สูตงกาขานีมาร

๑ ไม่เห็นหน้าชอดตงศำ
กัณเณศัศกวิโยคนาง

๑ รีบตีดาไมเถียนทาง
จนปรตตัพพพพานร

๑ รนชิตชิ่งนคร
๑ คองพาดชวดตญ

๑ พรีชมพทตพตทวยหาญ
๑ ตญชุนราพณปรำบตงกา

๑ ก็เพราะเหตุด้วยตีดา
๑ ให้พระยุทศัศตเรจรงน

๑ ยุกติแย่งแย่งตีดา
แย่งคนถนถกต

ยังอู่ดำหทัยอมแต่ยชนม
ฤๅจะห้องห้องช้วน ๑

เห่เรื่องพระร่วง

โศลก ๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า

แค้นพวกชอมจับไร

ทนงคิดจงใจ

กระเคืองเคจรท้าว

กาพย์ ๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า

ตำรงทรงราชย์

๑ กิ่งแก่นชอมอปรวัย

จะคิดทำสงคราม

๑ พระจงกตอุบาย

เอาเปรียบบุตรชน

๑ จักไม่ถนชดอม

จงศกเอานามา

๑ ความรู้ถึงกุศร

จึงใช้ให้โยชน

๑ พระร่วงแลรังหลบไป

ไมหันอันมีคมัก

จอมไทย

โหดห้าว

กษัตริ

ร่วงมุดงเลี่ยม ๑

ผู้มานเจ้าประชาไทย

ในระใด โอเอี่ยมงาม

มีนกดชชาวดสยาม

ฤๅก็อ่อนหย่อนแรงพด

แตรยกย้ายดวยเสหกด

ด้วยดวงใจใช้ปรีชา

รูปกตมกดอุมเอาช้นยา

ตำเร็ดไต้ตั้งใจจันต์

นกรชอมจอมนรินทร์

กษัตริพมวจับตัง

เคโซไชยคิดง่ากถัว

ไม่เข้ใจในอุบาย

๑ เชื้อฤทธิชือทธิกาแหง

จ้านงจงใจหมาย

๑ ค่อนไปให้ลดับ

ถึงกรุงสุโขทัย

๑ พบพระรูปหนึ่งไซ้

จึงไหว้แต่ระไค่ถาม

๑ พระร่วงภิกษุ

จึงตอบประวิงไป

๑ แดงรับเขยกลโยมจัต

เดโชโง่หนักหนา

๑ ชาวเมืองก็เตืองภา

ไพร่ฟ้าประชาชี

๑ ชีบาเตนามาคัย

เชิญทรงตำรงฉันท

๑ พระร่วงรับคำเชิญ

จึงทำภิเศกการ

๑ ค่อมาราชาคิด

กู่แก้วนันแดนกรุงไทย

๑ ทุกแก้วนันแดนนิคม

ทงหมตประณคน้อม

จึงปดอมแปดงจำแดงกาย

ไปตั้งหารมตาญเจ้าไทย

ดูราวกับคำดินไป

เข้าสถานถานอาราม

จอมจัญไรไม่รู้ความ

ถึงรวงเจ้าเขออยู่ไหน

ว่าศัตรูไม่รู้นัย

ว่าจงรอปขอเขามา

มากับมัตชอมพาด

ก็แพ้พระบารมี

เลี้ยงเหยื่อทั้งธานี

ไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม

อภิวาทน์ยังคมกัถ

สุโขทัยอันไพศาล

ค้ำเนียรดูราชฐาน

ชนผ่านเฝ้าเป็นเจ้าไทย

รณชิตชอมจัญไร

ให้พนเอมเอมมื่อชอม

กนิยมระยอบยอม

นอบพระร่วงปองฟ้าหนัก

๑ นกถึงพระร่วงฤท

นามเพราะดูเหมาะนัก

๑ พระร่วงเรือรบหมาย

ชอกช่อ ไชยศักดิ์

๑ ยามโตไช้แย่งยุทธ์

เหมือนนรวิงอุณหตวงไทย

ชิมหิตชิวัด รุกศักดิ์

เป็นนามาแห่งนาถ

ไฉ่ถายพระกุม

จงประสพเรือรบไทย

ฤทธิรุตจงเกรียงไกร

บ้ำราบศึกพิศกหาญ ฯ

เห่เรือช่อมรบกระบวนเรือ

โกลง ไกรม ไกรมคะครึกครื้น

ปืนใหญ่ยิงประหาร

ช่อมรบเพื่อชำนานาญ

ยามอรินมาห้อม

๑ ภาพย์ ไกรม ไกรมเสียงครึกครื้น

ปืนตึงปึง โป้งปึง

๑ เรือคอรับีโตใจ

วจจร ไปรอน

๑ เรือปืนต่างจอตงุ่ม

รอไว้พอได้การ

ครืนคราน

ศึกช้อม

เชิงประชิด

จักตั้งเค็กชลง ฯ

เมื่อยามตักครืนครานตั้ง

ตั้งสนั่นถนสาคร

เด็ดถอดไปไม่ดยอน

ราญเรือปืนเสียงครืนคราน

เห็นตะกุ่มในท้องธาร

จึงตามต่อคอรับีโต

๑ เว็๓ค๓อ๓ร๓บ๓ี๓ไ๓ค๓จ๓ง

เว็๓บ๓น๓บ๓น๓ ไ๓ค๓ ไ๓ค๓

๑ อ๓ค๓ย๓ค๓จ๓ว๓า๓ม๓ค๓น๓น

ส๓ว๓าง๓ ใน๓ก๓ด๓าง๓จ๓น

๑ เว็๓ด๓เ๓ก๓ห๓ม๓ิ๓อ๓น๓ด๓เ๓ก๓น๓อ๓ย

ค๓อ๓ง๓ร๓อ๓พ๓อ๓ห๓ม๓า๓ะ๓ค๓

๑ จ๓ล๓เข๓า๓ไป๓ค๓ร๓ง๓ค๓ร๓ง

ไ๓ห๓ค๓ม๓ห๓ด๓าย๓ด๓า

๑ น๓า๓จ๓ม๓เ๓ท๓าร๓จ๓ด

บ๓ค๓น๓น๓า๓จ๓ไ๓ท๓ย

๑ แ๓ค๓ค๓ู๓กา๓ร๓ข๓อ๓ม๓ค๓ก

ข๓า๓ว๓ไ๓ท๓ย๓ท๓ง๓จ๓ใจ๓ห๓า๓ญ

๑ ค๓น๓ไ๓ท๓ย๓อ๓ย๓าง๓ร๓ไ๓ท๓า๓น

ไ๓ฉ๓น๓ท๓า๓จ๓ใจ๓เบ๓า

ร๓ด๓เร็๓จ๓ง๓จ๓ง๓จ๓ง๓อ๓ะ๓ ไ๓

ย๓ง๓ย๓น๓ไ๓ห๓ญ๓ม๓ี๓ไ๓ค๓ว๓ก๓น

จ๓ง๓ป๓ระ๓จ๓ญ๓ไ๓ค๓แ๓ง๓จ๓น

ก๓ญ๓า๓จ๓ะ๓ก๓ด๓า๓เข๓า๓ร๓า๓จ๓

ไ๓ค๓แ๓ค๓ค๓อ๓ย๓ค๓ู๓ท๓ว๓ง๓ท๓

ย๓ู๓ไ๓ห๓ญ๓เ๓ล๓อ๓ห๓ม๓อ๓จ๓ง๓ท๓า

ค๓ง๓ค๓อ๓ง๓บ๓น๓ค๓ร๓น๓ก๓ระ๓ห๓น๓า

จ๓า๓ค๓อ๓ง๓ม๓พ๓เด๓ย๓ง๓ไป

จ๓ง๓จ๓ะ๓ก๓อ๓ด๓ไป๓ท๓น๓ไ๓ค๓

ห๓า๓ด๓า๓ไ๓น๓ไ๓ม๓่๓พ๓อ๓กา๓ร

ย๓ง๓ค๓อ๓ง๓น๓ก๓ร๓อ๓น๓ร๓า๓ค๓า๓ญ

ไ๓ม๓่๓เร๓อ๓ห๓ด๓อ๓จ๓ู๓เ๓า

ไ๓ม๓่๓ร๓า๓ค๓า๓ญ๓ห๓ร๓ือ๓ไ๓ท๓ย๓เร๓า

จ๓ะ๓ไ๓ม๓่๓ช๓ว๓ย๓ก๓น๓ค๓ว๓ย๓ก๓ญ๓ ๓

เ๓่๓ช๓ว๓น๓เข๓า๓ร๓า๓ช๓น๓า๓ว๓ส๓มา๓ค๓ม

ไ๓ก๓ล๓ง
๑ ข๓อ๓ข๓ว๓น๓ก๓น๓ช๓ว๓ย๓เร๓า

ร๓ง๓ค๓ม

เร็๓ง๓เ๓า๓ระ๓ค๓จ๓ว๓า๓น๓ิ๓ย๓ม

อ๓ย๓า๓ข๓า

น๓า๓จ๓ง๓ส๓มา๓ค๓ม

ข๓ว๓น๓จ๓ก

ข๓ว๓น๓พ๓ว๓ก๓ไ๓ท๓ย๓ท๓ง๓จ๓ว๓น๓า

บ๓ค๓ร๓จ๓ก๓น๓ด๓ย๓า๓ม ๓

ภาพ

๑ ขอชวนกันช่วยเรา

เร่งเพราะความนิยม

๑ นักวิสัยมากม

ชวนกันพลันพร้อมใจ

๑ ขนบกมัทหาร

เลื้อยป่าสง่างาม

๑ ยิงวางแค้ทางเรือ

ทางทอถต

๑ จะทงนงเฉยอยู่

ศักรูจู่โจมมา

๑ อย่าเหม่อเมอเรือเพด็น

ทำเ็นเนิ่นนานไป

๑ ศักรูเขาสู้ได้

เรือนชานตาญเป็นถ้า

๑ ถูกเม็ยจะเด็ยหมด

เราอยู่คหน้าอาย

๑ คินเกิดเราเกิดมา

ช่วยหานาถาม

พวกไทยเราไว้บรม

อย่าชักช้าจะดำไป

แนะนำมแห่งชาวไทย

ด้อมรดกกันกันสยาม

คอยเร่งราญรุกสงคราม

คอยช่วยรบบรรจบพด

เพื่อป้องกันชนมญ

โรกาตงคกรักษา

เหมือนนประคูปะเปิดไว้ว่า

ถ้าจะสู้ศักรูโหด

เราขอเชิญช่วยรอื่นใจ

จะดำบากยากใจเรา

จะเอาไฟเท็ยจุกเผา

ทรพยสัมบคพดตกระจาย

ทวยศเ็นฉิบหาย

ตายคกจาอย่าเสียศวี

เป็นไทยอย่าให้เด็ยท

กาตงชนใจกนเมอง ฯ

กาพย์เห่เรือ

ฉลอม ๒๕ พุทธศตวรรษ พระพิรุณพุทธประทับบูชา

และพุทธพยุหยาตราทางชลมารค

นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธบูชา

ประสูติ

โคลง	ปางมหาสัตว์สร้าง	สมภาร
๐		
	แต่ตั้งจากพิมาน	มาศแก้ว
	ปางประสูติสู่สถาน	ถิ่นโลก
	เป็นอันจริยั้งแล้ว	แห่ตั้งเหล่ากาหลง ฯ
กาพย์	ปางเมื่อ มหาสัตว์	พระอุบัติ ในโลกา
๐		
จากครรภ์ พระมารดา		ณ ตอนนม พันธมัย
คาบนั้น พระจันทร์เด่น		ในวันเพ็ญ สระพังชม
วิสาขะ สุขารมณ		ระทกทอง ธรณี
เคียงลำ ชูเขี้ยว		ก๊กก้อง ปฐพี
แจ่มแจ้ง ด้วยแสงดี		ที่ศาลสงว ยู่พรายพราย
คารา คารุทาย		ก็เกิดอนกตาด ชูกต่างหา
แอมแอม จับบัว		แฉับแฉับแฉบ จะงามใจ
หมดเมฆ มีน้ำหอม		สูกแสงส่อง แดสดใจ
ฟากฟ้า สุราดิ		ระเวงรัน กระทบเครง

ฐิตา มหาบุรุษ
 ปรินชา หยงพาดิน
 ไคตคตง มาธูโลก
 ทวอน กม่อนเยน
 อัสจรรย จงปนตาด
 ชนชม สิมททย

บริตติ ทรงแต่งคิดป
 ดวยตทธรรม พระบำเพ็ญ
 จระดับโคก โดกยุคเชญ
 กระเคื่องเค่น ทังเค่นโคร
 สะเทอนสันทัน อยู่ทวนโหว
 คางอวยชัย ชุตกร

ศรีสุ

โคลง
๑

แสดงปางพระปลดเปลื้อง

ปราบมาร

เยี่ยมยอดโพธิญาณ

ยิ่งแก้ว

ยศจรรยภนินดาต

แดนโลก

แด่พระพุทธร่องแก้ว

สว่างพันภพไตร ฯ

กาพย์
๑

เรื่องเรื่อง ประเทืองแสง

กระจางแจ่ม เพ็ญจันทร์จร

วิสา ขะบจร

บริจรรค อมเวียนมา

ปางเมื่อ มหาสัตว์

พระโคตมศรี สัมพุทธชา

ณ โข ธิพฤตภา

เดวยดง เกษมศรี

ครันครัน กระครันครัน

สนั่นสนั่น พนาดี

แผ่พพน ปฐพี

นภากาศ ก็หวาดไหว

คงคา มหาสมุทร

กระแแต่สุด กระสินธุ์ ไถ

ไหลหลั่ง กระถังไป

เป็นตระดอก กระดอกฉาน

ปวงสัตว์ โดมนัส

โพธิสัตว์ โพธิญาณ

ลวงเหต ก็เล็ดมาร

มตายตื่น จากอินทรีข

ดับทุกข์ เป็นสุขา

เพราะปัญญา บารมี

แจ่มแจ้ง สดวยแสงดี

อริยสัจ เป็นปัจจุ

พระองค์ ทรงเห็นทาง

ที่กระจาง สว่างใจ

แห่งธรรม อันอำไพ

ให้ชุ่มชื่น ทุกถิ่นดิน

เทวินทร์ ทวีเทวา
 แซ่มซน รินเริงกัน
 ร้องเพลง บรรเลงรับ
 ขบวิภา อำนวยพร
 ขูบเคียน ปรอทปทอง
 แซ่เสียง ตำธการ
 นางฟ้า กวีาพื่อน
 เยองย้าย อยุ่ไปมา
 พนแผน ในแดนดิน
 พฤกษา พนาวัน
 พฤกษา ผกาแกม
 ชูช่อ อรชร
 บุษบง ก็เบิกบาน
 นาคาง พรางพรางพราย
 ชุมชน ชนบุปผา
 เยนธรรม พระราเพย
 ปักสน กยพร้อน
 ฉนเวียน เป็เทียนไปมา
 แจงแจง จกจก
 หิ้งหิ้ง เคียงเรไร
 โคถัก มฤคา
 โตตเล่น เยนทะยาน

ทังพรหมา มหาสังวรค์
 ทกช่อชน ชุตกร
 กแซศัพท สโมตร
 พุทชองค ผู้ทรงญาณ
 สว่างห้อง ท้องวิมาน
 ยกทก ทงสุธา
 บ้างกรายกร อ่อนกาษา
 ไปรยบุปผา สาร์พัน
 สว่างสัน แสงเเค็ดฉน
 ชนชุนัน เช่นชกร
 ขยายแย้ม กตมเกศ
 แดสดอน สัตบดา
 ชนชุกาน กตบชยาย
 ตมไชยชาย พิรุณเซย
 หอมผกา กตมระเหย
 ทพตพน พลุชา
 แดระจอน ว่างเงหา
 ระเริงรำ สำราญใจ
 เตนาระตั้น สันนไฟ
 ระเรือยร้อง ช้องประสาน
 ตกถตา ตะเ็งถาน
 คางชนบาน บารมี

นิพพาน

โกลง
๑

ปางพระพุทธผ่านเฝ้า

นิพพาน

ตามแห่ดง โลกกันดาร

เคียดสัน

ก้นแดง ไศกส่งสาร

ตั้งเวร

ดำดัดวเหงาเจียบสัน

ขบเคี้ยวกำถรวถ ๑

กาพย์
๑

รอนรอน อ่อนต้งแดง

ให้เหียงแหง เจหาหน

เมฆหมอก ก้มจมน

จนมืดมืด ทุกทีศา

เจียบสัน แผ่นดินคอน

ธมฺพร ท้องคองคา

สู่เมรุ เหนดงมา

เต็มือนว่า จะหมอบกราบ

เพ็ญจัน วิสาขะ

พระพุทธ ท่านนิพพาน

ฟ้าดิน กักันดาร

ตั้งท่านเท ด้วยเมฆา

ครึนครึน เตียงตรงอุยคราง

ไม้ต้นสร้าง ที่ไศกหา

พนแผ่น พสุธา

ท่อมน้ำตา คดอดไป

พฤษา ตดาวัดย

ก็หอนหอน อยู่โหวโหว

ต้มเอน ระเนนไป

เหมือนมีใจ จะอาจรณ

ตอกผล กี่หัดนรวง

ทุกหุบห้วง ให้ตั้งหรัณ

ตั้งไฟ ปรระดัยรอน

ให้โลกร้อน แหตกเดตาย

ดำดัดว ตั้งคเจียบ

เย็นยะเยียบ ระยอกาย

ง่วงเหงา เคี้ยวเลียตาย

ทุนทุราย ระววยริน

ต้มตุ๋ก แดะรวงวัง
 ต้มคู้ ทเคยบูน
 เจ้าถ่า ตีกาแก้ว
 พิราบ ร้าอาวรณ์
 เสือตั้งห์ แดะตั้งค้าง
 ษะพี นไฮยหวน
 คงคา คาระดาษ
 ไหยหน วนวายพตาง
 กระไห้ แดะโดมา
 ทเขน เป็นอัคคี
 พระพาย หยุดว่าเพย
 คางเคื่อน มเคตอนคตาง
 ทรดโทรม โทมันต์
 พรหมินทร์ แดะอินทร้องค
 โอ้อ็ ร่มโพธิ์แก้ว
 ต้นชาติ ต้นชวา

ต้มกระทัง ทีไผเย็น
 ทงตมกน แดะตมนอน
 เคยแจ้วแจ้ว แดะจากจร
 ให้เร้าร้อน ระทมครวญ
 ทงแรตซ่าง ค่างเซซจน
 ตระห้อยครวญ ครอบงคราง
 มัจฉาชาติ ชนฟาดหาง
 ดินฆางฆาง กตางนัท
 โลมฉา แหวกฉารี
 เพียงจ้อจ ช้อฉาฉาย
 พิรุณเดย ระเหยหาย
 ไม่แย้มย้าย ษะย้อยตง
 ทังกษัตริย์ กิกษุตั้งษ์
 ษตงตั้งเวษ เวทนา
 พระดับแด้ว จากโลกา
 มรณา ต้นพพาน ฯ

พระพุทธรูป

โถง
๐

นบของกพุทธขอเออ

คุณพระสัพพัญญู
ปลดอบปลุกนิกรช
เสด็จด้อมมฤคเข้

เอนดู

อยู่เกล้า

ไชเยศ

เขตข้ามส่งสาร ฯ

กาพย์
๐

นบบัญ คุณพระพุทธร

ตวงเหตุ ก็เตดมาร

ครตัญ อริยสัจ

บัญญัติ บารมี

เพียบเพ็ญ พิทยา

เพียบพร้อม โพธิญาณ

เสด็จไป ให้เป็นหลัก

ลัสศ ทศพด

รูแจ้ง แหนตงโตกสาม

แสงทอง ตองแสงดี

เป็นมนุษย์ บุรุษรัตน์

รูสุข และทุกขทน

เป็นครู ผู้สั่งสอน

มนุษย์ ผู้คพรหมา

บริสุทธี เกษมคานต์

มตายตม จากอินทวิชัย

แจ่มจาร์ดี ตองโตกัย

พระทรงศรี ปรีชาชาญ

คือวิชา มหาคานต์

เป็นขอดีง มิ่งมงคล

ได้ประจักษ์ ในมรรคผล

เสด็จจด หนทางดี

ไม่ครันคร้าม ขามไพร

หมดราคี ทมตมพ

ทรงเจนจัด หัดปวงชน

ได้ร็อน ข้ามคงคา

รู้เข้ร็อน ในโตกา

พระคาสตา ทรงปรามิ

พระพุทธ สุตประเสริฐ
 ดั่งพณ ปฐพี
 ทรงโชค ไม่ไศกเศร้า
 ครดิฐ์ ดูนพพาน
 คิคมุญ คุณพระแต่จ
 ไชยชอง ในดวงใจ
 น้อมเคียร เวียนวันทา
 พระคุณ พระยุดง
 เศษ พรหมเกล้า
 ชโทษ โปรดประทาน
 เมตตา บรรดาตั้ง
 กรณา ทิการุญ
 นำทาง สร้างมรรคผล
 เปิดทาง ช่างอธิบาย
 เปิดทาง ช่างสังวรศักดิ์
 ดั่งทาง ทมคมน
 ดุ้ทมน ผลบุญมาร
 ดบต่าง เตี่ยห่างไกล

เป็นแก้วเกิด ในโตกัย
 ทุกอันที่ ทิพพิมาน
 แต่พระเยาว์ จนทรงญาณ
 สัจดาราย บานพระทัย
 ผุดมองแก้ว แก้วสัตได้
 ดังว่าได้ โกลพระองค์
 ปราภพนา พุทธพงศ์
 ไหยงยง อยุ้นนาน
 ประสาเหล่า สัจดาราย
 ให้เบิกบาน ด้วยโอบุญ
 ช่วยแจ้งจิต ช่วยคำจุม
 พระทรงคุณ ไม่เสื่อมคตาย
 ให้ป้องกัน เร่งจนชวาย
 ทงใจกาย หายร้อนรม
 มีเครื่องกัน ออกศต
 ทหม่นหมอง ให้ส่องใส
 ทเมฆตาญ เกิดทุกขภัย
 นำพระทัย ไม่รำคิ จ

พระธรรม

โกลง
๐

นบธรรมอมฤตธา

โรยริน

รินรดงหล่อฟ้าดิน

ตึงแก้ว

เป็นรสรัตตนิวาริน

ดับโลก

ธรรมวิคณเฑศ์แต่

รสธาโลกา ฯ

กาพย์
๐

นบธรรม คำพระแท้

ให้แข็งแน่ แคทางดี

คำสอน ชินศรี

เป็นจารี เด็ชชารา

พระธรรม ยันตารด

ที่ปรากฏ ในโลกา

เขมโอง อันโองชา

ก็ยกกว่า รสใดใด

ไพเราะ แด่นเพราะพร้อง

เป็นทำนอง เสนาะใน

จับใจ ดงเทือนใจ

ให้เคตมไค้ต เมื่อใคร่กรวย

ผู้ฟัง ทรงผู้เห็น

ก็เยือกเย็น ใจยิวณ

วิคณ ตั้งทศกร

ได้ถูกถนอม, ทุกประการ

พิชผล พระสัทธรรม

ทันขม่น้ำ โนต้นตาน

คือสุข ทุกวันวาร

คตอดกลาด ไม่กดับกลาย

เป็นสัง อัจฉรย์

จงชวนกัน รับประทาน

ได้เห็น เป็นประกาย

ถึงชนนชาย ภายพระธรรม

ตึงใจ ใหม้นคง

จิตดำรง อย่าตมคำ

ปฏิบัติ หัดกระทำ

ได้นอนน้ำ จะตำราย

วิญญู ผู้แจ่ม
 พันโสม โดกนิตาร
 พระธรรม ด้าประทับ
 แหกจ่าย สายสาคร
 มีคณ นถกรรม
 สกตอง ห้องหทัย
 เย็นธรรม ปราพรมจิต
 ชามชาบ ฮาบอินทรีย์
 ทุกข์โรค ทังไศกรัก
 เกิดแก่ แดเจ็บตาย
 ธรรมดา ด้ามญุตต์
 แหกจ่าย ไนวงวน
 คคือ ถือเราเขา
 เป็นเหตุ ก็เตงมาร
 โลกหลง เป็นเจ้าเวื่อน
 กอกรรม จ้าทุกขทน
 ฉิบตี ก้าจิตสาก
 ทุกข์โทษ ทถกระทำ
 พระธรรม ศ้าจุนโลก
 ถึงยุค ททุกขภัย

จึงเห็นแสง แหตงนิพพาน
 ช้ามสงสาร สมุทร
 ส่องทวีป ที่อาวรณ์
 ไต่โคจร กระจางใจ
 ได้แสงธรรม ที่สกลใจ
 สว่างใส สวรรค์
 อมฤต—จาวี
 ทวถาย เย็นดบาย
 ก็หาญหัก ให้ห่างหาย
 ของหญิงชาย ปุถุชน
 ยิงของขัด ปฏิสนธิ
 คของทุกขทน ทรมาน
 ไม่รู้เท่า เจ้าสังขาร
 มาเผาผลาญ คอยผจญ
 ไม่มีเพื่อน ศกเตอมตน
 อกุศล เข้าครอบงำ
 ค้อย่งยาก จิยากกรรม
 ไม่เป็นล้า กระจุดใจ
 สัตว์ทุกขไศก ไล้อาศัย
 ไลห่างไกล ก็เตงมาร ฯ

พระสังฆ?

โคลง
๑

นบสังฆพระดีบดรอย

คำสอน

ชินบุตรบวร

จากยี่ไฉน

ตั้งดวงพระทนิกร

กัณฑ์โลก

๕
เนอหน่อนาบุญให้

๕
ผู้ห้องเห็นธรรม ๑

กาพย์
๑

นบสังฆ ทรงศึกษา

๑
ดีบธรรมมา อยู่ช้านาน

เดินดวง ชวงชัชชาติ

๑
ก็เบิกบาน ด้วย โบบุญ

ปฏิบัติ พระดีที่ธรรม

๑
ได้น้อมนำ ช่วยค้ำจุน

กรุณา ที่การญ

๑
คอยเกอหนุน เป็นหน่อแนว

๕
หน่อเนอ ชินวงศ์

๑
พุทธพงศ์ อันเพริศแพรด

แสงสีกาด จั้วจางแวง

๑
สว่างแก้ว ตั้งสมกรรม

๑
บัญญัติ มากก่อเกิด

๑
ออยชูเชิต เกิดพระธรรม

เผยแผ่ แดชักนำ

๑
ให้เติศดำ ในโลกา

๑
หญิงชาย เกิดกายหลัง

๑
ได้ตั้งสร้าง คำดีนา

๑
ตั้งประดับ พระศาสดา

๑
ได้ฟังพา เป็นอาภรณ์

๑
เบิกบาน ตั้งคอกบัว

๑
บานอยู่ทั่ว ท้องสาคกร

๑
ชุกาน ถัดบงตอม

๑
กดินเกษตร ขจรชญา

๑
บปฬา ผกาแกม

๑
งามแฉดมี แยมชญา

๑
ตั้งสังฆ ทรงบรยาย

๑
ได้คตคตกาย ที่เกิดอบคตม

เปิดต่าง ก็เตล็ดร้อน
 ดวงใจ ก็ไฟลุ่ม
 พระธรรม คือหน้าทพย
 ดับไฟ ประระตยกตป
 สติ เป็นเกราะตั้ง
 ตะโพน โดถโกจรหดง
 หมกเชอ ไม่เหตออรอย
 พระสงฆ์ ทรงแสงดง
 สิบสร้าง ในทางบุญ
 ขชอ ทักมข่า
 เกตอณคตอย ดอขรชธรรม
 พระสงฆ์ พระสมศอ
 หพอเนอ แดะนายน
 สิบสร้าง ทางนิพพาน

มาราญรอน ด้อยแรงรุม
 คอญคอบคุม คอยกคกน
 จงยถหยับ มายนยน
 ออย่าโหดหอน ให้มันตง
 เขากำบัง คงใจตรง
 จะคบบดง สันรอนแรง
 หมคพวงฝอย สันผ้าแฝง
 ไคแจ่มแจ้ง แรงพระธรรม
 คอยเกอหุน ขอญแนะนำ
 เป็นถ้อยคำ นำโควกรวงญ
 ให้จิตจำ ในตำนจน
 ที่เคารพ รับสักการ
 ได้ทรงคุณ อันไพศาล
 โกดหมุมาร มาราคี ฯ

พระไตรรัตน์

โกลง
๐

คังบัวบานเบิกสร้อย

เกสร

คังประทักษิณกร

ก่องหล้า

ไตรรัตนบวร

สว่างโลก

สุดแผ่นดินถิ่นฟ้า

ผี ผุ
เพื่องพินพิุชรม ฯ

ภาพย์ ๐ เรื่องไร พระไตรรัตน์

แจ่มจรัส ปฐพี

ร่มเย็น เป็นอันดี

ตฤแสงดี ส่องโลกา

เบญจางศ คางชูปเทียม

ประทักษิณ น้อมวันทา

พองพุ่ม กดมผลา

เป็นมาตา มาดัยกรอง

ด้วยใจ ที่ใสสด

ให้ปรากฏ หมดมัวหมอง

เห็นทาง ด้วยแสงทอง

สว่างห้อง คือหทัย

ข้าเจ้า เขากำเน็ด

จะก่อเกิด ภพใดใด

พบพระ รัตนตรัย

สร้างนิตย์ เป็นสะพาน

ข้ามห้อง มหรรณพ

ข้ามพนภพ—สังสาร

ข้ามโสม โดกกันดาร

สู้นพพาน พนทุกขภัย

เคชะ อธิษฐาน

ตดบันดาต ในดวงใจ

เวรทำ กรรมใดใด

ให้ห่างไกล ไม่พัวพัน

ต่ำศักดิ์ คงสิ้นทุกข์

ประสพสุข เกษมสันต์

ไม่เกตุยด เบียดเบียนกัน

ได้สร้างสรร สามีศักดิ์

ห่อโศก ด้วยกรุณา
 มุกได้ ด้วยไมตรี
 ทุกขสุข ทุกข์สัจ
 เกิดแก่ แด่เจ็บตาย

อย่าหลง ดงทางรัก
 ความชอ ความขมา
 ขอพึง พระไตรรัตน์
 ฐแจ้ง แหน่งทางไป
 สติ คอยคักเคื่อน
 พหุ พถนิกร
 ทานกัถ เป็นเสบียง
 ความเพียร ภาวนา
 แกล่จกถ่อง ถ่องตอยเลือน
 ฝาสติน ธิรนครินไป
 ฐเมือง คือไมกษ
 เป็นแดน โศกทร

แม่เมตตา ค่างวารี
 คิงใจดี ไม่คุดาย
 โนแจ้งวัฏ ไม่แจ้งวาย
 คองเวียนว้าย ไปตามกรรม
 ย่าม่นหมก โศกกรรม
 เขาครอบงำ ซึ่งจิตใจ
 จงบ้องปัด ขจัดภัย
 จะโกดโกด ไม่อากรรม
 เขาเป็นเพื่อน ที่พาจร
 มีศตปคร ทรงปัญญา
 ได้ห่อเจียง เหล่าโยธา
 เป็นนาจ ที่คตาโคต
 ไม่ละเทอน ละท้านไหว
 ไม่เกรงภัย ไม่อากรรม
 ลุดสน โอม—ธาค
 อัมพว ฐวัถดี ฯ

ฉลอม ๒๕ พุทธศักราช

โคลง
๐

สองพันห้าร้อยดวง

ตีปี

ต้นตุดพระชินศรี

สองแถว

พดกพุทธศาณัม

มาโนช

นบพระคุณเคอแกจ

กอเกอการฉลอม ฯ

ภาพ
๐

สองพัน ห้าร้อยแถว

ทเศลอนแกจ นบชวบปี

องค์พระ ชินศรี

เขาตุท พระนิพพาน

พดก พุทธศาณัม

กมุงมาก กมตมาตย

เอ็กเกริก ค่างเบ็กปาน

ฉลอมกาด กัดวงโกด

นบบุญ คุณผ่องแผ้ว

พระดีบแกจ แก้วสัดไธ

ข้อคำ ชรรวมัญ

ยังอยู่โกด ประชากร

แซ่ชอง ส่าชุกการ

สมักรสมาน สโมสร

ไตรรงค์ ชงบวร

สระบัตร์อน ธารานตา

โคมไฟ ไส้รลว่าง

แดกรระจาง จับเวหา

ข้อขัน ขวาดา

ย้อยระย้า สะพียงยด

ประคิมชู ประคัมคอง

เป็นพุ่มพวง สะพริบมต

จับไว คัดยโกกต

แฉ็บแฉ็บวน คัดยกลโก

เขี้ยวเหตของ เรืองระยับ

แดงตลับ สับสัดไธ

จระเข่ง แสงอุทัย

ตวันโคมไฟ ไม่ผ้าฟาง

ชูปเทียบ ปรุทธิษทอง
 ทุกท ทุกถนทาง
 รวยริน กัดนผกา
 รายเรียง แข่งเคียงกัน
 เป็นพุ่ม เป็นพวงห้อย
 แทนท ปรุทธิษทอง
 แคร่สังข์ กิ่งแวว
 ถือชูป เทียนมาตา
 ระฆัง คิ่งหาวแห่ง
 หม้องกตอง ก้องกังวาน
 คนศรี ทงบพาทย์
 บีแฉ แฉอ้อย
 เฝียงกรับ รับเฝียงโทน
 ฉาบฉิ่ง มีชนเชิง
 เข่งแซ่ มหรสพ
 มากมาย ทงชายหญิง
 โรงโชน ฉากสังขร
 ไศกเศว้า เฝ้ารำพัน
 ดวงนาง ด้วยกวางทอง
 พระตกษมนัน พระรามา

ทุกหีบห้อย ล่องสว่าง
 แจ่มกระจ่าง เฝียงกวางวัน
 หอมบุปผา ล่ารพัน
 ช่างเจตฉรร มาลอดกรอง
 มาตยร้อย ตัดบรวง
 ครอบสังข์ของ เครื่องบูชา
 เฝือนเฝียงเพลง พรรณมา
 เฝียนวันทา ล่าชุกการ
 กระจินเครง ปรุทธิษทอง
 แซ่ประดาน เฝียงทะยอย
 เฝียงระนาด หนอดหนอดหนอย
 บรรเลงดอย ระรินเรียง
 เฝียงตะโพน ปรุทธิษทอง
 เฝียงเถิดเทิง ตะทึงทึง
 เข่าฉ่มทบ ครอบทุกสัง
 ต่างช่วงชิง มาประชัน
 จับเมือคอง ทศกัณฐ์
 ถึงจอมขวัญ กัดยา
 ไปถักน่อง นางสีดา
 ยกโยธา พดากกร

หนังสือ ไร่ทหาร
 แอบเข้า เฝ้านคร
 หนังสือ หนังสือ
 พระราม คิดคามไป
 ละคร คอนอึเหเนา
 พบบุช บุษบา
 โรงหุ่น ทรห้อยหวอน
 พระอภัย ใจรอนรอน
 โน้ทรา มารำพ้อน
 พระสุชน อดเวง
 ดิเก กัดลก
 รังมจิต อมิตตดา
 เสภา คอนขุนแผน
 ขุนช้าง ช่างกระไร
 ตำคัต ประคิตค้อ
 เลียงฮ่า พากันง
 เพลงฉ่อย ทร้อยเรื่อง
 สร้อยฟ้า สุตาดวง
 ภาพยนตร์ คนเป็นหมู
 ต่างชาติ ต่างภาษา
 ึ่งงเด่น เป็นเรื่องแรก
 พดไฟ ไม่หตอเหต็ช

หมุ่มา น ชาญสมร
 ดงการ้อน ดเหล็กเป็นไฟ
 รบกันยุง อยู่หวันไหว
 แผลงศรัชย์ ผดาญชิวา
 เมื่อจากเจ้า จินคระหรา
 เล่นหา เล่นอาจรณ์
 เลียงบีครวญ นวดสมร
 ให้เร้าร้อน นางละเวง
 ชาวนคร ทรคระวินเครง
 ร้ายรำเพลง พรธนพา
 เล่นชูชก เมาชรา
 เล่นหา พากันไป
 เจ้าขุนแก่น เจ้าห้องโน
 พิมพ์ไม้ ใจช้อตรง
 กตวอแกชอ พอชนลง
 จมดุมหดง ต้มตมตอง
 ทงทรงเครื่อง เรืองหงหวอง
 คารมถ่วง คั้วมาตา
 บ้างเคียงคู คตอกันมา
 กั้วทธา มาจุมเจือ
 ใจโศแหงก แดกทัพเรือ
 ต้นเดอดเนอ วรรณพอน

อุกทก ครึกครื้นคราง
 ตะไล ไถกร่อน
 ลูกหนู คู่จรจัด
 คุ่มคุ่ม เตี้ยคังคัง
 พุ่มเทียน ทร้อยรัต
 กระจ่าง สว่างไสว
 พุ่มพระเนียง เตี้ยพุ่มพุ่ม
 ประดับ ประดิษฐ์มา
 ทำเป็น เช่นกงจักร
 วนวน ให้พ่นไฟ
 แสงสี มีต่างต่าง
 เข้ายวน ขวนอารมณ์
 เม็ดมอง ท้องสนาม
 เรือนหลวง โรงพิธี
 หุบบ้อง กัญของมุก
 เต่งเต่ง ตะดังตาด
 แหนแห่ กนแซ่ซ้อง
 กต่างคำ พุทธคุณ

แสงสว่าง กต่างอัมพร
 นกบินจร มาจากรัง
 พดประกวด ก็โด่งคัง
 สนนพั้ง วจังเวงใจ
 เมื่อสระบัก เป็นฉัตรไฟ
 ดึงจะไฉ ไหว้บูชา
 เป็นหมอดหมู่มินานา
 แปกกแปดกกา นำสนใจ
 ตายตัก บักเทียนไชย
 ก็หมุนไป เป็นวงกลม
 ชำนาญช่าง ประดิษฐ์ชม
 ให้นิยม ด้วยยินดี
 แดอร่าม งามตตต
 คังเป็นท บ้าเพี้ยทาน
 บริสุทธิ์ พุทธสถาน
 ให้เบิกบาน ในการบุญ
 เฉลิมฉลอง พระการุญ
 ที่เกอหนุมน นิกฤษน ๑

ขบวนแห่ทางชลมารค

โคลง
๐

ทางสถานถิ่นท้อง
ศวันครันเศตยอนนาวา
แห่นแห่พยุหมา
นนทบุเรศเดียนตา

คงคา

แหวกหน้า
เป็นหมู่
แรกตงคาชม ฯ

กาพย์
๐

หุบท้อง ท้องคงคา
จากดาว ที่แดนนนท
ขงทิว ปลิวสลดอน
เศตยอนคด้อย ดอยนาวา
พดพาย แคงกายงาม
เขี้ยวแดง คุดคไต้
ส่วมเสื่อ ทรงกระบอก
สมรด รัตกายา
ชวาเสื่อ ททยานชด
เรือตง กตงคาม
รายเรียง เคียงสืบคู่
กตองนอก เป็นนาวา
ตามหลัง ดำรงจนอก
ช้ายชวา ริมตำคร

เศตยอนนาวา พาพดกพด
แห่พท พยุหมา
ดระบร้อน ว่อนเวหา
โหเห่มา นำปดมีใจ
แดอร่าม จับวามไว
เห็ดองวิโต ดระออกา
กางเกงนอก นนแนบชา
ส่วมมาตา ส่างาม
ช้ายคำรน ดินช้ คำราม
สองฟากข้าม ตามกัณมา
เป็นหมองคหมู่ อยู่ช้ายชวา
กตางคงคา นำหน้าจร
ฝาดระดอกร นอกกระระนอ
แดสลดอน อร่ามเรือ

พาด ริงทวิป
 กตางนำ ตาประเทือง
 สุพรรณหงส์ ทรงพระพุทธร
 พุห้อย ร้อยมาตย์
 มุขบก บดตงกรคน
 บังสุรย์ สุรียฉาน
 ขดรอย ตอยดระดอง
 เล่ห์หงส์ ตอยเงหา
 กตองโน นาวาตาม
 พดพาย กรักกรายกร
 อสุ รกายภักษ
 ขวาซ้าย ไปคู่กัน
 เวือแขง แขงสามคู
 ตอยดอง ตองมั่งฝ่า
 อนัน คนาควา
 เด็ศแต้ว แตงใจโต
 มุขบก กระหนกรัตน์
 เพียงประทีป ทินกร
 แดเด็ศ งามเด็ศฉาย
 กอดเกยว ตอดเกยงกัน
 นากวาช เด็ศยาตมัน
 เด็ศยดง สู่คองคา

ซ้ายสักรัพ ษนกรองเมือง
 แดเวือเห็ดอง ค่างจจโน
 บรสุทช สดตูกโต
 ผ่องอำไพ พิศตาร
 ทงชนนคร ชัชจาด
 แดดะดาน ตระการคา
 อยุกตางห้อง ท้องคองคา
 รอนดงมา สู่ตากร
 กิ่งตงาม เมื่อยามจร
 สดบสดอน อัยเวียงวัน
 อสุรบัก ษมกณ
 ไม่เหหัน พันคตินมา
 เวียงกนอยู่ ตุงามคา
 คอยเก็ดอนคตา พากันไป
 ธรรมชาดน์ อันอำไพ
 ช่างสดโต ในตากร
 เวือจาร์ต ประกัสดร
 แจงอัมพร พระพรายพชรณ
 จำหตักถาย สดางตย์
 มัตตราชัน อันโสภ
 จระหกหัน คินเงหา
 ลองตอยมา ในตากร

อเนก ชาคีฏขงค
 นงนง คงตงจว
 นตรขณ กชอยชค
 ขงทาย งามประเทอง
 พองน้า ตองดำดอย
 แหนแห่ รองเหมา

เป็นเรือทรง พระตงขจร
 แดตลอน อรามเรือง
 เป็นหัตถค ตระตามตา
 ชายชำเลอง ตระตามตา
 คเวียบวอช รุขกัญญา
 กอองคงคา นวภาศร ฯ

ชมดอกไม้

โคลง
๐

แต่ปากสองฝั่งน้ำ

เที่ยวดาษต์จนควี่

สุมาตย์สุมาตี

แต่เดเห็นช่อช่อน

นนทขร

เลี้ยงช่อน

รสริน

ชดช้อยบุธา ฯ

กาพย์
๐

ถอยเดือน เสด็จอนนาวา

ดอกช่อ อรชร

มณี เดเห็นพระพุทธร

นางแย้ม ทรงแย้มยด

ดำควน หวนกลิ่นหอม

ให้ชื่น รื่นรื่นใจ

ประยงค์ ทรงประโยชน์

รู้หลัก แลวชักนำ

บุญมาก เป็นมากเหนือ

เป็นช่าง มุขานาญ

สายหยด หยดชะเง

ชวนกัน อัญชุต

พิภพ ชวนกลิ่นกมล

เมตตา แดงการุญ

ชมบุปผา รินดาดกร

ส่งเกสร เสด็จกนธ์

ชาวบริดท์ ทิวทัศน์

สดจทุกขทน ให้พินัย

จะโน้มน้อม แนะนำไป

นำพระทัย พระทรงธรรม

ที่พระโปรด ประทานคำ

ให้เห็นธรรม อยู่ดำรงาญ

สูงวรรณเจือ แจกเจือจาน

ทรงประดำน ดำนัคคี

เหมือนเงงแด รังมยินดี

พระชินศรี ที่ทรงบุญ

หอมคตบ อบพระคุณ

ทรงเกอหมุน คำจุนใจ

ดำรงดี ตั้งเหตองศ์ค
 พุทของค์ ตั้งดีโถด
 ทานตระจน หันรับแสง
 ดำเลิศ เกิดปัญญา
 การเจด เหมือนเอกองค์
 เป็นเอก วิเวกหวาน
 กาหลง ตั้งหัวหงดโถด
 ทุกข์โทษ ที่ครอบงำ
 เกิดแก้ว อันแพรวเพชร
 ล่องแสง แจงอร่า
 อังกาบ กุหลาบแย้ม
 เหมือนนม ปรีชาชาย
 มณฑา ชบาบาน
 เหมือนธรรม ตาโตกย
 กระตังงา จำปาเทศ
 อินทรา แดงเทอดัญ
 ขจร กตนขจราย
 ปรีดา สุขารมณ
 อัญชัน อัญชุต
 พระวิ-คนตรัย

ก็ปรากฏ ตั้งดีได้
 ทรงแม่ไป ในโถด
 พรแสดง แจงธรรมา
 ดวยศรัทธา ทเบกบาน
 พระผู้ทรง สุขดำราย
 ไปรดประทาน พระดีทธรรม
 ง่ายเวียนไศก สุดระกำ
 พระเอาธรรม นำโคดกตา
 ดั่งแก้วเกิด อยู่เกศา
 เพราะวิชา ปัญญาญาณ
 ลอดดีแซม เมือแย้มบาน
 ก็เบกบาน บารมี
 ชุกก้าน แดงกดินดี
 ตั้งกดินดี ทุกวัน
 เหมือนเสด็จ แดงสุวรรณ
 ทุกช่อน มาชื่นชม
 ธรรมบรรยาย ยิงนิยม
 คดาयरทม ครมหทัย
 บารมี ที่ดีได้
 เค็ดอนคด้อยไป ในคองศา ๆ

ชมนก

โคลง
๑

วิหคเห็นผู้ห้อง

เงหา

บานเบิก โบกบินมา

แซ่ซ้อง

ชมเห็นเห่ครว

ศตอยเกิดอน

เสียงนกเสียงนกร้อง

รำตาบรรดง ๆ

กาพย์
๑

ครันครัน คันทกใจ

เต็งแต่ไป ในเงหา

วิหค โบกบินมา

โกมกตา แดบตอย

นกเหยี่ยว ก็เฉียดโฉบ

เหมือนอ้อมโอบ เขื่อนจำออย

ออกไอสรู ไปรดให้ตอย

เรือก้อยก้อย จะคอยชม

เจ้าดำ ดิกาแก้ว

ตั้งเสียงแจ้ว แดวเด่นดม

ราร้อง ขยุขรม

ชนอารมณ์ ระเริงใจ

คั้งโคตง เสียงคต้อแคต

ฟังเสียงเห่ ที่ห่างไกล

บินมา แล่วบินไป

มาอยู่ไกล ก็ยเรือทรง

แกก มาเป็นหมู่

บินเป็นคู่ เข้าแวดวง

จนเวียน เป็ตยหนักนตง

นบพระองค์ ด้วยอาวรณ์

คเหว่า วิเวกแวง

ก็คตาดแคต้ว ครรรไตจร

ตมกน แดงตมนอน

มาราร้องน จนตมวัง

นกเอียง เสียงซ้อแซ

อยู่แข่งแซ่ บินเซซัง

ประดา มาประดัง

ด้วยความหวัง งามทนา

สกกกุ กุณินมา
 ผกเซา เจ้าธอนกุ
 กางเซพ เต็มเร้าเร้า

ร้องเพลง บรรเลงรำ
 นางนวด ตัดนแต่นาง
 เวยท่า กรรมอันใด

นกยาง ย่างเหยียบบ่ของ
 บินร่อน ออกจากเดิม
 กระจับ จับโจนไซ่ว

ไผ่ผิน ปิ่นทะยอย
 แมตงกุ แมตงผง

รุจก ได้ชกชอน

มาชนคุ เป็นบุชา
 จระงทา พระทรงธรรม
 ฉินจะเซ้า ถวายคำ

แต่จเร้งรำ ตำราญใจ
 คุเซาร้าง เห็นห่างไป
 ยกบึกไหว ให้ตั้งเวร

อยู่กตางหนอง ร้องเกมเกม
 จะไปเล่น เหน่เวือตอย
 โคดเกาะไม้ ไปหยอยหยอย

มารอคอย ชมขบจน
 บินทิงทิง ละห้อยทวน

มาหลากถ้วน เหลือรำพัน ฯ

ชมปลา

โถง
๐

ครี๑นครี๑นคด๑ระคด๑ดำคด๑ดำ

คงคา

มองหมู่มี๑จฉามา

มาก๑ดำ

รายเรียงด๑องด๑อยป๑รา

กย๑เกิด๑อน

ชู่๑ซ่า๑เด๑ียงด๑ำ๑ซ่า

แซ๑ซ๑อง๑สร๑ร๑เด๑ริ๑ญ ๑

ภาพ
๐

ครี๑นครี๑น ในคงคา

เพ๑ียงย๑ง๑ฝ๑า มา๑ณ๑ก๑ณ๑

ฝูงปลา ค๑างพ๑ากัน

จ๑าย๑ห๑ก๑หัน บ๑ั้น๑ป๑้วน๑ไป

ช๑ะ๑โต๑ โฉ๑ม๑ระ๑ยาน

ช๑้าง๑ห๑้า๑ง๑หา๑ญ ช๑้าง๑ชา๑ญ๑ชัย

ก๑ิก๑คะ๑น๑อง ค๑ด๑อง๑กร๑ระ๑ไร

ค๑ู๑ด๑อง๑ใจ จ๑าย๑เว๑ียน๑จน

ส๑ร๑ือ๑ย๑ซ่า ป๑ด๑า๑แซ๑ย๑ง

ค๑ู๑เว๑ื่อ๑แซ๑ง แซ๑ง๑เว๑ื่อ๑ท๑รง

ด๑อ๑ค๑เต๑ย๑ว แด๑ง๑ด๑อย๑ด๑ง

จ๑ระ๑ค๑ม๑ด๑ง แด๑ง๑ด๑ี๑จ๑ร

เท๑โพ แด๑ง๑เท๑พา

ผ๑ด๑โฉ๑ม๑หน้า มา๑ด๑ล๑ย๑น

เน๑ือง๑แน๑น ใน๑ด๑ำ๑ค๑ง

ก๑ิ๑กร๑ระ๑ด๑อน๑น ก๑ระ๑ผ๑อ๑ก๑ช๑ด

ค๑ะ๑เพ๑ียน๑ เว๑ียน๑แ๑น๑ด๑อ๑าย

ฝูง๑ปลา๑ด๑ราย มา๑จ๑าย๑จน

คงคา ก๑ิ๑กา๑ห๑ด

จ๑ระ๑ซ๑น๑ซ๑น๑ ด๑ง๑เป๑น๑ค๑ด๑อง

ป๑ด๑า๑ค๑าว๑ เจ๑า๑ห๑ด๑ง๑ค๑ู

ไป๑เช๑้า๑หมู่ ป๑ด๑า๑หมู่๑ท๑อง

บั๑ก๑เบ๑้า เจ๑า๑ด๑ำ๑พ๑อง

เผ๑น๑ผ๑ย๑อง ไม๑ม๑อง๑ใ๑กร

ก๑ร๑ระ๑แห๑ แด๑ง๑ด๑ำ๑ง

จ๑าย๑มา๑ก๑ด๑าง ช๑ด๑า๑ด๑ัย

หน๑ว๑ด๑พ๑รา๑ห๑ม๑ณ๑ ก๑ิ๑ค๑า๑ม๑ไป

จ๑ะ๑เช๑้า๑ใน๑ ร๑อง๑พิ๑ธี

ป๑ด๑า๑ห๑ม๑อ ก๑ิ๑ม๑ยา

ค๑อย๑ร๑ัก๑ษา เพ๑รา๑ะ๑ยา๑ดี

ป๑ด๑า๑ม๑้า ก๑ิ๑ฮ๑า๑วี

เจ๑า๑ป๑รา๑ณ๑์ ใน๑หมู่๑ป๑ด๑า

ตะโกก ลืมโลกเศร้า
 เพ้ออ่อน อยู่นรธา
 ปดากค ดดเดยงดอง
 มุ่งตาม ตำเรือทรง
 ปตาเพรีย ไม่เพี้ยจิต
 วับริอน จระจรไกล
 ปดากา ถึงหน้าค้ำ
 แฉวน วนพ่นฟอง
 กระดัง แฉรฉวาย
 ถึงทาง หว่างนาอา
 อดาด อดาดจริง
 ขอทาง เข้าข้างโน
 ำเงิน มีเงินตรา
 ต้นหัว จนคังอ
 ปดาฆ่า คราคด้มคดัง
 ปดาโค หดบไม่ทัน
 แแปบชิ่ง คูหิงจัต
 แต่ใจ ไม่กังจอต
 กริมกัต นึกแดงเก่า
 ดนदन ทกนกลาง
 ปดาหุม หุมปตาเซ้ม
 ทศอ ศังศราม

ซอนกันเข้า เคียงนาอา
 เขาวจนว่า ไปร้าง
 ออกจากคดอง ดองเดยงดอง
 พังเดยงดอง ดนุกใจ
 ปตาสติค คิดตามไป
 เขาไกลไกล คับเรือกดอง
 ไม่ครวยครำ ใจคนอง
 แฉ้วดอยฟอง ท้องคงคา
 กระฉับกระฉ่าย แทรกเข้ามา
 พังเขาธา แห่เหไป
 แฉดงออยอง กระแอมไอ
 เจ้าองใจ ไม่รังรอ
 ทำโอ้อ่า ไม่เออชอ
 ถูกเขายอ หัวร้องน
 ้วยดตฝั่ง ประดังกัน
 ถิประชน คชงถูกชน
 เจ้าอดอยค ค่อนขัตถน
 ล้อตทน มาตามทาง
 ใครไม่เข้า มาขัตชาง
 มาอยู่ข้าง เวือพาด
 ถิปแฉเด่ม ดองนค
 ใครไม่ค กจเขา

ปตาแก้ว กษัตริย์
 แต่ใจ ก็ไม่เบา
 ปตาไหล และปตาหลด
 พบใคร ได้ชักชวน
 นวตจันทร์ นนจำศีล
 ปตาอ้อ เจ้าข้างโน
 ช้อนตัก ก็ตักเด็ด
 ปรีक्षा จระพากัน
 กระชูป กระเด็ดกระเด็น
 ปตาใด ว่ายกอกจน
 ปตาเลื้อ เหลือกำลัง
 ห้ามใคร ไม่ตระวาง
 เรือเห่ กระบองแห่
 เหมือนหมู หมูกินนร
 สองฝั่ง คงกระตัง
 ธรรมสังฆะ ชินศรี
 ทอดประทับ เมื่อยบยง
 เรียงเรียบ เทียบนาอา
 ทหาราช จรติดล
 ทิ้ง คงอำไพ
 ปราสาท ราชวัง
 ยอดเยี่ยม เทียมวิมาน

ถึงระกำ จำหงอยเหงา
 ไปช่วยเขา แห่งบจน
 ก็เฉียดต ดอดแหวน
 แต่ดระด้อม ตำรายใจ
 ออกจากถิ่น เดินทางไป
 ทุงเหใจได้ ลงมาทัน
 ถูกเขาเชือด ตัดเด็ดต้น
 แหวนตกน เขากระบจน
 เมื่อกัดคั่น คอยสืบส่งจน
 ผิดขบจน ออกก้นกาง
 เขาแต่งตั้ง ระดังทาง
 สุดเขตขวาง ถิ่นทางจร
 ดองดอยแด อยู่ดังอน
 มารำร่อน ดอยนที
 เสียงอ้ออิ่ง อัญชุต
 สวดดี ที่แท้มา
 โทดตตง รีมฝั่งฝ่า
 อยู่ทหน้า พดบพตาชัย
 ราชกิจ วิจิฉัย
 เต็คอโต แดตตาน
 พิศระพรัง ม่องไฟสาด
 ราชฐาน พระจอมไทย ฯ

เฉลิมพระเกียรติ

โคลง ๐	ศรัทธิติธาของ เกียรติยศพิภพฟ้าเอียง วันวิหังโรยเรียง รุ่งเรืองรัฐสร้าง	ไกรเกรียง ออกอ้าง อกราษฎร์ สุขสันไทยเกษม ฯ
ภาพย์ ๐	ศรัทธิติธา เด็กรประสงค์ ผ่านเกล้า ไผ่ไท เถลิงรัฐ สวัสดิ์ พระทัย ตั้งห้องธาร รักษาราษฎร์ กัดแก้ทุกข์ เยี่ยมเกล้า ของชาวไทย สงฆ์ย เชิดชูชาติ อุ้มเกล้า ทุกเขาคา ทรงเฮอ อุปถัมภ์ พุทธศาสน์ ถิ่นไพศาล อาราม อารามเรือง สูงส่ง ของคเษัตย โบสถ์วิหาร ครอบการศก พุทธรูป แด่เจ็ดฉัน	แต่พระองค์ ทรงเกียรติไกร อชราช ทรงตำราญ พระทรงศรี เกษมคานต์ ตั้งบัวบาน ไผ่บังใบ ถนอมตุล ให้สดใจ ไทร่มไท ทศธรรม อันผูกผาด พระทรงนำ พระคุณเกล้า ราษฏร์ตำราญ ทรงพระธรรม ทังค้ำทาน ทรงเบิกบาน บารมี งานประเทือง ทังบุรี แด่ศคตี แดงสุวรรณ แท่นบูชา ตำราพัน ข้างสร้างสรร คด้วยศรัทธา

อินบุตร พุทวงศ์
 เรียบธรรม น้อมนำมา
 สืบสร้าง ทางกุศล
 ปฏิบัติ หัดกายใจ
 ถิ่นฐาน ในบ้านเมือง
 ซ่อมสร้าง เป็นอย่างดี
 ตักราม งามสง่า
 เจดนา ที่ปรารมภ์
 อาคาร สงเคราะห์ราษฎร
 อาศัย ได้โคตกลา
 แผ้วถาง ทางถนน
 จนกว่า ได้มาไป
 เพื่ออุดม สัมบูรณ์สุข
 เพื่อชาติ ศาสนา
 ส่งเสริม การศึกษา
 ได้แจ้ง แหน่งทางจร
 อนามัย ได้เข้มแข็ง
 สิ้นโศก เพราะโรคคตลาย
 ไมตรี มีในจิต
 กอเกอ ได้เจือจาม

คือพระสงฆ์ ทรงศึกษา
 เทศนา แก่เวไนย
 บำเพ็ญผล ให้่องใส
 ตั้งอยู่ใน ความปรานี
 ที่รุ่งเรือง จำเวญศรี
 ให้เป็นที่ ที่ชอนชม
 ก็โอฮา น่านิยม
 ได้เสรีจสรม เต็มอมา
 สะพานพาด ข้ามคองคา
 ทุกเงดา ดันอาดัย
 ค้องทุกขั่น ทังโกดโกด
 สะดวกใจ เมื่อโคตกลา
 ได้ป้ถ้าปลูก ทุกวันมา
 ได้แก้วนกล้า สถาพร
 ทุกท้อหน้า ที่อาวรณ์
 ไม่เคือดร้อน ถ้าบากกาย
 ทุกหนแห่ง ให้โรคหาย
 สุขสบาย พยาบาท
 ทังทุกทิศ ถิ่นสถาน
 เพื่อประดำน สำนคคี

เศษ พระการุญ
 ราชวัตร งามดี
 ผดผตา อานิสงส์
 ด่วงดบ คับนิพพาน
 ขอชาติ จงเจริญ
 ต้นทุกข ต้นนุกถัย

ขอพระคุณ อุนเกศ
 ชาวนบุรี อยู่ดำรงาญ
 ฆตององค์ พระทรงญาณ
 พุทชกาด กัดวงโกต
 ได้ก้าวเดิน เดินเดินไป
 ขอให้ไทย จงเจริญ ฯ

กาพย์เห่เรือ

ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พุทธศักราช ๒๕๐๐

นายทริศ เรืองฤทธิ ประพันธ์

เริ่มศกวรรษ—แห่กระบวนเรือพุทธพยุหยาตรา

โคลง
๑

ศตวรรษยี่สิบห้า

พุทธกาล ถ่วงเฮย

เรือแห่ไตรรัตนนิมมาน

แข่งหน้า

ดีพรรณหงส์เปรียบหงส์พิมาน

พรหมระเห็จ

ฉลองแฉ่นชดาดำ

จอมจ้วงมีพาย ๗

กาพย์
๑

ศตวรรษยี่สิบห้า

ถ่วงเดยมหาถายฉนำกาต

นับแต่พระนิพพาน

ไต่ตองพันห้าร้อยปี

ยังแต่พระศาสดนา

คู่สุริยาตองชาติรี

ฉดององค์พระนวม

พระภาค ไปรตประชากร

รัศมีตองต้วบ

ตั้งประทับตองทางจร

แพร่ธรรมต้วนคำสอน

ปลดอบใจต้วปลุกใจบาน

คาบหม่มมาโนช

ไทยสมโภชรอบพุทธกาล

ตองพันห้าร้อยงาน

ทางบกหน้าฉอารี

ชตมารคงามหาดากเหต้อ

ขบวนเรือราชพิช

เป็นพยุหนาดิ

แห่ไตรรัตนจรต้วจักร

ฤกษ์รุ่งรุ่งตักต

จากเมืองนนท์แฉ่นตอยตลอน

มุ่งต้วพระนคร

พดพายชันรินทร์เรืองบุญ

๕
 เลื่อแดงส้มแดงคาด
 ไบกพายพายเนืองหนุม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือเคียวคาร์นดิษฐ์
 ๕ ๕
 เรือเลื่อทะยานชด
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือตงตงชายชวา
 ๕ ๕
 แขงคุดดำพอง
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลุครูปถับช โถธาร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือแขงแขงคูจร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลุพรรณหงดีเพียงหงสพรหม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เป็นอาตันพระพุทขัม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ขนัคนาคราช
 ๕ ๕ ๕ ๕
 อเนกชาติภุรงคชัย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลามดำดำเรือทรง
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แด้นกกลางหว่างนาวา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือดำรงค์ครองฉิ่งใจ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลาศรครันครันโครม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลองปากฝั่งกงศา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ดูเห้ไตรรัตนกราย

ลัดสะฮาดแขงแดงอรุณ
 เป็นค้อมาเคียนตายต
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แหวงกวารินคำรามรณ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ฉิ่งแขงหน้าทามยอง
 ๕ ๕ ๕ ๕
 กดาเค็ดอนมารำเริงครนอง
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เป็นแกงถ้องถ้องสำคร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 พาดัทะยานถับช โถชร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 แขงล้ามคูฉิ่งตุต
 ๕ ๕ ๕ ๕
 บินถอยถมถงนท
 ๕ ๕ ๕ ๕
 ลีรดองทอชดาดัย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 อาสันพระธรรมเอี่ยมอำไพ
 ๕ ๕ ๕ ๕
 อาสันพระสังฆทรงสักขา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรืองระหงทรงครุคา
 ๕ ๕ ๕ ๕
 บีกซ้ายชวาพาเห้ไหม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 เรือกลองโนนอกประโกม
 ๕ ๕ ๕ ๕
 พดเห้ไหมโรมผีพาย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 หมุกนมาอยุมองมาย
 ๕ ๕ ๕ ๕
 กระบจนเรือบเบือตา ฯ

สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย

โกลง
◎

แสดงปางพระพุทธ^{๔๖}

ผจญมาร

ดำเร็จโพธิญาณ

ยอดรู้

ยังตั้งขลุทซกตชา

ธรรมตรีต—รู้เสีย

ประกาศศาตนาถุ

โลกพันอบายเมียน ๑

ภาพ
◎

แสดงปางพระพุทธองค์

ทรงนั่งเหนือแท่นหญ้าคา

ใต้โพธิพฤกษา

ฉายาชิตถนิทบัง

ขุมมาร ขันมารรุก

มายอียดพุทธปัดตั้งก็

แต่รังดำดงราวุชตั้ง

จะเพิกพังแผ่นพนดชา

พระทรงเสียดบารมี

เป็นโยชิตมารา

ชรณันพินิตา

ผดขนมมาเป็นพยาน

บิณฑา โนมวยเกศ

เป็นดำคเรศท่อมพองมาร

มาราชราชหาญ

ก็หายหาญกระเหือตน

พ่ายแพ้แก่พระองค์

พระก็ทรงเบิกบานกมด

เข้ามานหยิงญาณยอด

แจ่งเห็ดมดจบจักรวาล

ครัดเป็นดัพพิญญ

ธารพตริ มุขิงญาณ

ปดตเปิดองเศรของมฤตมาร

พานพาดตั้งคกรตริงใจ

ทรงนำนิกรชน

จรคตก็จาดย

เป็นทพำนิก โนม

เจในยชนคันทางจร

มีพระกรุณา
 โดกคือประชากร
 ๑ พระธรรมคือคำสอน
 แก่ผู้ตาเนิบ
 ตั้งประทีปยื่นเรื่องโรจน์
 ดั่งดวงสว่างทางครวได
 ธรรมคุ้มบุตรของธรรม
 เสวยสุขทุกปางปี
 คบร้อนนอนสนิท
 คบเรื่องเคืองระคาย
 ทำตายความโง่งน
 คับโศกโกรซหลงถาน
 ฆ่าตัดฉ้อฉนนิพพาน
 โดยอรรถทำนจิตใน
 ปรียัตถปฏิบัติ
 ปฏิเวธดวงเขตมาร
 ๑ พระสงฆ์ทรงศีลคุณ
 งามกพระชินวร
 ดำเนินโดยธรรมเที่ยง
 ประกาศคำสอนเพียร
 งามชนคตแดนเกษม
 ค่างเห็นเป็นบ่อบุญ

ว่างคำสอนไว้เพื่อสอน
 ได้ประทีปทองส่องทางเดิน ฯ
 พระชินวรช้องเจริญ
 สู้ฉัตรทศพรไป
 อยู่บนโศคชุนไศด
 คุ้มเดินไประดวกดี
 ไม่ตกคำซ้ำสูงทิว
 มีศรั้งคงฉนวนาย
 ด่างบาปจิตชุนคิดหาย
 คับเหคุร้ายกอกภัยพาด
 อันเป็นมุดกิดเดสมาร
 คับทะยานร่ามรนใจ
 พันส่งสารผ่านทุกข์ไป
 ไตรปิฎกยกด้ามประการ
 ฐาทัดตแห่งกัณดาร
 คือนิพานส่องน โลกุตระ ฯ
 เป็นนาบุญของประชากร
 ช้อนฝูงชนพ้นอบายเขียน
 ไม่เอนเอียงข้างพาเหียร
 เป็ดยน ใจบาปกดทับ ใจบุญ
 โดกบรึมเปรมปริ่มพระคุณ
 บูชาชื่นรื่นเริงใจ

พระพุทธพระธรรมดั่งมี
ตามดวงช่อง ไชติโน
จอมใจค้ำถา
อภิวทนต์นรินทร์

๑ นาวาแดนเฉื่อยฉ้า
ตอยตองทองคองคา

ทูนทอตจอตตอยถ้ำ
หนุ่มสาวคราวงานแยบ

คองานการณตอง
ดิมเรือดิมเพื่อนปลง
บนฝั่งท่งดลิต

อาดน้อยก็ภูวนัย
ดิมชดักต้อวาง
ข้อฟ้าหนางางอน

ฝั่งชนลกตงตูป
เตือนใจให้หญิงชาย
ตองพันหารอยแสง

ควรเราเขาเป็นภาร
๑ แตนเชิญพ้อง
บ้านเมืองเรืองถาวร
ตองชอตอเกยรคตอง

จึงหวังจรงมนอกโน

ครบไตรรงค์คอรรัตนครัย
กัณมุษย์สุดเมืองอมร
โตกบุชาเป็นอนุสรณ์
ด้วยดวงใจได้ศรัทธา ฯ
ต้อวางถ่าน้ำเจ้าพระยา
มาถึงท่าค้ำหนักแพ
ริมฝั่งน้ำคนหาดามแด
ปรุงแต่งหน้าอำวอดทรง
ฟังเห็ร้องคองใจจง
ปดิดทุกขร้อนห่อนทวงโย
ราชกิจจิณฉัย
ประทับนั่งฝั่งตำคร
กระหนกพรางพรายอัมพร
หางหงส์ร้อนพ้อนหางกรวย
พระปรางศรีปรางชางฉาย
รุ่งรูปบุญพูนศัตถทาน
ตามดวงแกวียงชชจาด
ชูระเอือเพื่อสถาพร ฯ
เผ่าไทยผองตองอนุสร
มีพระนครแดนศิวิไลซ์
ว่าเมืองทองของชาวไทย
ติดคอได้ตั้งดวงกาย

คึกกรามอร่ามโรจน์
 ถนบยดยิตต์ถาย
 กระจ่างทวาทบวงกรม
 อากาศระหง่างแฉ
 ๕๕
 อเนกผลถาน
 บำรุงรุ่งเรืองกต
 ทอราชอาณาจักร
 ยานยนต์ย่นทางเปิดอง
 ๕๖
 พันฉนวนธรรมพ้อง
 เทียบหน้าอารยัน
 บำรุงประเทศชาติ
 รมรัฐคือฉัตรทรง
 ๕๗
 คงพุทธมณฑล
 นามบุญพูนต้วตักเป็น
 ๕๘
 เป็นปฐมนิฐาน
 แผลงรวมรัตนตรัย
 สูงสุดฝ่ายพุทธจักร
 กต้อมใจให้หายเพี้ย
 ๕๙
 ทงนรฐบาล
 ๖๐
 หนึ่งนันทานการุญ
 ๖๑
 อันผู้อยู่ในโทษ
 ๖๒
 กรณีย์ซึ่งมีใน

โคมไฟโชติเป็นช่อฉาย
 ยานยนต์มายด้นนแค
 ระดมจัดคักแปดงแป
 เป็นระเบียบเรียบร้อย
 ๖๓
 รัฐบาลแห่งปวงชน
 ๖๔
 วิศวะแกดงมาแปดงเมือง
 ๖๕
 บำรุงรักษพกรุ่งเรือง
 ๖๖
 เคยไปเดือนเดือนมาวัน
 ๖๗
 ทุกถิ่นท้องดองถึงถิ่น
 ๖๘
 ทัพพวกเขาชาวอัสติงค์
 ๖๙
 พุทธคำด้นเพื่อยนง
 ๗๐
 แผ่นดินไทยได้อยู่เย็น
 ๗๑
 ถิ่นกศตทุกคนเห็น
 ๗๒
 ทพานกค้อหงอกใจ
 ๗๓
 มหาพารยอดโตกัย
 ๗๔
 ไนบูรพาภาคฮาเซีย
 ๗๕
 เพิ่มบุญหนักมตักบาปเสีย
 ๗๖
 เมื่อไคผ่านตถานบุญ
 ๗๗
 กชปรการเห็นเป็นพระคุณ
 ๗๘
 ๖๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑ ขอคุณรัตนศรี
 รงับดับร้อน
 ครอบงำโลกบูชา
 ปกฟ้าห้าแห่งไทย
 พระอรุณเทจราช
 ธิบเมษกรินคะนอง
 ฐัมเมทหนักต
 อาศัยใต้ถ้ำราญ

๕ เกอภูตในสัจฉากร
 โศกแสงดงเลียคแทงใจ
 ด้วยสักการะเรื่องไร
 บำราศทุกขลุขลุขลุขลุ
 สติศาตน์ภขงค้ลของ
 หดงฝนค้องฤตุกาต
 อทุกขดเพิ่มขดธาร
 ทุกจ้งหวัดสับสัดดี ๆ

ยอพระเกียรติ ร. ๙

เห่กลางคืน

เวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับทอดพระเนตร

การเห่เรือททाराชาวจิตต์

โคลง
๐

ศรีสังหิราชเริง

ทศกรรม

องค์เอกอุปลัมภ

คำสนเอยง

เจดยทธระดกนมา

บุญเป็รียบ ท่านมา

จอมทพดบยุคเพยง

พระเจ้าด่างมาร ๗

กาพย์
๐

ศรีสังหิราชเริง

พระทรงเมืองเริงทศกรรม

องค์เอกอุปลัมภ

พระคำสนเอยงถาวร

เมศตาพระเยือกเย็น

กรุณเช่นสายสาคร

มุทิตาประชากร

ตั้งบัวแบ่งรับแสงเดือน

ปรีชาพระหยิ่งรู้

เหตุผลสู่อุดง่าหิเยอน

ราชภูริรัฐ โอจากเดือน

เพื่อนร่วมชาติเพื่อสัจสัต

ทจราชอาณาจักร

จอตใจรักพระภูมิ

ถือเป็นปฐนัย

คือเจดยหดกจิตใจ

พระองค์ทรงเป็นจอมทัพ

แสงนยาสรพทุกทัพไทย

เพื่อชาติชาติพาดภัย

เพื่อไทยอยู่คู่ฟ้าสราญ

คาบหมื่นศุภฤกษ์
 พุทธศาสน์ต่างแดน
 ผดพระคุณพระอุปถัมภ์
 ข้าฯ ๑ ราชนาถอื่น
 ขอเชิญพระไตรรัตน์
 อารักษทุกมณฑล
 พระสยามเทวา—
 โปรดช่วยอำนาจพร
 เสวยดีรสวัศค
 สรรพโรคสรรพภัย
 ทรงจุพิชพร
 เสด็จบุญพระบารมี
 ตั้งไต่พระทรงหวัง
 เสวยราชย์สถาวร

ฝั่งฟ้าเบิกฤกษ์พุทธกาล
 คึงตรีเยศเสด็จเที่ยงวัน
 ศาสตร์นาถาชนดองสวรรค์
 เป็นเอกฉันทกับประชาชน
 สว่างใจสดรสยสาเกต
 เทพทุกสถานพิมานอมร
 อธิราชวามรงค์กรอน
 พระองค์ผู้ประมุขไทย
 เสวยครุณิศรชนิศรชัย
 ออย่าเกิดอกโถดพระอินทร์
 พระเกียรติชจรทอชาติ
 เจริญรมย์ร่วมประชากร
 ต้าเร็จตั้งพระอนุสร
 ส้มตังพระพรตถวายชัย—ชโย ฯ

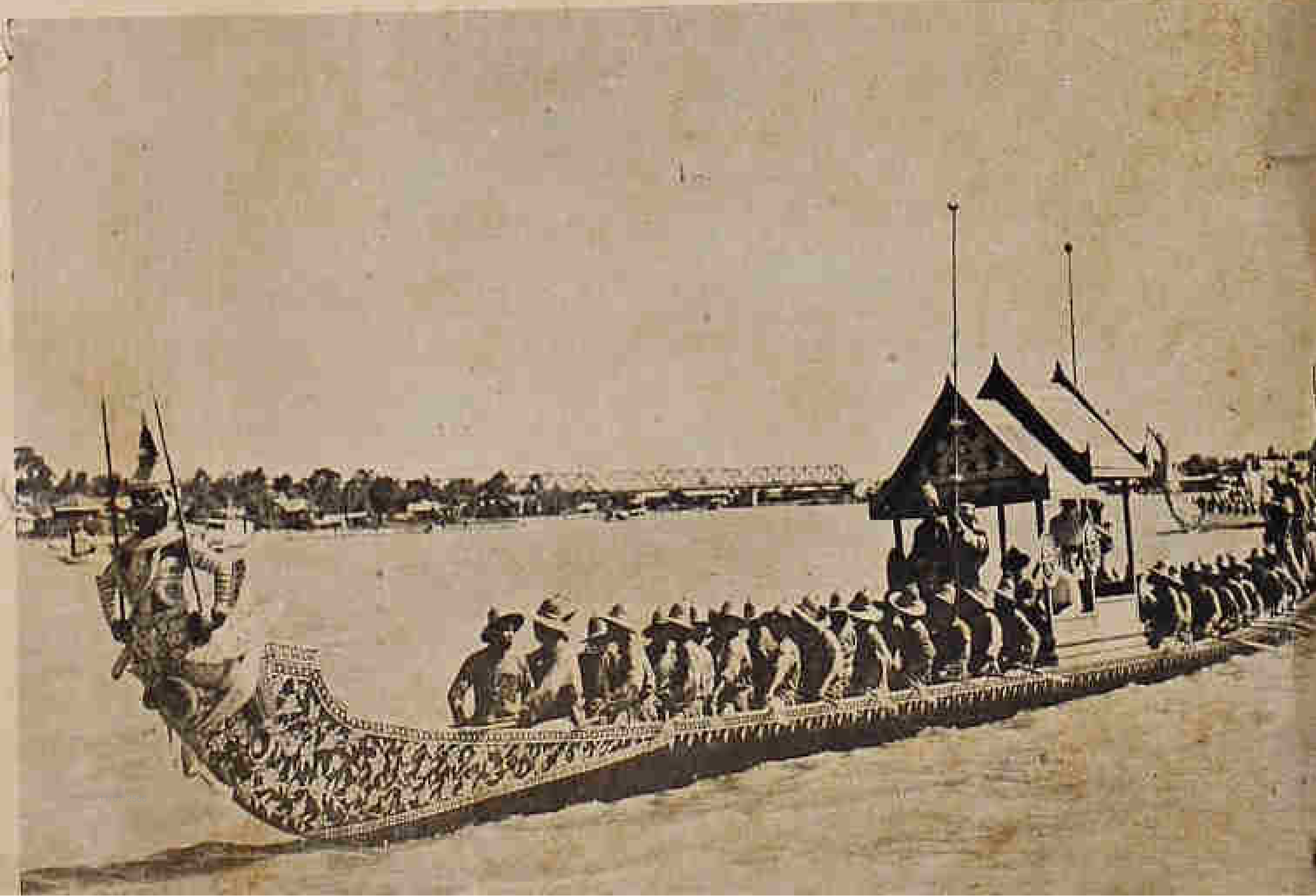

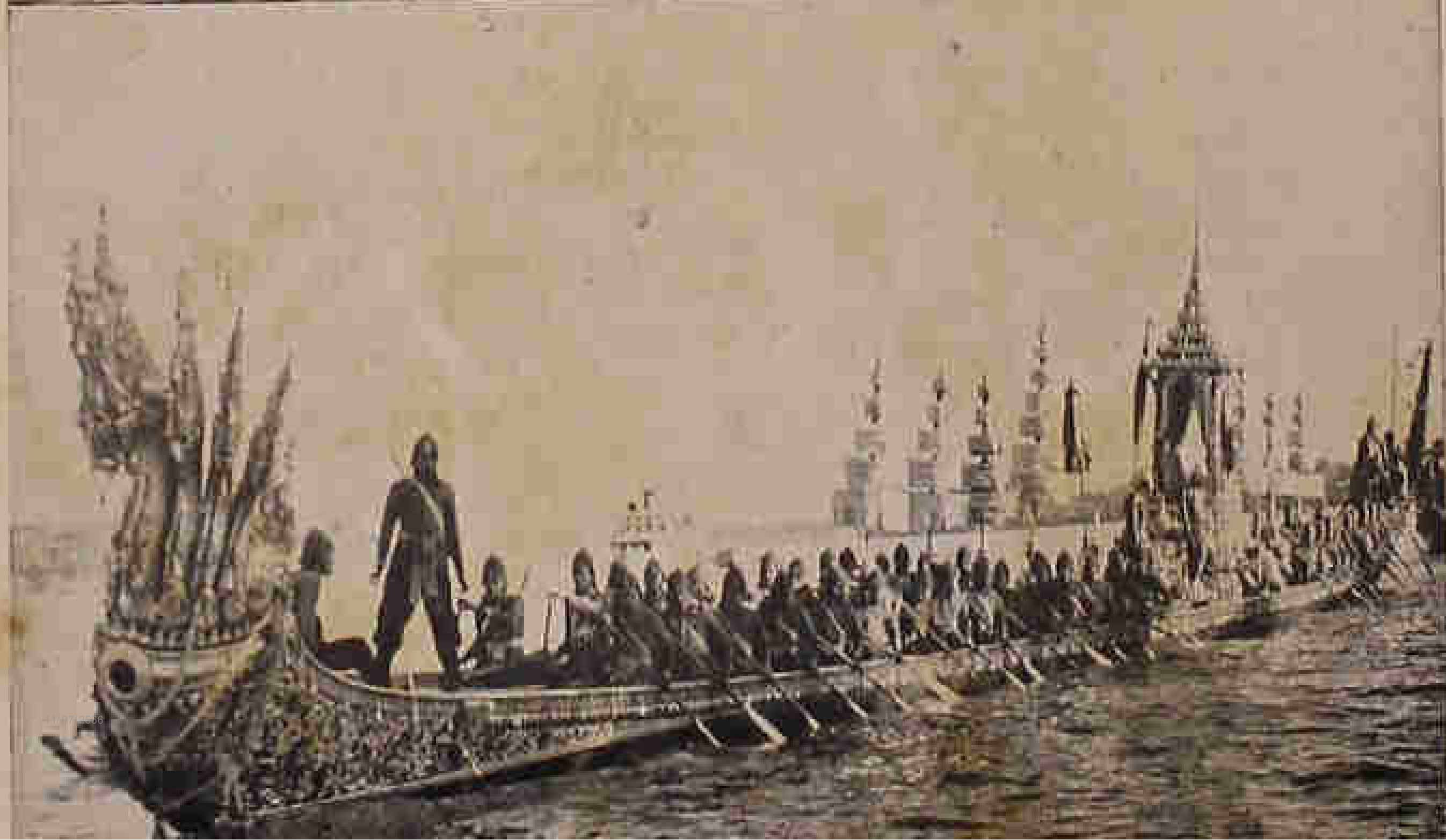
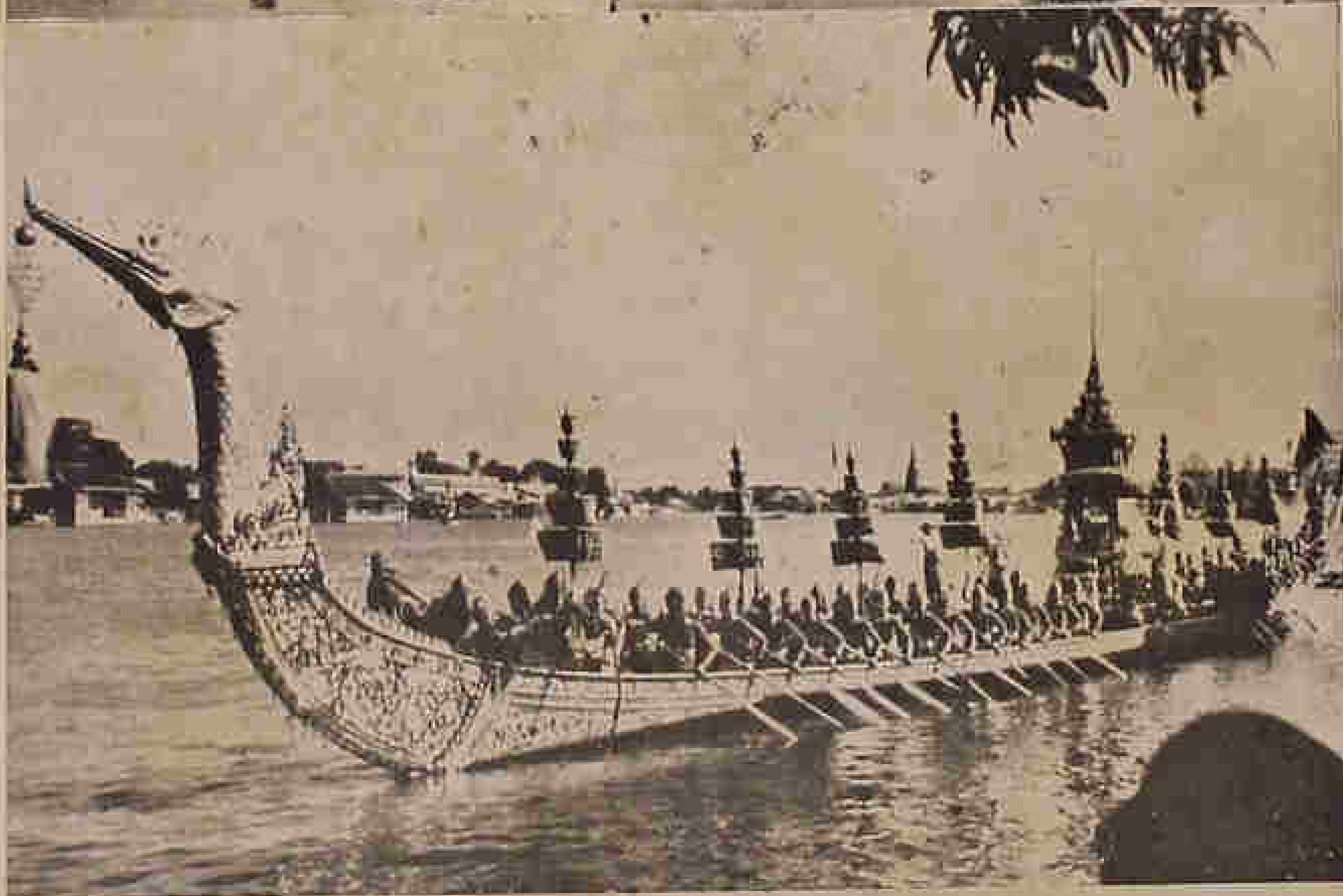
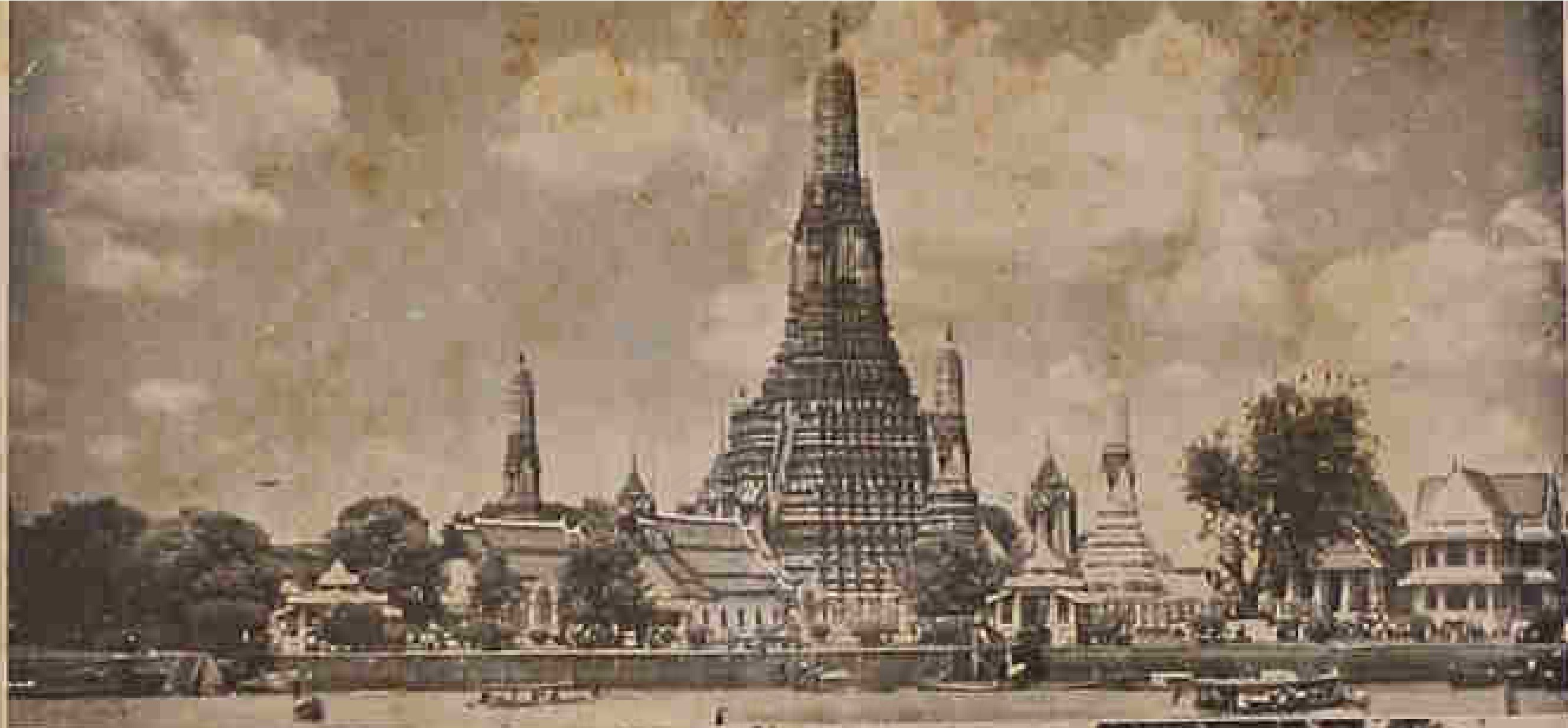
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม
ขายรวม รุ่งเรืองธรรม คู่มือพิมพ์ สุโขทัย
พ.ศ. ๒๕๐๓

เรือเสือทะเลยานชล

เรืออสรวยุกกษ

เรือหนักนาคราช ผ่านหน้าวัดอรุณ ฯ

เรือแข่ง ผ่านหน้าวัดอรุณ ฯ

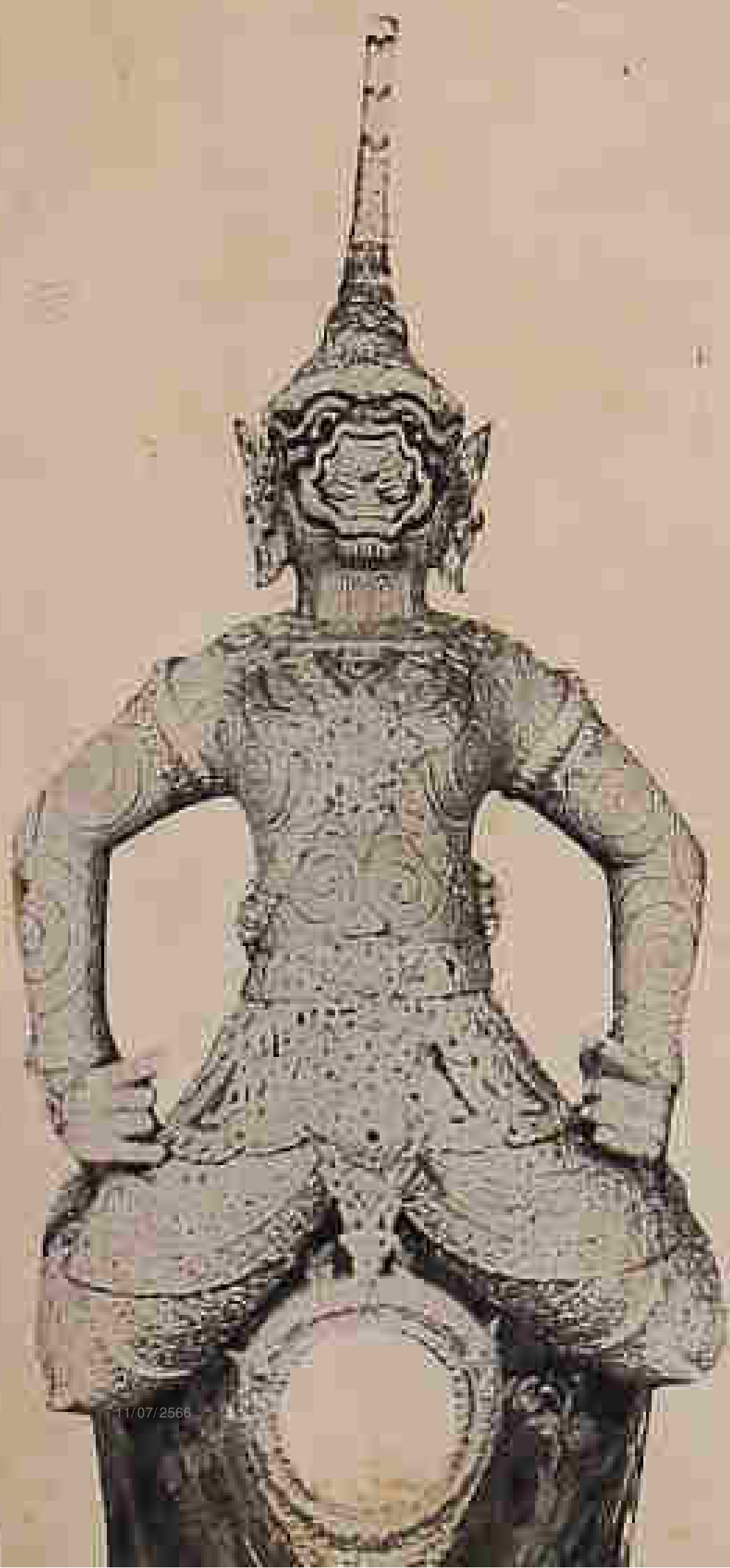
เรือสุรศักดิ์

เรือเนกชาติภูขงค

เรือสุพรรณหงษ์

เรือตำรวจนอก

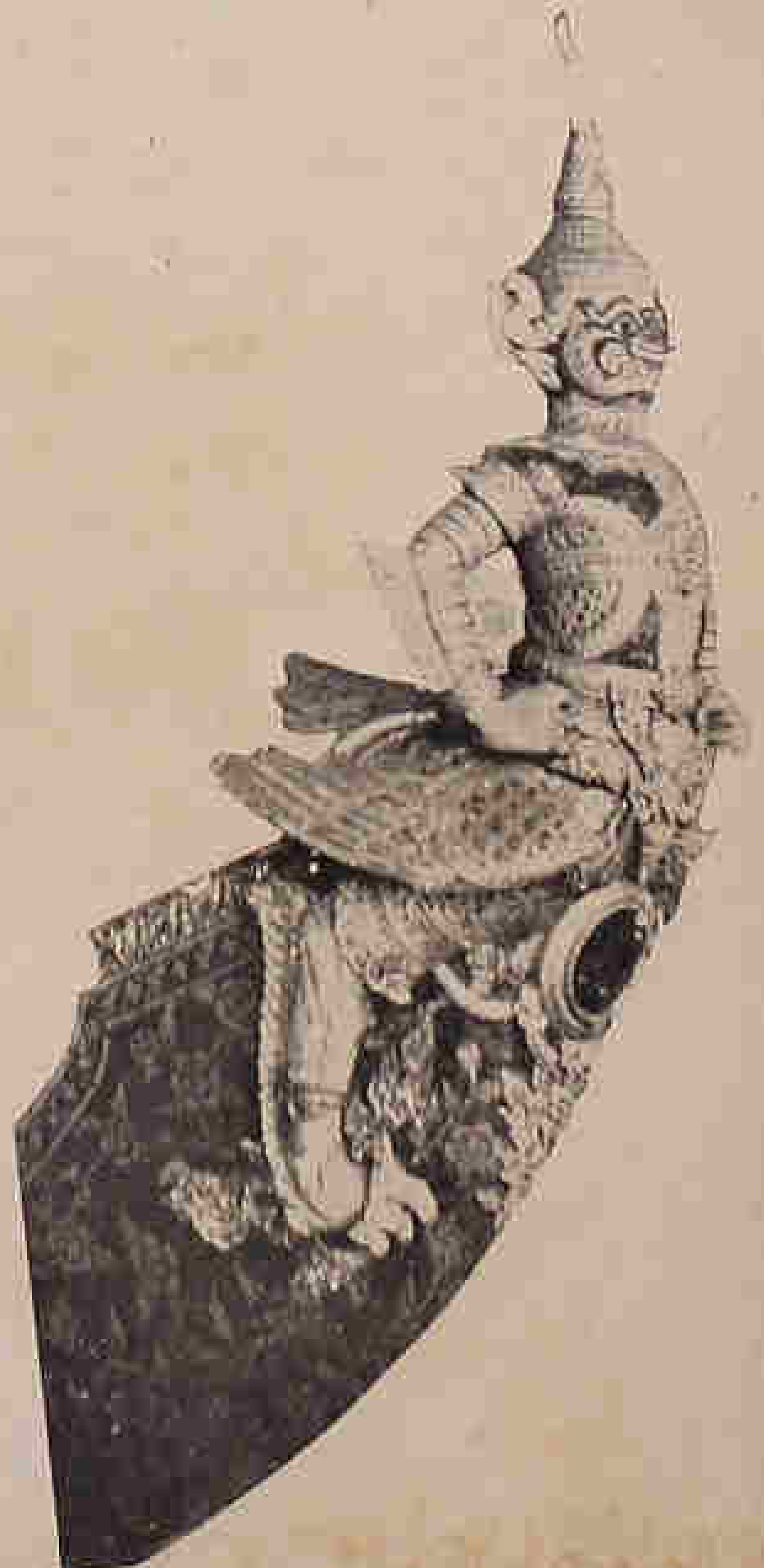
หัวเรือพาลีรังทวป

หัวเรืออสรบัณษ

หัวเรือสุครพครองเมือง

หัวเรือสุรวายุกกัน